

טיפול אמון הפרקליטים אפשר לעשות ב-3 דרכים. אחת, גישה אתית, בסך הכל הפרקליט מרגיש שחיים מתנהל ברוח חיובית, רוב זמנו ועיסוקי מתנהל ברוח חיובית באווירה חיובית. אולי טועה ויקבל הערה ביקורתית כדי שישתפר, הכל לטובתו. לזה אני קורא שלטון גישה אתית.

שנית, צריך להיות יחס סביר בין העוצמה של מנגנוני שיפור ועוצמת מנגנוני הביקורת. הכרחי שיהיו מנגנונים משני סוגים, צריך לראות איזו כף מאזניים כבדה מהאחרת. הריבוי העצום של מנגנוני ביקורת יוצר יחס לא סביר, אווירת של חשש אצל הפרקליטים. זה יוצר אווירה שלילית לא רצויה.

שלישית, צריך לטפל בתחושות האיום שחשים הפרקליטים. אי אפשר לפתור את זה בכך שאין להם בסיס, ושזו סתם היסטריה ופרנויה. זאת לא הגישה. גם אדם ברחוב בהקשרים אחרים לגמרי מלא חרדות, צריך לטפל בחרדות. אי אפשר להגיד אתה סתם חרד, אף אחד לא רודף אחריו. צריך לטפל. כל הנושא של אמון הפרקליטים לא ממש מטופל.

מנגנוני ביקורת – קודם כל הבנתי שיש איזה אי בהירות סמנטית לשאלה מה זה פרטני ומה זה מערכתי. אני חושב כמוך.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: שאלתי את הנציבה גרסטל – לא הבנתי את המינוח שלה מה זה פרטני ומה זה מערכתי. היא הסבירה לי שהכל לפי המתלונן. אם מתלונן על מעשה פרטני, זו תלונה פרטנית. תלונה פרטנית יכולה להיות גם שהמתלונן על אגף או יחידה, כי מקור התלונה הוא מהפרט.

פרופ' אסא כשר: זו הבחנה לא מוצלחת, אי אפשר להגיד שתלונה מערכתית מקורה במערכת, גם היא מקורה באיזה פרטים. הכל מקורו בפרט זה או אחר. השאלה על מי מוסב, מה מבוקר.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כך חשבתי.

פרופ' אסא כשר: פרטני – ביקורת על פרט. מערכתי – ביקורת על מערכת. כך חשבתי. יש פה 4 גופי ביקורת מערכתית ו-5 גופים שבהם יכולה לצמוח ביקורת פרטנית, ועוד 2 גופים שמהם יכולה לצמוח ביקורת פרטנית אבל הם מסוג אחר של ה-5 הראשונים, על פי טבעם. אעיר על זה כמה הערות.

ביקורת הפרטנית של נציבי תלונות הציבור, לשכת עו"ד, נציבות היא כולה מבחינת הפרקליט באוריינטציה שלילית, מחפשים אותו, לשים כותרת שלילית על מעשה שעשה. אולי יכול להיות לזה משהו חיובי, אבל זה מעין אישום, שמים תותמת עליו.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא מעין אישום, זה אישום.

פרופ' אסא כשר: זה לא ממש אישום. הסוגיה לא נידונה בבית המשפט.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אבל אם הם עוברים על כללי הלשכה- זה אישום.

פרופ' אסא כשר: יכולים להגיד לו – לא נהגת לפי כללי האתיקה, לא שולחים אותך ללשכה או לנציבות. הבדיקה הביקורתית יכולה לומר: עברת על כללים אבל לא עד כדי כך שנשלח אותך ללשכת עו"ד או נציבות, זה מבחינת הפרקליט - מעין אישום. הנציבה שולחת הכרעה, הכרעה היא מעין אישום, אם היא הכרעה שלילית, ממשפחה של האישום. חשוב כל העניין הזה כי ביקורת פרטנית באוריינטציה שלילית, כוח שיפור שלה חלש. זה יוצר מה שמכונה בלשון הצבא "ראש קטן", בסדר, אנהג לפי כללים הכי פשוטים, אעשה מעשים הכי מובנים מאליהם, אף אחד לא יבוא אליי בטענות. זה מסקנה שעלול הפרקליט להסיק. במצב הדברים הזה ההתגייסות לטובת השיפור היא קטנה. יחד עם זאת, שיתוף הפעולה עם מנגנוני הביקורת עלול להיות מינימאלי לנוכח תששו של הפרקליט מפרסום ומבעיות סודיות. הפרקליט הטוב במצב רצוי מגויס לשיפורים, שיפור זה לא עוול או חולשה מבחינתו, זה לא נגדו, עוזר לו להיות טוב יותר בתפקיד שלו. לכן מפריע לתהליכי שיפור. יש פה בעיניי יחס לא סביר בין העוצמה של מנגנוני שיפור לבין עוצמת מנגנוני ביקורת, רשימה ענקית של גופים שיכולים להתלונן, לעומת רשימה קטנה של גופי שיפור.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא רשימה ארוכה, השאלה אם כל הפונקציונרים האלה יש להם אותן סמכויות. כי אם ניקח את לשכת עורכי הדין אפשר לומר: שם יותר אתיקה. אם מישהו מתלונן על כך שפרקליט עיכב החלטה, זה לא אתיקה. אז אין לו סמכות. זאת אומרת גם פה צריך להבחין בין הסמכויות השונות.

פרופ' אסא כשר: אני מסכים שצריך לעשות סדר גם בזה. אני מדבר על ריבוי של הגופים האלה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה ריבוי מספרי. אתה אומר יש 5 גופים שאפשר להתלונן בפניהן. אבל אפשר לעשות הבחנה ביניהן.

פרופ' אסא כשר: ריבוי גופים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: נציבות שירות המדינה זה גוף בפני עצמו.

פרופ' אסא כשר: נכון, אבל מבחינת הפרקליט 5 גופים יכולים לשלוח לו מכתב, צריך להתייבב ולמסור פרטים. למרות שיש חלוקת עבודה ביניהם, חוץ מהנציבות שאנחנו מדברים עליה, שיכולה לעשות גם דברים של מקומות אחרים, למרות שיש חלוקת עבודה, 5 אנשים מסתכלים עליי כל אחד מכיוון שלו, יכולים למתוח עליי ביקורת ולמרר את חיי. זה נראה כך בעיני פרקליט, צריך להתחשב בזה. אמון הפרקליטים יושב גם על מה שנראה, לא רק מה שנעשה. זה נראה ריבוי גדול של ביקורת. יש בהתנהלות של הנציבות פתיחה - שבעיניי נראית לא סבירה - של שערי התלונות. כל אחד יכול להתלונן על כל דבר. לא רק מי שנפגע או מי שקרוב למי שנפגע, זו תנועה ציבורית.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אז צריך להגדיר מה זה פגיעה. כי יכולים לומר שגם גופים האלה לא נפגעו ישירות אבל הם מייצגים את האזרח שנפגע כתוצאה מפרקליטים. או אזרחים.

פרופ' אסא כשר: אם מייצגים אזרח מסוים, לא אכפת לי, או שהם מייצגים מטעם עצמם את כלל אזרחים – לא צריך אותם. יש פה הרבה עיניים ממלכתיות שמייצגים את אזרחים. זה פתח את זה

יותר מדי. גם הפרסום – בנאדם לא מוגבל ביכולת לפרסם את התלונה, עו"ד של הנהגה של צד שני, שיש לו בעיה בבית משפט, יכול לפרסם שהלך לנציבה, ששלח ולפרסם כל צעד וצעד, יש פה שורה ארוכה של צמתים שבהם אפשר לפרסם את דבר התלונה למרות שבדרך כלל לא יוצא מזה כלום, התוצרים סופיים התלונות מוצדקות זה אצבעות של יד אחת, גם הן חצי מוצדקות. אני מתכוון לזה שהיה טיפול פנימי בתלונה אחת שנמצאה מוצדקת, שאתה היתה תובעת עירונית. התוצרים הם לא העניין, העניין הוא דרך התוצר שזה פרסום שלילי שיוצר תחושת איום.

כל המנגנונים האלה של ביקורת פרטנית ומערכתית לא עוסקות בתחושות איום של פרקליטים בדבר הסיכונים אלה, אלא מבטלים אותם כלאחר יד, לא עוסקים בתחושות הפרקליטים שזה טעות. בכל ארגון ממלכתי ובצבא, צריך לדאוג שלקצינים הצעירים יהיה אמון בצבא, שאם פועל נכון אז הוא פעל נכון. ושלא יקרה לו כלום אם פעל נכון, האם במשטרה – סיפור התאבדות של הקצין, שפעל נכון אבל לא הרגיש שהכל בסדר, פעל נכון ובכל זאת נמשך המסע נגדו, מערכת לא ניצבה לצידו, הרגיש מאוים ובסוף עשה את המעשה הנורא.

הצעות מעשיות לסיכום – אפשר להקים גוף ביקורת פנים. זה שיש גופים שעושים ביקורת על מערכות רחבות יותר, לא צריך להפריע. מבקר המדינה העיר לפני כמה שנים למשרד הביטחון, שלא מספיק שיש מבקר מערכת ביטחון אלא צריך מבקר צה"ל, כי בתוך מערכת הביטחון יש גוף ענק שצריך להיות לו מבקר פנים, וקמה יחידת מבקר צה"ל. זה נכון, יש הבדל עצום בין צורת העבודה של צה"ל, האדמיניסטרציה של משרד הביטחון והחברות הביטחוניות. גם לפרקליטות יש אופי שונה משאר משרד המשפטים, אני חושב שנכון שיהיה לה מבקר פנים, מבקר הפרקליטות. גם הרעיון של המשטרה הוא רעיון שאפשר להשתמש בו, שלפרקליטות מחוז יהיה אדם שהוא מבקר פנים של פרקליטות מחוז. רעיון בביקורת פנים שזה זרוע של הנהלה, לכן מבקר הפרקליטות צריך להיות כפוף ליועמ"ש, ומבקר יחידה יכול להיות כפוף למנהל יחידה או פרקליט מדינה. במקום פעילות מערכתית של נציבות, צריכה להיות פעילות מערכתית של מבקר הפרקליטות וגם כל מה שממשיך לעשות מבקר המדינה. צריך לבטל פעילות פרטנית של נציבות. כמו שאין נציבות תלונות ייחודית מסוג זה במשרדים כמו בריאות חינוך אוצר שהם חשובים מאוד.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה יכול להשוות את משרד הבריאות לתפקיד הכי מכובד והחשוב במשרד הפנים? האם אפשר להשוות אותו לכוח שיש לפרקליט?

פרופ' אסא כשר: חושב שכן. בכוונה אמרתי 3 אלה. משרד בריאות הוא רגולטור של שאלות חיים ומוות, החלטות הרופאים הרבה פעמים זה החלטות של חיים מוות, של רמת בריאות, איכות חיים של אזרח. זה לא נעשה בצורה פורמלית, לא לפי חוק ודין, אבל זה נעשה בצורה מקצועית. יש על נציבות תלונות של משרד בריאות, אין גוף נוסף על זה, כמו בכל משרד אחר. לא חושב שפרקליטים שצריכים להיות שונים באנשי משרדים אחרים. אני חושב שצריך לעסוק באופן שוטף באתיקה באוריינטציה חיובית, לחזק את אמון הפרקליטים במערכת שלהם. לעסוק באופן הולם בתחושות הולם, לברר מאיפה באות, להרגיע את הרוחות בצורה משכנעת. צריך לעסוק באופן הולם בתחושות מצוקה של אזרחים. תפקיד הנציבות, כפי שאני רואה אותו, כיוון שהנציבות כמעט בכל המקרים לא מגיעה למסקנה שלילית כשפנו אליה לגבי פרקליט - יש כמה מאות

תלונות בשנה, לא רואים שהמתלוננים מתמרמרים שקיבלו תשובה שלילית, הם באו על סיפוקם, הרגשתי שאני לא בסדר, גוף עם מעמד ממלכתי מנהל מכובד מאוד נתן לי את החותמת שבירר, יש איזה תחושת מצוקה של האזרח שצריך לטפל בה, אבל לא צריך לטפל בה בצורה מעין עונשית או מעין אישומית, צריך לטפל בזה אחרת, זה לא עבודה – נראית לי עבודה בתחומי צירוף, איזה צירוף משפטים ועבודה סוציאלית, במצוקה שיש לאזרח שמרגיש שנשחק מתלונן ואומרים לו לא, ונרגע.

בסוף עיסוק מתמיד של דובר הפרקליטות בהסברה מנומקת, להעלות אמון ציבור בפרקליטות ואמון הפרקליטים במערכת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: שתי שאלות. שאלה אחת – האם מהו היחס – אחת הדרכים שאתה מעלה כאן, מה היחס בין התלונות הפרטניות והביקורת המערכתית?

פרופ' אסא כשר: לפעמים תלונה פרטנית יכולה להתגלות כמשהו רווח, כמשהו שזה לא במקרה נפלו לעיכוב בתיק הזה, אלא יש פה עיכוב מערכתי. אז אין טעם להתעסק בתלונה פרטנית אלא להתעסק בתופעה מערכתית. זה לטובת כל הצדדים. מפני שבאמת אם נתקן את זה באופן מערכתי ייהנו מזה כולם וגם הפרקליט שבמקרה נפלו עליו, אבל מתעסקים בתופעה רחבה ולא בו.

בכיוון ההפוך זה בעייתי, אם עושים בדיקה מערכתית ומוצאים ליקוי, צריך לסווג את הליקוי הזה, אם הוא פנימי משמעתי או משהו כללי שצריך לטפל בו בצורה מערכתית. אחרת [אם זה משהו פרטני משמעתי], זה צריך לעבור למנהל של האיש הזה שיברר. מוכרחים לתת אמון במנהלים. חזקה על המנהלים שהם עושים מלאכתם נאמנה, עובדי ציבור ישרים ואתיים, אי אפשר לקבל רוח תקשורתית שהמנהל כבר יטיח. אני יוצא מהנחה שמנהל רוצה שהיחידה שלו תתפקד טוב.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: השאלה מה הנתת הציבור?

פרופ' אסא כשר: אם עוקפים את העיתונים - -

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הנציבות אומרת הציבור כציבור אומר – כאן לפנינו גוף נקי מכל רבב, אם הוא מחליט להעמיד לדין פירוש הדבר שמגיע, הוא לא מקבל הוראות ולא נתון לאיומים. זה אמון הציבור, לא אם היתה כותרת או לא. זה אמון הציבור, שהכל כשורה. האם יכולים להשיג את המטרה הזאת באחת הדרכים האלה?

פרופ' אסא כשר: חושב שכן. חושב שציבור האמיתי לא יודע איך העסק מתנהל. הציבור האמיתי לא יודע שיש מגע מתמיד בין מנהלים לבין פרקליטים שעובדים אצלם. כמו שכל הזמן המפקדים בקשר עם תיילים.

פרופ' אסא כשר: הוא יודע, אבל אומר שזה לא בדיקה שאני יכול לישון איתה בשקט. כי זאת בדיקה פנימית.

פרופ' אסא כשר: כי הוא לא יודע, יש לו רושם שבדיקה פנימית חייבת להיות נגועת. יש בלי סוף בדיקות פנימיות בכל מקום, באוניברסיטה יש בעיה עם מרצה, עושים בדיקה פנימית, יש מרצים שעפו או קיבלו נזיפה מאוניברסיטה כי לא התנהגו כמו שצריך. בכל מקום מקצועי מאורגן כמו שצריך, כמעט כל הטיפול הוא פנימי, כל המילים הטובות שיש להגיד על טכניון, הוא עושה את כל הטיפולים שלו בתוך הטכניון. מכון טכנולוגי מהולל. לא צריך לחשוב בגלל נסיבות היסטוריות, שאם בירור נעשה בתוך הגוף, חזקה עליו שהוא נגוע.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני לא מביע את דעתי. אני שומע מתוך הדברים שנאמרים את מה שעכשיו הצגתי.

פרופ' אסא כשר: מבין, מסכים. אני מבין שזו לא העמדה שלך.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני רוצה להתמודד עם הטענות, אתה אומר שצריך להוציא זאת מהראש של הציבור.

פרופ' אסא כשר: זו עבודה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: למעשה לקבוע להם רעיון שגם מבקר פנים וגם ממונה עושים את מלאכתם.

פרופ' אסא כשר: נכון. הדובר הזמין כל אחד מהציבור לשאול איך מתנהל במקום עבודה שלו, האם מביאים מישהו מבחוץ שיעשה בדיקה. מה פתאום?

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אבל לא כולם מעמידים לדין על עבירות שאפשר להסתכן בשנים ארוכות בכלא.

פרופ' אסא כשר: אבל יש שם החלטות משמעותיות לחיי אדם. בגלל שאנשים אלה חזקים, אי אפשר לסמוך על מבקר הפנים והמנהל! זה תהליך של יצירת אמון הציבור במערכת הזאת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: שאלה שנייה – לא מצאתי פה את התייחסות להרתעה. האם אתה נותן משקל להרתעה, לא נותן משקל להרתעה. אם כן, מהי ההרתעה.

פרופ' אסא כשר: הרתעה היא מכשיר חלש לדעתי, כאשר מדובר באנשי מקצוע. לא הייתי רוצה שפרקליט או רופא או עורך דין ינהגו בצורה מסוימת, רק כיוון שחוששים מתגובה שלילית שיקבלו מאיזה גוף שיתפוס אותם; הייתי רוצה שפרקליט ינהג כמו שצריך כי זה מה שצריך להיות פרקליט, כך צריך להתנהג פרקליט או עו"ד או רופא וכל אחד אחר. גם בתחומי שיפוט. לא הייתי רוצה ששופט יפחד מנציב קבילות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני אולי לא אובייקטיבי להביע דעה, אבל אני שומע כאן אנשים – אחרי שעזבתי את תפקיד המבקר – אומרים שהקמת הנציבות [לתלונות הציבור על שופטים], החוק של נציב תלונות הציבור תרם רבות. בין היתר, שופטים היום שוקלים יותר

מקודם איך להתנהג, לא כולם חס וחלילה צריכים לשקול פעמיים לפני שהם מדברים, אבל פה ושם כן. היום שוקלים יותר.

פרופ' אסא כשר: יש לזה שני היבטים. מבחינת אמון הציבור זה טוב מאוד, אם הציבור חושב שמערכת המשפט אפשר לתת בה אמון עוד יותר גבוה מקודם בגלל נציבות תלונות על שופטים, בוודאי. אבל לא משמח אותי ששופט חושב שצריך לנהוג בצורה מסוימת רק בגלל חשש מתלונה אצל הנציב.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני אומר דברים בשם אומרם, לא מביע דעה. שמעתי אנשים שאמרו זאת.

פרופ' אסא כשר: אנשים שטוענים כך, לא מבינים את המצב הרצוי. המצב הרצוי הוא ששופט נוהג כשופט, יש כללי אתיקה, יש דין, יש מספיק סטנדרטים שאומרים לשופט איך צריך להתנהג.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש שופטים מועדים. לא צרים לראות את כולם כמלאכים, יש שופטים שמועדים.

פרופ' אסא כשר: אם מועדים, יבוא הנציב ויתקן את הטעות שלהם.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: בשביל זה הוא קיים.

פרופ' אסא כשר: אבל לא הייתי רוצה ששופט יגיד - רציתי לעשות מעשה א', אבל אני עושה מעשה ב' כדי שלא יתלוננו בפני הנציב. אני רוצה שתעשה מעשה א' בגלל שזה מעשה ראוי, בוודאי אם אתה מועד יבוא הנציב ויתקן.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא נותר לי אלא להודות.

פרופ' אסא כשר: תודה שהקשבת.

הישיבה הסתיימה: 15:00

מדינת ישראל משרד המשפטים

לשכת היועץ המשפטי למשרד המשפטים

ירושלים, י"ד אב תשע"ה
30 יולי 2015
מס' מכתב: 027-99-2015-004231
(בתשובה נא לציין מס' מכתבנו)

פרוטוקול מס' 18
שיבה עם שר המשפטים לשעבר, מר מאיר שטרית
שהתקיימה ביום ראשון ג' באב התשע"ה (19 ביולי 2015), בשעה 15:00

נכחו:
יו"ר הוועדה, כבוד השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג.
עו"ד איילת לוי, מרכזת הוועדה.

מר מאיר שטרית, שר המשפטים לשעבר.

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: התהליך פה היה מאוד יעיל, ביקשתי לבוא ותוך יום איילת התקשרה. הלוואי כל משרדי הממשלה היו פועלים כך.

אדוני השופט, מטילים עליך תפקידים טובים ובעייתיים.....

הייתי שר משפטים בעבר, אני קורא בעיתונים על מה שכרוך בהקמת הגוף הביקורת על הפרקליטות. כשר משפטים הקמתי נציבות תלונות הציבור על שופטים, בחוק, ב-2002. הייתי שר משפטים והקמתי את נציבות התלונות, זה התחיל מוויכוח קטן בבית המשפט העליון עם נשיא בית המשפט לשעבר, אהרון ברק, מהר מאוד הוא הבין שזה לטובת המערכת. עשיתי את זה בהחלטה מסודרת, קבענו מה מותר לבקר אצל שופטים, איזה נושאים, מתי. אתה היית נציב התלונות על שופטים. למה יש מקום לעשות נציבות תלונות על שופטים? כי שופט הוא עצמאי בעיני עצמו, אין עליו מפקח ומנהל, הוא שופט כראות עיניו, הוא מחליט לבדו, אין עליו ביקורת חיצונית. הרעיון ליצור את נציבות תלונות הציבור על שופטים היה ליצור נקודה, ליצור איזושהי בקרה על מערכת השיפוט באמצעות אותו גוף, והגבלנו שאפשר להתלונן רק על התנהגות השופט, ולא על תהליך השפיטה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש התנהגות והתנהלות. התנהגות השופטים ובכלל זה התנהלות המשפט.

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: היה מקום לעשות דבר כזה שלא פגע במערכת בכל צורה שהיא, הייתה כתובת שמי שעומד בראשה זה בדרך כלל שופט עליון בדימוס, שמכיר את העבודה השיפוטית; כשבאה תלונה נגד שופט, מכיוון שהוא ישב על כיסא השיפוט ומכיר איך זה עובד, לכן נוח וקל לו לבדוק. כשמדובר בביקורת על פרקליטים זה עולם אחר – מדובר על פרקליטים שעליהם יש כבר רשימה ארוכה של מוסדות ומערכות שמבקרות אותם. קודם כל, מבקר המדינה, נציב קבילות הציבור, מבקר הפנים במשרד המשפטים, ממונה תלונות הציבור במשרד המשפטים, ועדת משמעת של נציבות שירות המדינה שחלה על כולם, בתי משפט, עורכי הדין שמופיעים עם הפרקליטים, ממונים ישירים על הפרקליטים, ממונים עקיפים, פרקליט המחוז, ממונה צוות – מדובר מערכת שלמה של גופים שאמורים לעשות ביקורת. ברגע שעושים גוף שממנים בראשו לא פרקליט אלא שופט, במקרה שלנו שופטת, שהיא רשאית לא בחוק ולא בחקיקה – אני אומר זאת בצער – הכינו שני דפים שעליהם חתמו שרת משפטים, מסמך עקרונות, בלי שום ירידה לעומק מה מותר ומה אסור. אני רואה בזה פגיעה חמורה ביכולת של הפרקליטים למלא את תפקידם ובאכיפת החוק במדינת ישראל. גם ככה מערכת אכיפת החוק במדינת ישראל איננה טובה, אני מאוד רחוק מלהיות שבע רצון מרמת אכיפת חוק בארץ; לא נותנים לעבוד במדינה – אם היו נותנים לי עוד כמה שנים כשר משפטים, הייתי משנה את זה.

אבל פה מנסים לתקן משהו לא מקולקל. יש כלל שאם משהו לא שבור, אל תתקן אותו. לא ראיתי בעיה מיוחדת בפרקליטות, הרושם הוא שכל הכנת המסמך והיציאה לדרך הייתה אחרי העדר של אנשים בעלי אינטרסים המעוניינים שהפרקליטים ייפגעו ויחששו בזמן עבודתם, כל ראשי ארגוני הפשע, כל אלה שעוברים עבירות פליליות שמחים שהפרקליטים יחששו. הקמת המערכת הזאת, מעבד לכל יחידות הבקרה שכבר קיימות, תהיה פגיעה די חמורה ביכולת הפרקליט למלא את תפקידו ללא חשש ופחד.

ברגע שהפרקליט יחשוש, כל מי שירצה - לפי עקרונות שקבעו - יכול להגיש תלונה. הנידון עצמו, פרקליטיו, עורכי דין, עמותות, והפרקליטה הממונה על הגוף מתחילה לבדוק כל דבר, מקבלת כל תלונה. הבנתי שהיא מקבלת גם תלונות אנונימיות, גם מעמותות וארגונים, כל מי שרוצה להתלונן על פרקליט יכול לעשות זאת. אני חושב שפרקליט, שצריך לעמוד בלחץ שאולי מחר יגישו נגדו תלונה – אף כי זה אחרי גמר המשפט – יודע שכבר שמו יפורסם בעיתון, אז למה לו להתעמת מול עבריין או כל אחד אחר? הוא ינסה לברוח משם. המטרה לחזק את אכיפת החוק. כשר משפטים, הייתי נותן חסינות מלאה לפרקליטים. חשבתי לתומי שיש להם חסינות, מסתבר שלא.

הדוגמא הכי רעה, שהביקורת של הנציבות שהוקמה כוללת את הפרקליטים אבל לא את היועץ המשפטי לממשלה שהוא גורם ראשי שמחליט על פסקי דין ולא את כל המשנים שלו. זה כאילו הייתי עושה נציבות תלונות על שופטים, וקובע שתלונות יכולות להיות מוגשות רק לא על נשיא בית משפט העליון. צריכה להיות דוגמא אישית - אם כבר מקימים, צריך להחיל את זה על כולם,

לא רק על הפרקליטים. מי שמקבל את כל ההחלטות הפורמליות זה היועץ המשפטי לממשלה והמשנים שלו. יש בהגדה – לפי שהוציא עצמו מהכלל כפר בעיקר, גם פה זו פגיעה בעיקר.

במצב הנוכחי – למען הגילוי הנאות, נפגשתי עם ארגון הפרקליטים – יש להם ועדה ציבורית, ועד עובדים או פרקליטים, נפגשתי איתם כדי הם לשמוע איך מתייחסים להצעה. יצאתי משם בחרדה, הם חרדים מאוד מפני מהלך זה, לכן הם שבתו, כי חוששים לשמם ותפקודם, שדבר זה יגרום למצב שהם לא יוכלו לפעול באופן חופשי מול עבריינים, גם לא מול אלה העומדים מולם, מערכות שלמות. זה לא פלא, יש אינטרס רב לכל הפרקליטים והסנגורים להחליש אותם. גם זה שיש גוף תלונות (הנבתיים), שכולל 24 עובדים, שאמור לבדוק תלונה שתוגש על כל פרקליט, אין על ההחלטות שלה שום ערעור. בנציבות תלונות על שופטים יש אפשרות ערעור, אדם יכול לפנות חזרה לנציב ולבקש שידונו מחדש. פה אין בכלל זכות ערעור על החלטות שלה, זה נשמע לי דרקוני מדי, לא נכון משום בחינה שאני בודקת אותה.

יש גם עוד בעיה במתכונת הזאת, שהממונה על בדיקת הפרקליטות היא כאילו נחשבת מתוך המערכת, לכן, יש לה גישה לכל החומרים של משרד המשפטים; היא יכולה לראות כל פרט, כל דבר של הפרקליטות. מצד שני היא באה מבחוץ - מי שבא מבחוץ לבקר, תפקידו לתקן את המצב. לא לבדוק אישית אחד אחד.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש שם את שני הדברים.

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: פה יש נציב תלונות הציבור שבדק ספציפית, ומבקר המדינה בתפקידו בא לתקן את המערכת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש לו מחלקה מיוחדת של נציב תלונות הציבור.

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: פה אותה יחידה במערכת עושה הכל.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: גם פה יש שני אגפים. בחלוקת העבודה הפנימית יש חטיבה שעוסקת בתלונות, וחטיבה שעוסקת בבדיקה מערכתית.

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: מה עושים כל הממונים על פרקליטים במשרד המשפטים – מבקר פנים, ממונה תלונות ציבור. אם חסר ביקורת, תגדילו מספר תקנים שיש להם.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה לא עניין של חוסר כוח אדם, אלא באים הנה עורכי דין ואומרים – למרות שעל הנייר יש נציבות שירות המדינה, משמעת, ויש מבקר פנים של המשרד המשפטים, ויש ממונים על פרקליטים, ולשכת עורכי הדין, הכל טוב על הנייר, אבל מעשית אין לנו כתובת. אומרים – כאן זה עניין של פוליטיקה, פה זה עניין של גופים שיש להם סמכות ענישה שזה שונה לגמרי, פה אנחנו לא מדברים על ענישה,

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: נציב תלונות הציבור במשרד מבקר המדינה, מהו? כמו שחל על כל משרד, חל עליו.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: ישנה טענה שהוא לא בנוי לזה. הטענה היא שצריך גוף שעוסק רק בנושא זה, מכיר אותו לפני ולפנים, ויכול לתת מענה גם לצד הביקורת וגם לצד בירור התלונות. זה הייחוד שלו, שהוא לא מתפרס כמו מבקר המדינה בנציבות תלונות הציבור על כל המעריך הממשלתי, פה יש לנו גוף שמכיר ויודע. אלה הטענות נגד מה שאתה מעלה.

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: אם זה נכון, היו מקימים את הגוף הזה בתוך משרד המשפטים, כמו מח"ש, גוף של פרקליטים שיבקר את עבודת הפרקליטים כמי שמכיר את העבודה. אדם שבא מבחוץ לא יודע מול אלה לחצים עומד פרקליט, איך הוא יכול לשקול אתה נציב תלונות הציבור על שופטים, יודע ומכיר את העבודה יפה ויכול להתייחס. ושם מדובר על שופט, זה לא פרקליט, זה עולם אחר, שופט לא עומד באותם לחצים. כל העניין צמח מזה שח"כ אורי אריאל וח"כ מיכאל בן ארי הגישו תלונה על הטענה שהפרקליטות מגישה תביעות רק על מתנחלים מימין, ולא נגד ערבים והשמאל. לכן, הוגשו שתי הצעות חוק להקים גוף כזה. כך התחיל העניין. החוקים לא עברו קריאה טרומית, הפילו אותם, אבל זה היה אות פתיחה שבעקבותיו התחיל מסע מתוזמן היטב לנסות לעלות על הפרקליטות.

אם הייתי צריך לברור בין חוק ולעשות בצורה כזאת – ודאי מעדיף חוק. כי יבדקו לעומק, הגבולות יהיו ברורים, ישמעו כל הנוגעים בדבר, כמו שעשינו בנציבות תלונות על שופטים, שמענו את כל הגופים והרצונות, קבעו מי יהיה ובאיזה תנאים. פה כלום. פה הנציבות הוקמה בעקבות קבוצה של מקבלי החלטות שראתה שהציבור מתקומם, שכל הציבור עושה "עליהום" על הפרקליטות, ואז החליטה: נעשה עליהם ביקורת. זה פופוליזם זול, כשר המשפטים הייתי מפיל כל הצעה כזאת, נלחם בה בכל תוקף. זו פגיעה חמורה ביכולת לאכוף חוק במדינת ישראל. יש בזה החלשה מאוד משמעותית של הפרקליטים בעבודה השוטפת, לא קל להיות פרקליט במדינה, שבה לכל פרקליט עשרות מקרים שהם מטפלים בהם במקביל. הפרקליטות נמצאת בעומס איום ונורא, לכן יש תלונות רבות על עיכוב וקבלת החלטות וסגירת תיקים. כשהייתי שר משפטים ביקרתי בכל הפרקליטות ובתי משפט בארץ, ראיתי ערימות התיקים, אמרתי איך יכול להיות? אמרו לי: לכל פרקליט יש 50-100 תיקים, היה לי רעיון לפתור זאת, אך לצערי, לא היה לי זמן. התחלתי מהלך, כשממשלה נפלה זה התפרק, למנות סגן פרקליט מינהלי לכל פרקליט.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא צד מקצועי, אלא ניהולי.

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: כל תיק שנכנס הוא אומר זה ילך לאי, ב', ג', כמו חדר מיון. לעקוב כל תיק אצל מי הוא נמצא, כמה זמן עובר, מתי יוצא.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כלומר ניתוב.

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: קבעתי תקנים כי זה משפר מאוד את המערכת. הכי חמור - גם זה לא היה, הראש שלי היה שאם פרקליט עובד על שוד של תחנת דלק, יכול להיות פרקליט שיושב סמוך על ידו שעושה אותה עבודה מאפס, מהתחלה. אמרתי: נעלה כל עבודות על מחשב, שכל פרקליט יראה את כל החומר, אם הוא עובד על תיק על שוד תחנת דלק, יראה תיק דומה מהעבר, זה יחסוך המון זמן. צריך להקל על הפרקליטות את החיים, לתת תקנים ויותר אפשרויות שיוכלו באמת למצות את הדין. לצערי בשל הזמן שלוקח מרגע העבירה עד מיצוי הדין, זה לא רלוונטי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה כאיש ציבור, איך אתה חושב שהציבור יקבל את זה שמהיום אין יותר נציב תלונות על הפרקליטים, אין יותר, לא קיים, מחזירים את תגלגל אחרת. אני שואל - למה אני שואל? אם אני דואג לפרקליטים, האם אני לא צריך לחשוב שבכך תהיה פגיעה בפרקליטים. יגידו: אה, עכשיו אנחנו יודעים, אתם לא רוצים, לא מוכנים לקבל ביקורת. ולכן אתם נלחמתם. איך - האם זה באמת יפעל לטובה או לרעה מבחינתם?

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: סלח לי שאגיד אבל אגיד. אני כאיש ציבור אומר שעם כל הכבוד לציבור, הוא לא יכול לנהל את המדינה. לא הייתי מהסס לרגע, ...יש פרקליטות טובה שעושה עבודתה נאמנה, האנשים שם עומדים בקשיים גדולים מאוד.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: להגיד לציבור אפשר. אבל מבחינת מעמד הפרקליטות, האם זה לא יהיה לרעת הפרקליטות? האם לא יפגע בה? אם אני רואה את טובת הפרקליטות לנגד עיניי, האם זה לא יפגע בהם? זאת השאלה. אתה יכול להגיד לציבור אתם לא מבינים ולא יודעים כלום, אני יודע יותר טוב מכם, ואני מחליט.

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: לצערי הרב זה נדיר, אמרתי זאת לא פעם אחת. אני חושב שהפגיעה שנגרמת בגין זה לפרקליט היא פי כמה מפגיעה שתיגרם בדימוי של הפרקליטות. הייתי מקים אפילו אצל מבקר מדינה יחידה נפרדת שתעשה את העבודה. לא בחוץ, לא שופט, לא בשיטה הזאת. כי שם זה יעבוד לפי סטנדרטים של מבקר המדינה, יש כלים ברורים. פה אין כללים ברורים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אז אפשר לקבוע כללים ברורים ולא להכניס את הגוף הזה לביקורת המדינה?.

שר המשפטים לשעבר מאיר שטרית: היום מכניסים פרקליטים, מחר ייקחו עוד גוף נוסף ויוציאו החוצה. אין לזה סוף. מבקר הדמינה מרכזו כל יחידות הממשלה, לא צריך את להחריג את משרד המשפטים ואת הפרקליטים ממנו. שופט זה משהו אחר, שופט עובד עצמאית, יש לו חסינות מוחלטת, לפרקליט אין חסינות. אם פרקליט יחשוש שיגישו עליו תלונה, האם ייקח בעצמו עורך דין? זה ידחוף אותם למבוך בלתי אפשרי. הנוק שייגרם לפרקליטות מזה שיש יחידת ביקורת, לעומת, ביטול ומה שהציבור יגיד - בעיניי הנוק של נציבות כזאת הוא גדול למדינה, כי מערכת אכיפת החוק חלשה גם ככה. עשיתי חוק למלחמה בפשיעה מאורגנת, העברתי אותו תוך חצי שנה,

אחרי ש-10 שנים לא הצליחו להעבירו. לדעתי, ... שאדם שעושה עבירה הטיפול בעבירה והענישה והמשפט צריך להיגמר בזמן הקצר ביותר, כי אז זה אפקטיבי. אם אתה נותן דין כמה שנים אחרי עבירה, זה לא רלוונטי, האיש חוזר בתשובה, התחתן, יש לו ילדים, ושופטי ישראל רחמנים בני רחמנים. ככל שנכביד על המערכת של הטיפול בעבריינים, לדעתי, יוצרים פגיעה במכלול הגדול של המדינה. הלב שלי, לא רק הראש, אומר זאת. הבטן אומרת את זה. לכן ביקשתי להופיע. גם הבטן וגם הראש שלי חושבים שהדבר הזה רע למדינה, רע לפרקליטות, לא פועל בעד שום דבר פרט לקבוצת אינטרסנטית שישמחו להשתמש בזה כדי לפגוע בפרקליטים לטובת הלקוחות שלהם. הם יגידו: לא הפרקליטה לא ענתה יפה, עיכבה, הכל יהיה בעיתונים, והפרקליטים יהיו מסכנים. אסור לתת לזה במה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: תודה רבה.

הישיבה הסתיימה: 15:40.

מדינת ישראל משרד המשפטים

הוועדה לבחינת פעילות נציבות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות

ירושלים, י"ד אב תשע"ה
30 יולי 2015
מס' מכתב: 027-99-2015-004234

(בתשובה נא לציין מס' מכתבנו)

פרוטוקול מס' 19
ישיבה עם מר יהושע למברגר
שהתקיימה ביום ראשון ג' באב התשע"ה (19 ביולי 2015), בשעה 16:00

נכחו:
יו"ר הוועדה, כבוד השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג.
עו"ד איילת לוי, מרכזת הוועדה.

מר יהושע למברגר.

עו"ד יהושע למברגר: אני צמחתי במחלקה הפלילית של פרקליטות המדינה, אחרי כן 8.5 שנים משנה לפרקליט המדינה, מטבע הדברים בתקופה שלי חל גם שינוי משמעותי בתפקיד המשנה לפרקליט המדינה, ומשנים קיבלו אחריות לרוחב, הנחיה מקצועית מול פרקליטי מחוז, מול שאר גופים של פרקליטות. במסגרת זו עסקנו גם בעבודה מול מבקר המדינה, גם מול כל תהליך של הקמת נציבות הביקורת הגוף החדש שהוקם, אני שייך לוועדת ה-8. הייתי בוועדת ה-8, כמשנה לפרקליט המדינה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: היו כמה תילופים באנשי הייעוץ.

עו"ד יהושע למברגר: היה שפר, רוזנטל, בראשות אורית קורן שריכזה את הוועדה, הייתי שותף בגיבוש עמדת הפרקליטות בבדיקות שנעשו לפני כן, הייתה גם נסיעה לאנגליה כחלק מהבדיקה. מהבחינה הזאת הייתי עמוק בתוך הבדיקה של הדבר הזה.

אני חושב שאנתנו נמצאים בפרשת דרכים מאוד משמעותית. אני לא נמצא במערכת כבר שנתיים אבל אני עם האצבע שלי על הדופק כל הזמן, מקבל רישומים ושומע וקורא, אני מצוי בתוך העשייה. וגם חלק מהדברים שנמצאים על פרשת דרכים, שהמשמעות שלה שינוי – נאמר את הדברים בצורה הכי ברורה, איך שאני מעריך - שינוי האופי של הפרקליטות. ואני חושב שהסמכות

שלך היא לא ליצור קוסמטיקה במסמך העקרונות, אלא לבדוק האם באמת עלו על הרכבת הנכונה שמובילה ליעד ראוי. זו שאלה מהותית. או שנמצאים בתחנה, וצריך לרדת מתחנה, ולעלות על רכבת אחרת שמיועדת ליעד אחר.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: האם אפשר להחזיר את הרכבת אחורה?

עו"ד יהושע למברגר: כן, אני אענה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: גם זו שאלה שמרחפת באוויר.

עו"ד יהושע למברגר: זה מה שנקרא זה החלטה של היועץ לחקים גוף כזה מכוח סמכותו המנהלית, התקנים לא הולכים לאיבוד, אגיד מה אפשר לעשות בתקנים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא מבחינת התקנים, האם בכלל אפשר לומר עכשיו: שנה וחצי הייתה נציבות של ביקורת ומהיום והלאה הגוף הזה לא קיים יותר?

עו"ד יהושע למברגר: אני רוצה לומר את הדברים מבחינתי – אסור להנציח טעויות. אני אומר את הדברים בחריפות כי אני חושב שאני שומע וחש, שגם הערכנו לאן הדברים הולכים. הצעה שלי אחרת לחלוטין, אציג מה אני חושב שהיה חסר ומה לא נעשה. אין מחלוקת שכל גוף חייב להיות לו גוף מבקר - שמבקר גם את המערכת שלו, גם ביקורת רוחבית וגם אירועים פרטניים וגם כנגד התייחסות לאדם הבודד אם עשה משהו נכו או לא נכון, יש לבקרו. אין גוף שיכול להיות טוב בלי מערכת כזאת. מדברים על ביקורת שחשוב שיהיו לה כמה סממנים לביקורת מסוג זה שתהיה אפקטיבית וראויה. אחרי זה נלמד מודל אחר של דברים אחרים, שזה לא ביקורת. ביקורת שתהיה אפקטיבית צריכה להיות עם סמכות עצמאית ועם מקור עצמאי, לפעול על פי הסדר חוקי ששומר על מכלול האינטרסים הרלוונטיים, למשל זכויות מבוקרים, שמירה על סודיות, שמירה על סודיות בכל שלבי ההליך, מה מותר להגיד ומה אסור. מה אסור לפרסם תוך כדי הליך. הליך יכול להיות שנה, תוך כדי זה יש ממצאים, יש ביקורת, יש התייחסות, מה הכללים של מותר ואסור לפרסם? קבילות של ראיות, מה עושים עם הממצאים? הדברים ברורים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש הסדר לגבי ועדות חקירה ויש הסדר לגבי מבקר המדינה, ביקורת פנימית.

עו"ד יהושע למברגר: הדברים מוסדרים. אחד הדברים שהופכים ביקורת לראויה, היא שהיא צריכה לחצות גבולות. פרקליטות, גם בהיבט אזרחי וגם בהיבט הפלילי ביתר שאת, יש מה שנקרא אכיפה משולבת, שהפרקליטות פועלת מתכללת את כל התחומים - גם רישוי עסקים, בנייה, מס הכנסה, תחום אזרחי, פלילי, הולכים על הכל ביחד. צריך לעשות גוף ביקורת אפקטיבי על פעולה או על שיטה מסוימת, צריך סמכויות על מכלול גופים שעובדים בממשקים איתו. אי אפשר לעשות ביקורת על פסיפס פעילויות שאחד נשען על השני, כאשר סמכותי לבדוק רק משהו אחד מסוים. זה לא יעיל ולא אמיתי ולא אפקטיבי. הביקורת חייבת לכלול את כל גופים הרלוונטיים להחלטתו,

מעובד הפשוט בדרגה הנמוכה ביותר ששותף למהלך, עד ראש המערכת. ביקורת לא יכולה לעצור באמצע, להגיד אני עוצר בדרג של מבקר X, ושם עוצר. כי הוא שותף לדברים האלה, מנחה, ממפקח, ביקורת אמיתית לא יכולה להיחתך באמצע, אני עושה ביקורת רק עד תחום מסוים. צריכה להיות מסורת של ביקורת. ביקורת זה מקצוע, לא אוספים 5 אנשים ואומרים תעשו עכשיו ביקורת, בינתיים תלמדו. גוף ביקורת שאדם שסמכותו לבקר נקלט לעבודה, הוא לומד, משתלם, בהתחלה עושה רק דברים כאלה - -

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: תתייחס אחר כך גם לעניין המכלול, אני רוצה להבין יותר את הרעיון. אתה אומר שהפרקליטות לא עומדת בפני עצמה. אלא... האם זה כלל או שיש יוצאים מן הכלל שזה חל עליהם? הפרקליטות מעמידה לדין אדם באשמה זו או אחרת, מופיעה ומנסה להוכיח את אשמתו. אז מה, איפה כאן המכלול?

עו"ד יהושע למברגר: המכלול שהיום פועלים - בכל הליך שמחפשים, הולכים גם לרשות המיסים על עבירות מס, וזאת כאשר החקירה משולבת עם עבירות מס. עבודת הפרקליטות היא המשך לעבודת המשטרה, איך אפשר להבחין בין עבודת המשטרה לעבודת פרקליטות. אני לא מדבר על תובע משטרה אלא על חקירה. הפרקליטות ליוותה...

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: משטרה זה שלב אחד לפני הפרקליטות.

עו"ד יהושע למברגר: אבל זה המשך.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אנחנו לא מדברים על ריבוי גופים, הפרקליטות נשארה.

עו"ד יהושע למברגר: גם זה כשלעצמו מאוד משמעותי, הרבה פעמים יש ביקורות על הפרקליטות שהיא הגוף האחראי, כאשר החקירה מבוצעת בשיתוף עם המשטרה. למשל רשות המיסים - -

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: את הזהויות בין שני הגופים אני מבין.

עו"ד יהושע למברגר: רשות המיסים. היום כמעט כל תיק פלילי עם היבט כספי יש גם רשות המיסים, משרד האוצר, זה חלק מזה. יש את העבודה של תכנון הבנייה, רשויות תכנון ובנייה, עובדים עם רגולטורים, הפקעת רישיונות, איסור הלבנת הון, מגוון שלם של טיפול בתיקי פשיעה חמורים, מנסים - יש בכל פרקליטות שולחנות עגולים, יושב בדרך כלל מרכז את זה פרקליט, משרדי ממשלה, עיריות, רשויות, רגולטורים, בוחנים ביתד איך מתמודדים עם תופעה מסוימת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש הבדל בין התופעה לבין ביקורת ספציפית על מקרה מסוים, היא יכולה להיות לאו דווקא ביקורת מערכתית. יש תלונה כלפי פרקליט זה וזה, בודקים, שם אין קשר בין המשטרה לפרקליטות. אני לא יודע אם אתה רואה מה שאני רואה, שהקשר הזה עם כל אותם גופים הוא בהיבט של קביעת נהלים.

עו"ד יהושע למברגר: הקשר הוא גם ספציפית בתיק מסוים. היום עושים פשיטות בצפון למשל, אתה מביא לשם את חברת השמל, ארנונה, ביטוח לאומי, רשות המיסים, תכנון ובנייה...הכל באים לשם, פושטים על מתחם מסוים וכל הגופים האלה פועלים ביחד. הרבה פעמים מתכלל את זה מפקד המחוז או קצין, יש היום ועדה מתמדת, יושבים פעם בחודש עם כל גופי האכיפה והרגולטורים, מקימים צוותי חקירה, פועלים ביחד, יש תיקים שזה רק פרקליטות, אם אתה רוצה להגיד משהו אמיתי יעיל שהוא אקטואלי ורלוונטי, צריך לחשוב על מה ...

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: היבט רחב.

עו"ד יהושע למברגר: היום הולכים לשם, דנים ביחד. בנוסף לכך, גוף צריך דבר כזה, מערך של ביקורת חיצונית שבודק דברים אלה ומאפיינים כאלה. גוף צריך דבר נוסף, כל גוף – הוא צריך מערכת של מנגנון שהוא חלק מהליך ייעודי של בקרה פנימית, הפקת לקחים, תחקירים, אני אגיד מה המאפיינים של הגוף הזה – אגיד מה מאפיינים של אותו מנגנון שהתחלנו לעשות, ואפרט מה התחלנו. צריך להיות דבר שמשותף את כל שדרת הניהול, תחקיר או בקרה או הפקת לקחים לא יכול לצמוח ממנהל שיושב למעלה מגוף חיצוני שמפיק לקחים.

תהליך הפקת לקחים צומח מלמטה, במציאות של פתיחות ונכונות לחשוף פשלות וגם דברים טובים. כל עובדים במערכת שותפים. לא נעשה על ידי גוף חיצוני אלא כחלק מהליך הניהול. יכול להיות אנשי מקצוע שמסייעים ואוספים ולומדים, גם בתוך הארגון יכול להיות שבקדנציה שלך 4 שנים אתה עוסק בהפקת לקחים בבקרה פנימית אורכית, כחלק מתפקיד ניהולי שלך. זה קיים, עשינו זאת. התחקור הזה יכול להיות גם בנושאים מקצועיים. אגב, הביקורת היא לא בנושאים מקצועיים, כדי לשמור על עצמאות הגוף המבוקר; מדובר בפרקליטות, הליך הביקורת לא עוסק בשיקול דעת מקצועי, זה ברור, כדי לשמור על עצמאות הגוף הזה וסמכותו. זה קשור לחלק הקודם.

הגוף של בקרה והפקת לקחים פועל גם בתחום המקצועי, מפיק לקחים, הגשת כתב אישום, אתה מפיק לקחים מקצועיים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כמו מבקר פנימי.

עו"ד יהושע למברגר: גם מבקר פנימי לא עושה זאת. בהליך של בקרה ותחקיר בוחנים את הדברים אלה, כי המנהל עושה את זה. המנהלים יכולים – מי שלחלוטין יודע מה הוא רוצה לעשות, באיזה תחום, באיזה שלב, מתי, יכול תוך כדי הליך הפקת לקחים להפיק לקחים תוך כדי ביצוע, כי הוא מפעיל סמכותו כמנהל. זה לא מאיים, זה פתוח.

לדעתי, זה המכשיר הטוב ביותר, זה משנה תרבות גם. זה מכשיר טוב ביותר, כך ארגון צומח, זה המכשיר הטוב ביותר ללמוד. כי הוא באמת פועל בצורה פתוחה ומזוהה את דברים אמיתיים, מקצועיים ויכול תוך כדי תנועה לשנות דברים כשכולם שותפים לתהליך בצורה פתוחה.

אומר לאדוני, כשאנחנו התחלנו לעסוק בפרקליטות ... הבאנו גופים מקצועיים שלימדו אותנו, התחלנו ללמוד ולעשות זאת בשני אפיקים. הפקת לקחים - התחלתי זאת בהפקת לקחים מאירועים, חייבתי, הייתה ישיבת פרקליטי המחוזות, הנחיתי שכל פרקליט מחוז – בהתחלה כדי להניע את זה – במשך שנה עושה 4 תחקירים משמעותיים על הצלחה או אי הצלחה – נתנו פרמטרים מה לעשות, לתחקר מה היה... אני לא יכול לראות בדמיוני ארגון שלא בודק הצלחה או כישלון, ולא בודק מה היה מהתחלה עד הסוף כדי לבדוק איפה טעינו ואיפה הצלחנו. התחילו לעשות זאת. אחרי זה עשינו הצלבות, שפרקליט מחוז אחד עושה לפרקליט מחוז אחר. אפשר לעשות דבר כזה שכאשר יש אמון, אין לחץ, יש פתיחות, אין חשש ממהו שיפוטי, יש תפיסה שהגוף רוצה ללמוד ולהיות מחר יותר טוב.

אגיד עוד יותר. לא בכדי אמרתי שעבדתי במחלקה הפלילית. המחלקה הפלילית מקבלת תיקים מהמחוזות, מופיעה בבית המשפט העליון בערעורים ועררים במשך שנים, אני חושב שהיו עשרות מקרים, לפעמים דרמטיים ביותר, שבדקנו בפתיחות והגענו למסקנה שהייתה טעות במחוז, גם לפעמים בתי משפט שהוטעו או לא, או שהתחדש משהו והם לא ידעו. הגענו במחוזי ובעליון לערעורים כנגד החלטות של המדינה, וגם היו משפטים חוזרים. במציאות כזאת של פתיחות, של חשש שגם אם אומרים לפרקליט מחוז טעית ואדם שהורשע ברצח הולך הביתה, כי הייתה פשלה או אי מיצוי של משהו, אתה יכול לבדוק אבל לא נשפט, אין פסק דין נגדך. עושים בדיקה אם יש רשלנות, אבל יש תרבות של פתיחות, של יכולת הכלה של טעויות בשיקול דעת וגם בטעויות יותר חמורות בשיקול דעת, אבל יש נכונות לבדוק את הדברים. זה ייעלם. אני משוכנע שדברים אלה ייעלמו כי אנשים יפחדו, ויצטמצמו. כשאני מדבר על תרבות של תחקירים, זה חלק מהאווירה הזאת – לקחת תיק, לבדוק מהתחלה עד הסוף, כחלק ממנגנון פנימי של הארגון עצמו. וכאן הולכים לשנות זאת, פרקליטים מתכווצים, נאטמים, כי הליך ביקורת שיש עליהם היום זה לא בקרה שיפוטית, זה כאין הליך משמעת.

מה חסר בפרקליטות? זהו הגוף הראשון של הביקורת, או בקרה של הפקת לקחים! לדעתי, יש תשובה חד-משמעית. גם ועדת השמונה אמרה. הוועדה אמרה שלא צריך ביקורת פרטנית, צריכים אולי לעבות את הביקורת המערכתית על ידי מבקר המדינה אשר עונה על כל הפרמטרים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הייתה מחלוקת.

עו"ד יהושע למברגר: אמרו שצריך להקים גוף ביקורת מערכתי נוסף. אמרתי שאולי צריך לעבות את גופי הביקורת הקיימים שעונים על פרמטרים של גוף ביקורת, עוד מעט נדבר איך מעבים. אבל החוסר האמיתי שיש בפרקליטים, חוסר מהותי שהתחלנו לעבוד עליהם, גם אלי אברבנאל, על בקרות רוחב וכל מיני נושאים, זה נושא של בקרה תחקירים והפקת לקחים. זה חסר. אין כוח אדם לזה, לא במטה ולא במחוזות, זה לא היה קיים, התחלנו לעשות זאת מתוך עבודה של פרקליטים, פרקליטים שעובדים בתיק חוזרים הביתה ויושבים בקבוצה מערכת הפקת לקחים. צריכים לתקן את זה, זה אנרגיה צריך להשקיע בזה, זה מה שחסר.

אני אומר – את דעתי. סמכות היועץ היא סמכות ליצור לעצמו כלי ניהולי, בסופו של דבר לעשות את דבר השני שאמרתי, לעשות בקרה, לעשות תחקיר, לעשות הפקת לקחים, זה התפקיד של

היועץ, הוא לא מפעיל ביקורת. ביקורת זה לא כלי ניהולי. אפשר להשתמש בתוצאות ביקורת כדרך ללמוד להפיק דברים ניהוליים, אבל כלי ניהולי זה הפקת לקחים, תחקיר, בקרה, לא ביקורת. היועץ – מתוך לחץ חיצוני – אני אומר דברים וזו חווייה שלי, אני אסביר איך צמח הלחץ הזה; היועץ החליט לעשות שימוש בסמכות שיש לו ככלי ניהולי, ליצור גוף ביקורת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה מדבר על מסמך העקרונות.

עו"ד יהושע למברגר: זה מה שקרה שם, ודאי איך שנוסת. לקחו סמכות יועץ לבדוק את מערכת שלו, כמו שבדק כל מערכת, מפעיל אנשים, אומר לפרקליט המדינה תבדוק נושא מסוים, תפיק לקחים, זה סמכות ניהולית של יועץ משפטי לממשלה, לקח את סמכות ניהולית והקים גוף חיצוני עם מאפיינים חיצוניים מושלמים, לרבות דובר, יחידה עצמאית, גוף עצמאי לחלוטין. נכון שיש כמה דברים שהוא יכול לעשות הליכי ביקורת, ביקורות רוחב עם היועץ משפטי לממשלה ושרת המשפטים, אבל זה לא הדומיננטי, הוא בסופו של דבר הקים גוף ביקורת עצמאי נוסף וחדש על יתר גופי ביקורת הקיימים במערכת. הוא מקים זאת מכוח סמכותו, ויש פה תקלה – הוא לא יכול לבקר את עצמו, הוציאו את המבקר ממסגרת הליכי הביקורת, כי היועץ מינה את הגוף הזה. זה מה שעשו.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה מציג את זה כאילו לא הייתה אפשרות אחרת. עו"ד יהושע למברגר: אני אומר מה שעשו. אני אומר שזה היה מיותר אבל זה מה שעשו. בפועל זה לא גוף בקרה, זה לא הפקת לקחים, גם לא ממש ביקורת, זה מעורבב. זה חלק מהליכים שנעשו שם בחלקם הליכים מעין שיפוטיים בזמן אמת. לא אכנס לפרטי הדברים, זה לא העיקר. אני יודע שאין הקפדה על הכללים של מסמך עקרונות. אם מביאים לפרקליטות לשאול למה לא חקרו את אפי ברכה כהתייחסות לפרקליטות, מישו חצה רף מסוים בשיקול דעת מקצועי. למה הפנו את זה לפרקליט המדינה, אולי צריך ליועץ המשפטי לממשלה, האם זה תחום מקצועי פרופר אם חקרו או לא חקרו מישו, זו החלטה מקצועית.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אם נבדק שיקול הדעת.

עו"ד יהושע למברגר: זה לא חלק מהסמכות. אני לא נכנס לגישה בתחום זה, אני מדבר על מהות. עכשיו, כפי שאמרתי, יש מספיק גופי ביקורת גם פרטניים וגם כלליים מערכתיים על הפרקליטות. אדוני יודע זאת, אחדד כמה דברים. יש נציב תלונות ציבור במשרד מבקר הדמינה, גוף יעיל, לי יש עשרות תלונות כאלה בשנה. אפשר לעשות אולי מתלקה ייעודית לפרקליטות, עוד מעט אגיד למה זה אולי לא נכון אבל אפשר. זה מקצוע לשו, שם צריכה להיות פנייה אם יש ביקורת על התנהלות פרקליט. לא ידוע, אז שיפרסמו – מי שיש לו תלונה על פרקליטים, יכול לפנות לנציב תלונות הציבור במשרד מבקר המדינה. יש נציבות שירות המדינה, גוף פועל גם כן, פרקליטים הורשעו בתחום זה. יש לשכת עורכי דין, יש יחידת תלונות ציבור במשרד המשפטים. זה גוף קיים, עוסקת במתן מענה לתלונות ופניות בנושאים הקשורים למשרד, יש שם שירות מהיר, תוך 14 יום, מסלול ארוך תוך 21 יום, יש גם מנכל משרד משפטים וגם מנהלים. זה לא מספיק, צריך עוד גוף? עוד מעט אגיד מה משמעות של הקמת גוף. למה לא מספיק לגבי ביקורת פרטנית להסתפק ב-4-5-6

גופים אלה, אפשר גם בהנהלה, אפשר לפנות לפרקליט המדינה או יועץ משפטי לממשלה. עשו זאת. למה צריך גוף שישי או רביעי או חמישי? לא מספיק יעיל! תעשה אותם יעילים יותר. לא מספיק מקצועי? תביא עוד אנשים מקצועיים.

מישהו יצר דמוניזציה על פרקליטות, אין לי ספק בזה. מישהו במכוון לדעתי זה ממשיך להיות, להשחיר – בטוח שיבואו לפני כבודו עורכי דין ואנשים ויגידו כמה הפרקליטות היא גרועה. זה חלק מהתהליך הזה.

שופט": לא כמה פרקליטות גרועה, הטענה שכל גופים אלה כבודם במקומו מונח. אני לא אומר את דעתי, אלא את עמדתם. אני כבר שמעתי, לא רק שאשמע, שאומרים מעשית אין לנו כתובת. אתה אומר ככה, לפי הטענה, יש לשכת עורכי הדין, אבל זה לא רציני על פי הטענה. נציבות שירות המדינה משמעת, זה כבר השלב של ענישה, אנחנו לא מדברים על ענישה, אנחנו רוצים בירור של המקרה, לא מחפשים את ענישה. יש רשימה ארוכה של גופים, כל אחד מונה 4 בטוח, אני כבר שמעתי את זה, עורכי דין שאומרים זאת ומביאים גם דוגמאות, הם אומרים: יש אבל זה לא תחליף. קודם כל הביקורת החיצונית אינה תחליף לביקורת פנימית. זו הטענה. דבר שני, גם לגוף העניין, לא רק מבחינת אמינות של הגוף, לגוף העניין אין להם כלים, הם לא מכירים את המערכת, לא יודעים בדיוק מה נעשה שם. צריך לפי הנטען גוף ייעודי שמתמחה בנושא, מכיר את המערך הזה מתחילתו עד סופו. זאת הטענה.

עו"ד יהושע למברגר: התשובה שלי כזאת. א', כאשר מדובר בבדיקה פנימית, צריכה להיות בדיקה פנימית על ידי מנהלים. בדיקה חיצונית – זה בדיקה חיצונית. מה שהקימו זה עוד גוף חיצוני.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא מתיימר להיות גוף פנימי. הסממנים הם של גוף חיצוני. זה מה שאומרים.

עו"ד יהושע למברגר: יש 4 גופים חיצוניים. אם גוף זה מתר, השופט גרסטל תתעייף, תעשה כה, יקימו עוד גוף, לא ישפרו אותו. אני לא מכיר מנגנון כזה. יש חוקים, כל גורמים אחרים פועלים על פי חוקים שמסדירים אותם.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יגידו גם את זה תקים על פי חוק.

עו"ד יהושע למברגר: אתה חושב שגופים הפועלים על פי חוק אינם מספיק יעילים?

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא עניין של יעילים, לא בנויים לשם מטרה שגוף זה הוקם – הוא הוקם להתרכז בפרקליטות מתוך הכרת הנושא, מתוך עיסוק שהוא יותר מקצועי מאשר לשכת עורכי הדין שלוקחים – לפי אחת הטענות שאמרו לי – לוקחים 3 עורכי דין, לא מבינים כלום בפלילים, לוקחים 3 אזרחיסטים שיטפלו בתלונה. מה הם מבינים? זו אחת הטענות.

עו"ד יהושע למברגר: לגבי מבקר המדינה, יכול להיות שמבקר המדינה, פקידים שיושבים שם ברחוב בגעת שאול, מה הם מבינים במשק הדלק? מה הם מבינים במונופול, בטפסים, בדלק? מה

הם מבינים ברכש טילים מארה"ב? איזו הבנה יש להם? אין להם יכולת להבין. זו הטענה. הפרקליטות בתחום הפלילי והאזרחי לא מתעסקת בפיזיקה גרעינית, אלא בדברים פשוטים, כי נושאים שמבקר המדינה מתעסק הם בתחום המקצועי, במגוון נושאים, בריאות, אנרגיה, כלכלה, בביטחון, אז הוא לא יכול לבדוק פרקליט שהתנהג לא יפה למישהו, שהסתיר חומר חקירה? לא מקבל את זה. אני אומר יותר מזה – חסר, תביא אוסף של 5 משפטנים, תקים יחידה ייעודית כמו שעשית למערכת ביטחון, הייתי מציע (הצעה של ועדת ה-8) להקים יחידה שעוסקת בשירות ציבורי משפטי. לאו דווקא הופעה. כשאנחנו מופיעים בבית משפט...

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: פרקליטות אזרחית.

עו"ד יהושע למברגר: כל שירות משפטי ציבורי, כולם ביחד, הפרקליטות עובדת גם מול ייעוץ וחקיקה, יושב פרקליט המדינה, פרקליט מחוז, משנה ליועץ המשפטי, והוא לא בתחום ביקורת, הוא לא מייצג את המדינה בערכאות, והם עובדים ביחד לפרשנות חוק, להליכים. זו טענה, תשכלל את הגוף הזה, תשכלל את ביקורת פנימית של משרד משפטים, יש לך גוף תחת ידיים, אם לא מספיק מי שעומד בראשו, תשימו שם משפטן בעל שם, יועץ משפטי לשעבר, שופט שלום או מחוזי שפרש, תעשו מכרז, תתקנו כמו שצריך, יהיה גוף בתוך משרד המשפטים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מפריע היכן יושב הגוף?

עו"ד יהושע למברגר: לא, גוף נוסף. אין לי בעיה עם ביקורת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: רוצה בנקודה זאת לשאול. נניח הנחה היפותטית שמבקר המדינה לא יבדוק, לשכת עורכי הדין – אם מוציאים את זה מתחום סמכותו של המבקר – מוציאים מתחום סמכותה של לשכת עורכי הדין, נוציא אותם, נמצא דרך, אז זה לא גוף חמישי, אם זה כך, הריבוי מפריע לך.

עו"ד יהושע למברגר: שלושה דברים. הריבוי מפריע לי. חוסר אחידות אנשים הולכים למבקר המדינה, הוא בוחן תלונות של כל המשרדים, משרד המשפטים והפרקליטות זה חלק מזה. יש פרספקטיבה של ביקורת מול גוף ממשלתי, יכול לראות את המכלול, אז יש פרספקטיבה איך לבקר אותו. לא לוקחים מאפיין מסוים מגוף אחד, מפרידים אותו – אני לא יודע למה – משאר הגופים במדינת ישראל, אני מקים גוף ייעודי לבקר רק אותך, שהסטנדרט שלו יהיה אחר, אמות מידה אחרות. למה? כשאני לוקח את דוח נציב הקבילות, אני רואה איפה עומד משרד משפטים, איפה הפרקליטות. כך צריך להיות? גוף זה אין לו שום כללים, אין לו מסורת בדיקה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אם צריך לשפר ולתקן זה עניין אחד. אני כרגע על שיפור לא מדבר.

עו"ד יהושע למברגר: אמרתי שלא צריך להחריג אותו.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא מדבר על מהות הגוף, הטענה שלך שיש מספיק גופים ולא צריך להוסיף.

עו"ד יהושע למברגר: לא ריאלי וגם לא נכון לבטל את גופים אחרים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה עוד אחד ל-4-5 קיימים.

עו"ד יהושע למברגר: זה קריטי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: למה?

עו"ד יהושע למברגר: אני רואה שזה מעודד עוד ביקורת, חד משמעית. אני רואה שתוך שנה וחצי 407 – זה תוצאה של כמעט רבע אחוז, מאפיינים בתוך זה – אחד בפרקליטות, אחד נבדק על ידי פרקליטות, זה פרקליטה שנבדקת, אחרים זה פרקליט. זה אומר, בואו נגיש תלונות סרק. זה גוף ש-7 מתוך 400 תלונות שהוגשו נמצאו מוצדקות. אין לו זכויות קיום, למעט עובדה שמנגנון עצמו, עצם תהליך עצמו הוא משתק.

[REDACTED]

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: למי זה הוגש?

עו"ד יהושע למברגר: התקשרתי לפרקליט, אמרתי התיק לא אצלך, היה לפני שנים, תוציאו את התיק. אמרתי ראופן כללי מה אני זוכר שהיה. הגישו תלונה. הוא חשש שתיפתח חקירה, הביא את זה לנציבה, הנציבה על השטות הזאת ביקשה - חוץ מלשכת עורכי הדין - ביקשה התייחסות של הפרקליטות למה הורו על פתיחה בחקירה, למה השעו את סגירת התיק. זו גם כפילות, כשקיבלתי מכתב זה על השטות הזאת, עד שלא קיבלתי את הכשר של לשכת עורכי הדין אני לא רגוע. זה דבר כשאני לא בתפקיד, לא חייב לאף אחד, לא צריך אף אחד, ובכל זאת אני לא רגוע. ניקח את 400 תלונות פרטניות שהוגשו, פרקליטים יודעים שהוגשו תלונות, זה לא סוד, מי שמתלונן דואג לפרסם את זה, ביקשו תגובות מהאדם עצמו או מהנהלה, הוא יודע מיד כי הנהלה אומרת מה התייחסות שלך לדברים. זה משתק. 400 תלונות שרובן כמעט מוחלט נסגרו לחלוטין. זה ניסיון המלמד שיש פה משהו מעודד תלונות, בראש וראשונה זה גורם לאנשים להשתתק, להיסגר, לפחד, לסגור את עצמם. זה מה שזה גורם, חד משמעית. להקטין ראש. כמובן שבאווירה כזאת אין אפשרות לפתוח את העולם האמיתי שחסר, שזה עולם של תחקירים והפקת לקחים. זה לא אקלים ראוי, לא מבחינת משאבים ותרבות ארגונית שקיימת להפעיל את הדבר הזה.

קודם דיברתי על פרטנית, מערכתית יש גם מבקר מדינה ומבקר פנים של משרד. אפשר לשכלל, לעשות מחלקה ייעודית ולהסדיר את הדבר. אחד הדברים – קראתי את הפרוטוקול של מנכ"לית משרד המשפטים, אמרה שמאז שהקימו את הגוף, הנחתה את מבקר פנים לא לעשות בדיקות לפרקליטות. כך קראתי בפרוטוקול. זה מוכיח כמאה עדים שיש פה משהו מיותר. משהו כפול. השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה מה ששאלתי – אם אתה מוריד, אין כבר כפל. אם אתה מוציא את לשכת עורכי הדין, אין כפל.

עו"ד יהושע למברגר: לא יבטלו את הגוף של תלונות הציבור למשרד המשפטים, גם אין סיבה לבטל. אפשר לשכלל, אבל לא לייתר. בגלל שהיועץ החליט להפעיל את סמכותו מבחינה מינהלית להקים גוף חיצוני, זו סיבה לבטל חוקים בחקיקה ראשית של הכנסת? אני לא מכיר חשיבה כזאת. עכשיו, לדעתי עשו דמוניזציה לפרקליטות. ואני רוצה – אמרו למה עושים. א', יש טעויות. ב', יש הרבה כוח. אין גוף בעולם עם כוח כמו של פרקליטות. איפה כוח של פרקליטות? לדעתי אם יש כוח חריג, זה בהחלטה להגיש כתב אישום, לסגור תיק, החלטה לפתוח בחקירה, החלטה להביא למסגרת טיעון, שם הכוח של הפרקליטות. יש קשר בין גוף ביקורת שהוקם לבין כוח הפרקליטות? הרי הביקורת כלל לא עוסקת בתחום זה. במוקד אם לסגור תיק או לא, להגיש כתב אישום או לא, להגיע להסדר טיעון או לא, זה לא הביקורת של גוף זה. אם רצית להפעיל הסדר טיעון, והחלטת שזה לא רלוונטי, וצריך משהו אחר, האם החליך היה טוב - זה לא קשור לכוח של הפרקליטות? אגיד יותר מזה – כוח לפרקליטות, הפרקליטות עם כוח שלה פועלת בסביבה לעומתית מול בית משפט. לבית משפט יש סמכות לבדוק כל פיפס של הפרקליטות - - הסדרי טיעון, הגשת כתבי אישום, עררים על סגירת תיקים. גוף הביקורת על התביעה ומייצגי המדינה בבית משפט, יש גופים בבית משפט שמבקרים את הפרקליטים, הסניגור כנגד שעומד על הזכויות ובית משפט. זו הסביבה. איפה אין גופים כאלה? זה הכוח שמופעל על ידי פרקליטות.

אתן לאדוני רשימת גופים שלפי השקפת הכוח שלהם ואופן הפעלת הכוח שלהם הוא גדול פי כמה מעבודת הפרקליטות – ביטוח לאומי יש מאות אלפי אנשים במדינת ישראל שנוקקים לביטוח לאומי, אין אף גוף ייחודי שמבקר אותם, לא פועלים בבתי משפט, רק לפעמים בהשגות, מכריעים גורלות של מגזרים החלשים ביותר שאין מי שיזעק זעקתם, הם בתחתית הסולם, אין אף גוף ייחודי שבודק אותם. יש אנשי מס הכנסה, שיש פקיד שעושה ככה ומליט אם אין או יש שומה, רק עכשיו בגיץ החליט שפקידי שומה חייבים לנהל פרוטוקול – ראיתי איך פקיד שומה מחליט לטוב ורע, יש להם כוח עצום לגבי כל העצמאים במדינת ישראל. רישום מקרקעין, מינהל מקרקעי ישראל, גוף עם המון כוח, אני לא יכול לתאר עוד גופים בעלי עוצמה במדינת ישראל שהשפעתם על אדם בודד היא לאין ערוך יותר מאשר פרקליט המדינה או פרקליטות התביעה הכללית, כי הסמכות המקצועית פה מבוקרת על ידי בית משפט, יתר הדברים אינם המהות. למה יש ביקורת על פרקליטות? בגלל כמה עורכי דין צעקנים שעשו השפעה על דעת קהל והחליטו שצריך להקים גוף חמישי לביקורת על פרקליטים. לא רואה סיבה לעשות ביקורת פרטנית על פרקליטים לפני שעושים על ביטוח לאומי, החלטות שם במחשכים על פקידי ביטוח לאומי, שיכול להיות שכולם עובדים ביושר, אבל שומעים עולות. הזעקה שלהם חלושה, כך מס הכנה, ממ"י, טאבו, ועוד כמה גופים בעלי עוצמה בייחוד מול מגזרים מוחלשים מאשר הפרקליטות.

אספר חוויה שלי איך נולד הגוף הזה? הייתה ועדת ה-8, היא לא המליצה על הקמת ביקורת פרטנית, החליטה על מערך בקרה והפקת לקחים, לתקן אותו, המליצה לשכלל ביקורת מערכתית – התפצלנו ביקורת מערכתית עצמאית או על ידי מבקר המדינה. לא רואה סיבה שלא יהיה בביקורת המדינה. אף אחד לא חושב על ביקורת פרטנית. מאיפה זה צמח? יש 4 תיקים. לא הוגש כי הגישו כתב אישום נגד משה מזרחי בתל אביב, לא בגלל שתובעת עירונית הגישה נגד לייבוץ בכרמיאל, לא בגלל שפרקליטות מדינה הגיעה להסדר טיעון עם אסי אבוטבול. גוף ביקורת הזה הוקם בגלל 4 תיקים – תיק רמון, תיק אולמרט, קצב, וליברמן. אלו 4 תיקים שהביאו להקמת גוף הביקורת על פרקליטים, לבי זה לא היינו יושבים פה היום, אני משוכנע. אני בקיא בכל 4 תיקים אלה. אגיד לאדוני מה היה בכל אחד מהתיקים בהתייחס לגוף הביקורת. לא חושב שהכל היה בסדר, אגיד את החוסר רלוונטיות בין האירועים האלה להקמת גוף הביקורת. תיק רמון, הביקורת העיקרית הייתה על עצם הגשת כתב אישום, אמרו שעל שטות כזו לא מגישים כתב אישום. באחד העיתונים הצליחו לגרום לדעת קהל אגרסיבית נגד הגשת כתב אישום הזה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: השאלה אם יש טעם להיכנס ל-4 תיקים אלה. מה זה תורם? אתה מעביר את המסר בצורה הברורה אם מותר לי לומר לך, גם בלי דוגמאות.

עו"ד יהושע למברגר: לא אכנס לסיפורים, אגיד הכלל. ככל שמדובר בשיקול דעת מקצועי, שזה היה עיקר הביקורת בכל 4 התיקים האלה – גם היסטורי אם לפרט, לא אפרט כמו שאדוני רוצה – ביקורת עיקרית היתה על שיקול דעת מקצועי, שנבחנה על ידי בית משפט לטוב ולרע. היתה גם ביקורת על התנהלות, בתיק אחד גם היה דוח מבקר המדינה, הוקמה ועדת חקירה פרלמנטרית, תיק רמון. בתיק אולמרט פרקליט הורשע בדין משמעתי. זה לא אפקטיבי? לא מספיק? זאת אומרת היו גפים שבדקו - -

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא היה קשור לאולמרט.

עו"ד יהושע למברגר: היה טיעון בהקשר, היה יום לפני טענת הנשיקה, הי הפרקליט נוסף שהיתה ביקורת שהביאו תמציות של חקירות והיתה בדיקה על ידי יועץ משפטי לממשלה שקבע ממצאים. שום דבר לא נשאר באוויר. גם תיק ליברמן נבדק על ידי מבקר המדינה בכובעו כנציב תלונות הציבור, נבדק השיחוי. אם רוצים, יש לאן לפנות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אמרת שיש לך רעיון.

עו"ד יהושע למברגר: הרעיון שלי הוא כזה. א', המחיר בהקמת גופים אלה הוא מחיר עושה את הפרקליטות כאשם מיד, ברגע שאתה אומר – אתה צריך משהו מיוחד, עוד לפני שעשית את הבדיקה הראשונה, יש פה גוף חשוד. לא יעזור. כי אם לא היה חשוד במשהו, לא היית מקים עליו גוף ייעודי. זה פוגע באמון הציבור, בפרקליטים, במנגנון, סוגר את הפרקליטים. שאר דברים אמרתי. מה השפעה, אדוני שמע מספיק מה השפעה של ביקורת עודפת. דוגמא שהבאתי אותה, ביקורת זה כמו אספירין, כמו תרופה. אספירין אחד מצוין, 2 אספירין גרמת כיב קיבה. יש מינון מסוים של הליך ביקורת, לפי מה שאני שומע – והערכנו זאת מהתחלה, כל מה שאני אומר עכשיו

מופיע בדוח של הפרקליטות, משתקף בהוויה יומיומית של הפרקליטות – מה שחסר לפרקליטות, שהוא לא יכול לגור בכפיפה אחת עם המצב הנוכחי, זה הקמת מערך רציני של הפקת לקחים פנים פרקליטותית, מסודר מאורגן שפועל מיועץ המשפטי לממשלה דרך כל שדרת הניהול עד אתרון הפרקליטים, שלומדים איך עושים את זה, והתחילו לעשות. מערך צריך להיות מתוקן, היום משני היבטים אי אפשר להקים את זה ביחד עם הגוף הקיים. כי הגוף הקיים הוא משתק, מיותר, גורם לפרקליטים לא לשתף פעולה עם שום דבר שרוצים שיודה שעשה משהו לא בסדר. הוא ישתוק, יתכווץ, לא יודה. זה מאפיינים היום, לשם הולכת הפרקליטים. כדי לשחרר את זה, צריך לעשות ביקורת טובה בגופים הקיימים, להקים מנגנון רציני אמיתי שרותם את הפרקליטים, הפרקליטים בסופו של דבר אם רוצים הפקת לקחים –

חשופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: גוף רציני בתוך המערכת.

עו"ד יהושע למברגר: גוף עם הפרקליטים, עם שדרה רצינית שמנחה איך לעשות את הביקורת, ואת הבדיקה עושים הפרקליטים. זה לא גוף חיצוני, הפקת לקחים נעשית על ידי אנשים שפועלים, מהפרקליטים בשטח, דרך מנהל המחוז, פרקליט המחוז, פרקליט המדינה, ועד היועץ המשפטי לממשלה. כולם עושים את התחקיר, כל אחד ברמה שלו. יחידת המטה מנחה איך עושים זאת, אוספת את החומרים, מחליטה יחד עם היועץ ושדרת הניהול איזה ניהול עושים, מתי עושים, מסכמת את הדברים, בסופו של דבר זה תהליך רותם. אני רואה את פרקליטות, בגלל איכות אנשיה, מערכת בקרה והפקת לקחים כמו בשבי"כ וחיל אוויר. לא תצטרך – תלונות, תהיה ביקורת של מבקר המדינה, יהיה גוף ייעודי של מבקר המדינה כמו שעוסק מבקר המדינה בתחומים שלו, אבל בליבה של פרקליטות יהיה גוף ביקורת שעוסק בגופים מקצועיים, יכול לעשות בזמן אמת. יותר משוכלל, לא ביקורתי, כולו צופה פני עתיד. כאשר עושים הפקת לקחים גם על דברים טובים וגם לא מוצלחים, יודעים שרוצים ללמוד איך להימנע מטעות ואיך לשחזר הצלחה. ולא רק ביקורת על דברים שליליים. מציאות כזאת לא יכולה להתפתח היום, וגם זה דורש תקנון כי זה דורש משאבים, זה תשומות של כוח אדם להפעיל את מערך הזה. צריך אווירה בפרקליטות וגם תקנים נוספים, אי אפשר גם תקנים לדבר כזה וגם דברים שחייבים למערך קבוע, להתייחסות לנציבה. היום צריך מנגנון שלם להגיב להתייחסות לנציבה.

חשופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה מדבר על הביקורת.

עו"ד יהושע למברגר: גם מבחינה תקציבית ותקנים אי אפשר שני גופים אלה, וגם מבחינת אווירות ופתיחות. אי אפשר מצד אחד לחץ של סגירות, מצד שני לעשות הפקת לקחים וללמוד מדברים. כשאני יושב – הייתי מבקש גם כמשהו לפרקליט המדינה, אני אוסף את פרקליט המחוז, את קצין החקירות, ואומר: פה פישלתם, אם יש להם נכונות להגיד פישלנו, עשינו מסדר זיתוי לא כמו שצריך. ברגע שאתה משכנע, הוא מיד משתכנע, הולכים לבית משפט ומספרים את הסיפור, גם מול בית משפט שלום וגם מול מחוזי. זה מה שעשינו. תרבות זאת תשתנה, כי מעולם לא יודה שעשה את הטעות הזאת, כי מחר כל הדבר הזה הולך נגדו. הוא לא ירצה להודות, למה שיודה? לכן מבחינת דברים, נמצאים פה על פרשת דרכים. אתה רוצה פרקליטות אחת לומדת פתוחה, חוקרת את אמת באופן אמיתי בלי מורא מול בית משפט ובלי משוא פנים. או פרקליטות סגורה

אטומה, שכל הזמן בלחץ של פרנויה של רדיפה, אנרגיה שמושקעת בהצטדקות והגנה והתכתשות עם גוף ביקורת חמישי במספר פרטני, ושלישי במספר מערכתי. אם אפשר להחזיר גלגל אחורה, לדעתי חייבים. זו שאלה מהותית, לדעתי היתה פה טעות מהותית. אגב, לא בכדי, לא רק שאין מגזר אחר שיש לו גוף ייעודי עצמאי, גם אין בעולם. היינו באנגליה, דיברנו עם גוף המבקר באנגליה ופרקליט המדינה שם, יש במזרח וויילס משהו כזה, באנגליה זה לא פרטני, זה מערכתי, זה משהו אחר לחלוטין. גם אם יש באנגליה, שאני חושב שאין, בכל מקומות אין דבר כזה ולא בכדי. רואים בעיניים, מה שחשבו לפני שנה וחצי רואים מתמשש בעיניים איך עצמאות הפרקליטות ויכולת תפקודה נפגעת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זאת ההצעה שהעלית. אני אומר לך מה הרוח הנגדית. הם אומרים הרוח הזאת אומרת שהפרקליטות חוששת, הפרקליטות לא מעוניינת שהכל יתגלה. אין שקיפות. מפני שאם היתה שקיפות והיה רצון לשקיפות, אז היו בסופו של דבר מבינים שגם אם יש ארבעה גופים, אז יש עוד גוף והגוף הזה הוא ניטרלי וענייני, ייעודי, בסופו של דבר התלונות נדחות, רובן ככולן. אז האם המעמד של הפרקליטות כמי שרוצה להסתתר ולחשוש מגילוי לא מפריע?

עו"ד יהושע למברגר: אני כבר שנתיים לא בפרקליטות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה לא מדבר כאינטרסנט, מדברים עכשיו על ההיבט העקרוני. אני טוען בפניך מה שנטען, אני לא ממציא את זה.

עו"ד יהושע למברגר: אם היו אומרים לי – תשמע, הפרקליטות לא מבוקרת, ואתם רוצים לבקר אותה, זה משהו אחר.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הדגש ששמים שהיא מבוקרת בביקורת פנימית ולא חיצונית. מניתי 4 גופים חיצוניים לחלוטין שמבקרים אותה, ועוד שניים פנימיים. אני לא מתחיל להבין את הטענה הזאת. הטענה לא מופנית לפרקליטות, אלא אולי למבקר המדינה שיעשה עבודתו יותר טוב, שיהיה עיקש יותר ואסרטיבי. במקרה של מבקר הפנים, זה נתון בידי בעל הסמכות לשפר את הביקורת שלו.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אמרתי קודם שהטענה היא שהגופים האלה הם על הנייר, זאת הטענה. ההמשך הוא – למה אתם חוששים מלגלות ולהיחשף? זאת הטענה.

עו"ד יהושע למברגר: אם אלה גופים על הנייר, אני לא מכיר מצב שאומרים שהגוף הוא על רק הנייר ומקימים עוד גוף. משכללים משפרים. אם אומרים שהפרקליטות לא מספיק חזקה ואסרטיבית. יש שתי דרכים להתעסק עם זה. אפשרות אחת היא לשקם אותה, לשפר אותה, להביא עוד כוחות, למשוך אנשים טובים, לעשות יותר השתדלות, להכווין אותה בצורה אחרת. אפשרות אחרת היא לומר: תשאירו את זה כך, נקים פרקליטות חדשה. זאת האנלוגיה. העובדה שמישהו לא מרוצה מרמת טיפול של גוף מסוים ממוסד וקיים, שעומד בראשו שופט של בית משפט מחוזי, אבל שנים עמד בראשו שופט בית משפט עליון, הוא לא מספיק אסרטיבי או תגידו לו: אדוני השופט, אתה לא מספיק אסרטיבי ויעיל, מבקשים שתשתפר. זו הטענה. לתקים גוף

נוסף שהוא בעצם ערבוב של מספר דברים שלא עומד בקריטריונים המינימליים לגוף ביקורת, ולא אחזור על זה, זה ממש לא הדרך. לפחות לפי דעתי.

הישיבה הסתיימה: 17:00

מדינת ישראל משרד המשפטים

הוועדה לבחינת פעילות נציבות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות

ירושלים, י"ד אב תשע"ה
30 יולי 2015
מס' מכתב: 027-99-2015-004239
(בתשובה נא לציין מס' מכתבנו)

פרוטוקול מס' 19א
ישיבה עם השופטת (בדימוס) ברכה אופיר-תום.
שהתקיימה ביום שלישי ה' באב התשע"ה (21 ביולי 2015), בשעה 13:30

נכחו:
יו"ר הוועדה, כבוד השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג.
עו"ד איילת לוי, מרכזת הוועדה.

כבוד השופטת (בדימוס) ברכה אופיר-תום.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: בבקשה, ביקשת להביא את עמדתך, את דבריך.

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: פנו אליי מנציגות הפרקליטות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מה שאנו קוראים ארגון הפרקליטים.

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אמרתי להם ברצון ובשמחה. הרצון מפני שאני רוצה לומר דברים. השמחה כי אני חושבת שצריך לברר את הדברים. בסך הכל באתי לדבר משום שאני חרדה לגוף הזה. אני מכירה אותו מכל כיוונים אפשריים כמעט, הייתי פרקליטה אצל נעמי שטרן ז"ל, פרקליטות אזרחית, הייתי מתמחה של שרה סירוטה ז"ל פלילית, קיבלתי אחר כך – נשלחתי גם לוועדת בייסקי, גם הוא זיכרונו לברכה, ישבתי שם מטעם הפרקליטות, וכשחזרתי זמן קצר אחרי זה מוניתי לשופטת שלום, אז החלו להופיע בפניי פרקליטים, תחילה פלילי, ישבתי חמש שנים בשלום בתיקים פליליים, ומונית למחוזי תיקי מס הכנה אזרחיים. הם הופיעו בפניי בפלילי, באזרחי, זוכרת את העבר שלי איתם, אצלם.

היום אני מדברת עם פרקליטים שחלקם חברים שלי, חלקם כבר צעירים שאני לא מכירה, והלב נשבר. זאת לא הפרקליטות שהייתה פעם מבחינה זאת שהם די מובסים, מרגישים מושפלים,

מוכים, התדמית שלהם בציבור היא לא כמו שהייתה, לא זוכרת תדמית כזו, יורים בהם בליסטראות מכל כיוונים, פותחת עיתון ותקשורת, זה נורא הם אשמים בכל, לא עניינים, לא מוכנים, לא עובדים כמו שצריך. השופט גולדברג, מי שלא היה בפרקליטות לא יודע איזה עבודת קודש זו, כמה פרקליט צריך להקדיש כדי להגיע מוכן לבית משפט, לעמוד מול סוללות עורכי דין – את זה אתה יודע, כך גם אני עמדתי בודדה – מול שורת עורכי דין מהשורה הראשונה, מה שנקרא. היום הכבוד נרמס.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני לא אומר כביקורת, אבל האם התמונה שאת מציירת היא כל כך שחורה. אני לא אומר שאין תלונות, יש טענות והשגות על מהלך כזה או אחר, אבל את חצגת תמונה מבהילה, כאילו זה שחור משחור.

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: כן. צריך אולי להוריד, אולי אני הולכת יותר מדי לצד רגשי, אולי אני מעצימה. אבל אתן לך דוגמא מאיפה לדעתי התחיל הדבר, מתי התחלתי לדאוג. זוכר את זיכוי של אולמרט בירושלים? אם אתה זוכר מה שהיה אז, לא יודעת כמה אתה – זוכר את דנקנר שאמר למשה לדור להתאבד. השפילו אותם עד עפר. ואז דחפו את רעיון של הקמת גוף ביקורת שאני בעד. זה התחיל לפני כן.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש מחלוקת מה הרקע להקמת הנציבות. אני לא יודע. את אומרת שזה, שמעתי סברה אחרת על הסיבות.

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: התחיל לפני כן הלחץ להקים גוף ביקורת, אני מסכימה שצריך גוף ביקורת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כן?

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: כל גוף צריך להיות מבוקר. לומר שיש להם ביקורת מספיק, יש תמון ביקורת. תיכף אגיד את התמונה של הביקורת שאני רואה, אולי אני לא אובייקטיבית. ביקורת צריכה להיות מערכתית, לא פרטנית; מעודדת, לא מענישה. אם אתה רואה את הכיוון – מבחינה מערכתית יש לפרקליטות שגיאות. יש פרקליטים שוגים, ואנחנו יודעים לצערנו שמכתימים את הגוף כולו לא בצדק, כי הגוף כולו הוא גוף חיובי ביותר, גוף שנלחם בשחיתות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אין מחלוקת שהוא גוף תיוני ביותר.

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אי אפשר להתקיים בלעדיו, אבל אם מצרים את צעדי הגוף הזה, מה עשינו. פרקליט צריך ללכת לבית משפט עם ביטחון עצמי ועם הכבוד הראוי מצד השופט ומהצד השני.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני קוטע אותך תוך כדי הדיבור שלך. אני לא יודע אם מישוה יכול לשלוט על זה שעיתונאי או אדם מסוים יאמר כך או אחרת, או יתבטא כך או אחרת. זו לא

השאלה. זה קשה. זה שצריך לשמור על תדמיתה של הפרקליטות זה עניין אחר. עכשיו האם הגוף שהוקם או במתכונת הזאת או במתכונת אחרת, או בתיקונים אלה ואחרים, האם הוא יוסיף שמן למדורה? או להיפך, אולי יצנן.

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: זה מוסיף זירת מלחמה נוספת. זאת אומרת פרקליט – חבל שאני לא יכולה לצייר לך מוחשית את התמונה – פרקליט שיוצא בבוקר לבית משפט עם תיק נגד שבעה נאשמים של משפחת פשע, הולך להילחם בצד השני, גם לבית המשפט יש ביקורת עליו, ועכשיו הוא צריך לחזור לפרקליטות ולקבל על הראש.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: איפה קיבלו על הראש?

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: מה שאני יודעת, אני לא שם עכשיו, זה רק ממה ששמעתי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מי קיבל על הראש, מתי ואיפה?

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אגיד מה אמרו לי פרקליטים מלמעלה – שהביקורת היום נכנסת לכל תיק ותיק, מציגה לפרקליט שהופיע וגמר להופיע שאלות למה אמרת כך, למה התנהגת כך, למה ענית כך.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה לא נכון לעשות זאת? אם יש תלונה שפרקליט התנהג לא כשורה, הרי זאת התלונה. לא נשלחות תלונות על זה שהוא הופיע יפה ומוכן והכל טוב ויפה, הרי התלונות הן על התנהגות שלילית. מה צריך לעשות כשמקבלים תלונה על התנהגות שלילית. לא לבדוק?

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: שאלה מצוינת. באמת אי אפשר להישאר בלי ביקורת, אבל מנין באות התלונות? ממי שנפגע מהפרקליטים. מי נפגע? עבריינים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אם יושב אדם או נציבה או נציב, שלכל הדעות הוא ניטרלי, אין לו זיקה כזאת או אחרת, בודק את הדברים באובייקטיביות גמורה ואומר: התלונה הזאת היא תלונת שווא, אין בה כלום. החשש שיחליטו על תלונת שווא שהיא אמת?

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: החשש לגבי הנציבות הוא בזה שהיא מוצפת בתלונות אינסוף. עובדה שיש מקרים – אני יודעת אישית – שבתוך בית המשפט, בזמן הדיון, יש אמירה: אנחנו נגיש תלונה לנציבות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: ואחר כך או שמגישים תלונה או שלא. כשמגישים תלונה שאין בה יסוד, היא נדחית. את יודעת כמה תלונות נמצאו מוצדקות?

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: שתיים-שלוש. אז למה צריך את הגוף, אם יש שתי תלונות מוצדקות בשנה?

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני לא מתווכח.

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: זה בסדר, אני מזמינה ויכוח.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני מדבר מפיהם של אלה שטוענים את הטענות. זה לא ויכוח.

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אני מקבלת בברכה את השאלות ושמחה לענות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: האם עצם קיומו של גוף לא תורם למעמד שכולם שואפים להגיע אליו, מבחינת הפרקליטות. להיפך, אומרים יש לנו גוף, אפילו שתי תלונות מוצדקות, שלוש או ארבע, אבל יש גוף שיודע להבחין בין תלונת אמת לתלונת שווא. הגוף הזה הוא גוף אובייקטיבי, חסר פניות, וחוא קובע. מה שאני רוצה לומר, תסבירי לי מה זה עושה לפרקליט, עצם זה שאומרים "נפנה לגרסטל". אז פונים לגרסטל. את יודעת מה? אם לא הייתה גרסטל, יש נציב תלונות הציבור. הרי אותו דבר זה שם.

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: יש פרקליט המחוז, פרקליט המדינה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מי שלא רוצה להתלונן בפני גוף פנימי, או בהיררכיה של הפרקליטות, לא סומך, נגיד שלא סומך, הולך למבקר המדינה.

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: נציבות שירות המדינה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: קיים גוף, מה יום מיומיים. נכון, הוסיפו עוד גוף. אבל מבחינת תחושה של הפרקליט, למה הוא צריך להרגיש אחרת מאשר תלונה לנציב תלונות הציבור של מבקר המדינה. מה הבדל?

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אשאל כמו יהודי, בתור שופט – לא אליך אישית, אבל כשופט שיודע שכל תיק שלו יש גוף שלוקח את פסק הדין שלך מנתח אותו, מחפש טעויות ושגיאות, זה מה שעושים. אני כשופטת - -

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מה רע בזה?

השופטת (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אתה חייב שיקול דעת עצמאי שלך.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אם את מדברת שמתערבים בשיקול דעת או רוצים להתערב בשיקול דעת, זה לא רקע להגשת תלונה. אם מוגשות תלונות על שיקול הדעת, הן נדחות.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אתן דוגמא ממה שאמרו לי – פרקליט שסיים לנהל תיק של 3 שנים, פלילי, אחרי שנגמרו דיונים וניתן פסק הדין, הוא זכה בתיק, הגיע מכתב מהפרקליט שעמד מולו, אחד הפרקליטים הידועים, שהתלונן. ציין עשרים ומשהו מקומות בסיכומים שלו שלא היו מדויקים. לא נכונים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הטענה הייתה שלא אמר אמת, לא ציטט נכון?

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: לא הביא עובדות באופן מדויק. לא ציטט נכון. זה הגיע לנציבות, הנציבות הושיבה את הפרקליט שישב לענות על כל 21 הטענות מה ואיך היה. אי אפשר כך לנהל תיק באופן עצמאי, באומץ. צריך המון אומץ.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: היה גם מקרה, בין המקרים המוצדקים, לפי מה שראיתי בטיעונים, שבאמת כנראה הפרקליטה – לא יודעת אם היא מפרקליטות המדינה או תובעת – שלא אמרה אמת. אז עובדה, אם כולם טובים וכולם צדיקים וכולם ישרים, אבל אם מוגשת תלונה על כך שפרקליט מסר דברים שאינם נכונים או אינם מדויקים, או ציטט דברים לא נכונים, אז מה צריך לעשות? מה הייתה צריכה שופטת גרסטל לעשות עם זה? לזרוק את זה, להגיד למתלונן אתה לא יכול על זה להתלונן?

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: כאן התשובה הרבה יותר רחבת. איפה החוק? למה אין חוק שאומר מה מותר לנציבות ומה אסור, איך פועל גוף כזה ומעניש? זה גוף מעניש ללא צורך.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא מעניש.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: מה ששמעתי כן. אז אני חוזרת בי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: להיפך, זה לא גוף מעניש. כי גוף מעניש זה לשכת עורכי הדין לדוגמא, שם יכולים להטיל סנקציה, יש שם רשימה די ארוכה של סנקציות שאפשר להטיל על מי שנמצא אשם; נציב תלונות הציבור במשרד מבקר המדינה, הוא גם לא גוף מעניש.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אם יש קביעה של גוף הביקורת שפרקליטה זו התרשלה ומביא לפיטוריה – אני יודעת על פרקליטה שאולצה להתפטר בעקבות זה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: בסדר. אם הגיע לה התוצאה תהיה פיטורים או התפטרות, כנראה שזה מקרה תמור. אבל מי שקבע שצריך לפטר אותה, זה לא המבקר. הוא הביא את עובדות כפי שמצא אותן, חמורות, פחות חמורות, קלות, אבל זה לא גוף ענישה. הביקורת – גם של הנציבות של השופטת גרסטל, גם הנציבות במשרד מבקר המדינה – אלה לא גופי ענישה. יכולה

להיות תוצאה קשה, זה משהו אחר, אבל לא ענישה, הרי אנחנו יודעים לעשות את התבחנה בין גוף מעניש לאיננו מעניש.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: הבנתי שגם מתפרסמות החלטות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מי מפרסם אותן?

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: לא יודעת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: את יכולה למנוע פרסום?

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אילו היה חוק, בוודאי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: נראה חוק כזה.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: החוק יקבע חיסיון.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: החוק לכל היותר יכול לקבוע לגבי הנציבה, הוא יכול לאסור על הנציבה לפרסם. אבל ברגע שזה מגיע לנמען אחר, אין על זה שליטה. גם על נציב תלונות במשרד מבקר המדינה, אין שליטה. לא כתוב שמי שמגיע אליו מכתב או מידע כזה, אסור לא לפרסם.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אני רוצה לתקוף זאת מזווית נוספת, אחזור אחורה. כשקיבלתי תיק גדול, והייתי סגן בכיר בפרקליטות, נעמי שטרן פרקליטה, היה לי כל החומר, היה לי עמדה שלנו, הייתי צריכה להיכנס לנעמי להתייעץ לספר. כאשר הצגתי עמדה בבית משפט וחזרתי לפרקליטות, חזרתי אליה מה היה ואיך. אמרה לי מה בסדר מה לא, אפשר היה לסמוך עליה ב-100%.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה כתובת, הממונים.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אם טעיתי, העמידה אותי על טעותי. היה סיפור של שתי פרקליטות – רות דוד ואריאלה סגל-אנטלר - היה סיפור שהיו להן הקלטות בתיק של השר חיים רמון והן לא נתנו אותן. מבקר המדינה עלה על זה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לצורך הבחנה, הוא בירר זאת לא במסגרת נציבות תלונות הציבור אלא במסגרת מבקר המדינה, במסגרת כללית של האזנות סתר.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: שתי פרקליטות הלכו לבג"ץ נגדו, בג"ץ אמר שלמבקר המדינה היה מותר לומר את דעתו בעניין.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: פה הייתה טענה שלא נמסר כל תומר הראיות שהיה בתיק החקירה.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: שתי הפרקליטות הלכו עם זה לבג"ץ. טענתן הייתה שלמבקר אסור היה להיכנס לזה. בג"ץ דחה אותן. העתירה נדחתה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לאן המקרה הזה מביא אותנו?

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: כשיש חריגה היא מטופלת. מה הביקורת הפרטנית של נציבות כזו כמו היום, מה היא עושה כאן?

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני חוזר לשאלה קודמת. יש היום כבר גופים, הטענה היא למה עוד גוף?

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: למה גוף של ביקורת פרטנית.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש גם גופי ביקורת פרטנית.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אז צריך תיאום בין כל הגופים, זה לא עשו, זה חוק צריך לקבוע. גם היום גרסטל יכולה לקבוע מה שהיא רוצה, מבקר המדינה יקבע אחרת, נציבות שירות המדינה תקבע אחרת, לשכת עורכי הדין, אין גבול לדברים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: את מדברת על תיאום.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: בין היתר. עוד שאלה, למה אנחנו היחידים בעולם – אומרת גבי גרסטל – אין את ורע לגוף כזה בעולם. יש באנגליה איזשהו גוף, יש בארה"ב גוף, לא דומה, עם ביקורת פרטנית. אנחנו צריכים להפעיל את זה כאן? החוכמה לפתח גוף שלוחם בשחיתות השלטון בשחיתות הרחוב, להוציא רוח ממפרשים שלו. לא רואה בזה היגיון.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני שומע, לא מתווכח. רק שואל שאלות, שמעתי מה שאת אומרת, מה שאצטרך זה לשקול את מכלול הטענות. בסדר גמור.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: אלא אם יש לך עוד שאלה, אשמח לענות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא המתנתי עד סוף דבריך אלא שאלתי תוך כדי.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: רק לראות אם לא החמצתי משהו. מה שחשוב זה עניין של החוק, עניין של גוף מתאם, מיון תלויות, לטפל – הגוף יכול לטפל רק בתלויות חריגות ביותר שגובלות אולי עד פלילי, לא יכול להיות טריבונל שמעניש.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה דיברנו. שאינו מעניש.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: זירה נוספת שנבנתה כאן – ביקורת בונה ולא ביקורת הורסת. צריך לשמר את הגוף הזה, לפתח אותו, להגיד להם תודה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מה שחשוב הוא, שהמעמד של הפרקליטות שהיה – לא יודע אם התערער עד כדי כך, אבל בוודאי טוב יותר שיתחזק.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: בדיוק מה שאני רוצה לומר.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אמרתי שהתמונה שהצגת שחורה מדי.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: קצת יותר מדי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אם היה פשר לחזק את הגוף הזה בעיני הציבור, זה היה טוב.

השופט (בדימוס) ברכה תום-אופיר: שיירו בהם קצת פחות בליסטראות מכל הכיוונים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: תודה רבה.

הישיבה הסתיימה: 14:00.

מדינת ישראל משרד המשפטים

הוועדה לבחינת פעילות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות

ירושלים, י"ד אב תשע"ה
30 יולי 2015
מס' מכתב: 027-99-2015-004245
(בתשובה נא לציין מס' מכתבנו)

פרוטוקול מס' 20א
ישיבה עם ניצב בדימוס, עו"ד יוסי סדבון לשעבר ראש אגף החקירות במשטרה.
שהתקיימה ביום רביעי ו' באב התשע"ה (22 ביולי 2015), בשעה 13:00

נכחו:

יו"ר הוועדה, כבוד השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג.
עו"ד איילת לוי, מרכזת הוועדה.

ניצב בדימוס יוסי סדבון, לשעבר ראש אגף החקירות במשטרה.

עו"ד יוסי סדבון: שמעתי מיעל גרוסמן, ורציתי גם להופיע.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: תנה אתה כאן.

עו"ד יוסי סדבון: הקשר שלי עם הפרקליטות וההיכרות שלי את מערך התביעה היא היכרות רבת שנים. גם בתפקידי כראש אגף חקירות הייתי ממונה על התביעה המשטרתית, היום זה היקף של כ-500 תובעים. וגם כראש אגף חקירות עמדתי בקשר מול הפרקליטות. במשך השנים, כמובן כמפקד מחוז בתיקים שהגיעו על ידי הפרקליטות.

בעברי המאוד קודם הייתי גם תובע פלילי בתביעות שרון בנתניה, עסקתי בתביעה פלילית, כך שתחום יחידות התביעה מוכר לי ממספר תפקידים

אני בהערה כללית אוכל להגיד שמול גוף כל כך משמעותי ובעל סמכויות כל כך רחבות כל כך משמעותית, דווקא אני כן מצדד בחקמת גוף פיקוח, מקצועי, ייחודי. זה לא דבר שאני הייתי משאיר אותי לא בידי הגוף שעושה את העבודה, שהוא שקוע – לא צריך לומר לך – בהיקף תיקים עצום וכמעט לא מתפנה לעשות ביקורת עצמית ראויה, אני יכול לזכור שבעקבות הזיכויים

המהדהדים של הדסק הרוסי והדסק הצרפתי, הייתה פעולת תחקיר מטעם הפרקליטות (מיסוי וכלכלה) כדי לבדוק איפה טעו. זה היה זיכוי מהדהד. יש מקרים בודדים, אני מניח, שהמערכת כתוצאה מתקלות אלה ואחרות עושה חושבים ומתקנת את עצמה. אבל זו לא השגרה, במיוחד במערכת כל כך עמוסה, אם אני מסתכל על תיקים של משטרת ישראל זה סדר גודל של 70,000 תיקים פליליים בשנה. החלק של משטרת ישראל בעניין הזה הוא 45,000.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זו מסה גדולה של תביעות משטרתיות?

עו"ד יוסי סדבון: כן. דעתי לא נוחה גם מזה. כי זה לא הגיוני, לא נרחיב פה יותר מדי, אך זה לא הגיוני שבאותו בית משפט עומד כתף אל כתף פרקליט ותובע באותן עבירות, שיקול הדעת שלהם במה התביעה המשטרתית מופיעה ובמה הפרקליטות, זה ראוי לביקורת נציבה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כמבקר המדינה כתבתי על זה. אני כתבתי שהתביעה המשטרתית צריכה להיות תחת המטרייה של הפרקליטות.

עו"ד יוסי סדבון: כראש אגף חקירות הצעתי לעדנה ארבל, בתורה כפרקליטת המדינה- והיתה לי סמכות לכך - לקבל את כל התביעות איך שהן - עם מאות התובעים, הבניינים, המחשוב, שתיקח לאחריותה. היא לא רצתה. אני גם חושב שלא נכון ששוטר יחקור, יתבע, עוד מעט נמנה כמה שוטרים לשופטים וזה יהיה משק סגור.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה לא אותו איש. מי שקובע זה לא תמיד החוקר אלא מי שמעליו.

עו"ד יוסי סדבון: נכון, לא ניכנס לזה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה נושא בפני עצמו. כל פעם מורחים קצת את הנושא הזה.

עו"ד יוסי סדבון: עוד לא הגיעו לאן שרוצים להגיע. אני חושב שזה לא נכון לומר או לחשוב או לצפות שגוף כמו פרקליטות ידע לעשות את הביקורת העצמית ולטפל, במיוחד נוכח העומס. לא רוצה להגיד מי יותר עמוס, פרקליטות או משטרה, זה לא רלוונטי כרגע.

דבר שני, אני לא חושב שנכון לחכות לתלונות של עורכי דין כנגד פעילות הפרקליטות. מהטעם הפשוט שנניח שהפרקליטות שגתה בפעולתה כלפי לקוח של עורך דין, תבעה לא נכון, הסניגור ימעט להגיש תלונות כנגד התנהלות הפרקליטה, מהטעם הפשוט שהוא צריך לעבוד מולם לאורך זמן. החשש שמא יבולע לו הוא בעייתי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אבל הגישו לא מעט.

עו"ד יוסי סדבון: אני יודע, זה בסדר שהגישו.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני קובע כעובדה שהגישו.

עו"ד יוסי סדבון: כראש אגף חקירות הכרתי את כל מה שקשור במשפט הציבורי או במינהל המקומי. היה לי עשרות תלונות של אנשים מהאופוזיציה שהתלוננו על ראשי ערים, ראיתי שהתלונה היא תלונה מגמתית לא מבוססת, והיו לי הכלים להחליט לא לפתוח בחקירה. במחצית התיקים לא פתחתי בחקירה. ברור שאם יש גוף מקצועי שמקבל תלונות מסניגור, הוא יכול לדעת אם מדובר בתלונה אמיתית או לא, ולא בודקים לגופו של אדם אלא לגופו של עניין. אם יש גוף כזה, לדעתי, שסניגור יכול לפנות להגיש תלונה – אשר מתלונן על מקרה מסוים, לא על פרקליט – ויש גוף מוסמך שמבין ויודע לקבל תשובות, ויכול לבדוק פרטנית, לראות גם היבטים מערכתיים שמחייבים אולי תיקון. יצא לי לקרוא דוח שמדבר על הודעה לחשודים על סגירת תיק נגדם – הדוח הראשון של הנציבה; עצם העובדה שפרקליטות סוגרת תיק ומעבירה למשטרה שתודיע, זה כשלעצמו מהווה תקלה. למה זו תקלה? הנציבה גם הציעה הצעות, לא רואה שמישהו מקבל אותם.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הציעה שפרקליטות תדאג להודעה.

עו"ד יוסי סדבון: מיד אומרים שזה עניין של משאבים. אני מכיר זאת. אנחנו רוצים שצדק יעשה וגם ייראה בזמן סביר. בדיקה מערכתית שעשתה הנציבה חשפה שונות בין המחוזות והפרקליטות, היא הציפה בעיה בבדיקת עומק. אני לא אומר שמבקר המדינה לא יכול לעשות אותו דבר. היית מבקר, אתה יודע בכמה מקרים המבקר מטפל. בגוף כל כך חזק עם שיקול דעת כמעט בלתי מוגבל, צריך להציב מולו גוף לא לעשות ביקורת שתגיע לגוף אחת לכמה שנים, באופן עקבי שוטר יעשה ביקורת, ומעקב אחר ביצוע החלטות כמו שמבקר עושה. אם היתה המלצה מסוימת של הפרקליטות, תשאיר לגוף בבדיקה חוזרת לבדוק אופן את יישום המלצות המבקר. יש בעניין הזה משמעות וערך גדול מאוד.

אני בכלל רואה – לא שמעתי צעקות מטעם התביעה המשטרית שמחזיקה כ-90% מהתביעה במדינת ישראל. שאלה גדולה למה. מיעוט פרקליטי פרקליטות המדינה, שיש להם ועד מיליטנטי, הם אלה שצועקים. מניסיוני שלי כאדם שעסק בחקירות – תמיד צריך לבדוק אם יש סיבה למה צועקים. יכול להיות שיש צעקה מוצדקת כי יש פה בעיה אמיתית וזה יכול להשמיד את הגוף התובע, יכול להיות שבאמת יש הצדקה וכגודל הצעקה כך גודל הצורך בגוף כזה; משום שהם רוצים לשמור על הטריטוריה שלהם ושחש וחלילה לא יפגעו להם באופן שבו הם חיים עד עצם היום הזה. ואני לא חושב שהמציאות הזאת עד הקמת המוסד הזה היתה מציאות טובה. אני רוצה לומר עוד דבר קטן בעניין הזה של המציאות.

הגיע לידיעתי שהפרקליטים במסגרת המאבק שלהם פונים לאנשים פוליטיים, לחברי כנסת, כדי לעזור להם במאבק שלהם נגד המוסד הזה, בעיניי זה פסול.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה יודע על זה?

עו"ד יוסי סדבון: יודע. ברשותך לא אגיד מי. לא אגיד איזה ח"כים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: גם לא אשאל.

עו"ד יוסי סדבון: יודע, יודע גם לאיזה חברי כנסת פנו. כשאתה מבקש מפוליטיקאים שבעתיד עשוי להיחקר ולהיעצר – וראינו מדי פוליטיקאים בבתי סוהר לצערי – כפרקליטות זה דבר שלא ייעשה. לנהל מאבק זה בסדר, אך לא לגייס לטובתם פוליטיקאים, אלה דברים שלא ייעשו. זה בסדר שמחזיקים יחצן, לגייס את דעת הציבור, אין בעיה, גם למוסד הנציבה יש דובר. אבל לא ראיתי פה פרסומים בעניין הזה.

אני חושב שעצם העובדה שהמוסד הזה מצוי במסגרת הסכם בין היועץ המשפטי לממשלה ושרת המשפטים זה שורש הבעיה. על זה היה הסכם, היתה פשרה בין הצעות החוק שהוצעו לבין ההסכם שהתקבל. לדעתי, לאחר שתגמור לשמוע את כל הדברים ותקבל את כל החומר, לו דעתי הייתה נשמעת הייתי ממליץ שדבר זה ימוסד בחוק, מחטעם פשוט שלא יעלה על הדעת שיועץ משפטי יחשוב ככה ושרת משפטים התחלפה, עוד מעט יתחלף גם היועץ המשפטי, והיחס למוסד החשוב מאוד הזה יתחלף בהתאם לאישיות שממלאת את התפקיד. זה לא צריך להיות בהבנות בין ציפי לבני לויינשטיין. היום השתנתה התמונה, יש שרה חדשה, עוד מעט יהיה יועץ משפטי לממשלה חדש, כל אחד רואה לפי עיניו. צריך להחליט מה סמכויות הפרקליטות – הגנה משפטית, כן או לא, למצוא איזונים, להגדיר בחקיקה, ולא להשאיר זאת בידיים של עסקנים אלה ואחרים.

אני חושב שעצם העובדה שהוקם גוף, בעקבות טענות רבות שהציבו מראה מול הפרקליטות, זה חשוב. צריך גם להציג לפרקליטות סייג ולהסביר להם שיש גבולות לקוח. יש להם כוח באמת כמעט חסר תקדים, זה די מזכיר את ה-district attorney שיכול לעשות כל העולה על ראשו. אלמלא הפרשייה אתרונה של רות דוד, הייתי אומר שפרקליטות מורמת מעם, יש להם אנשים מצוינים בכל קנה מידה, מכיר עשרות מהם, עושים עבודה נאמנה ומקצועית וחרוצה באופן כללי, עם מסורת רבת שנים. אבל כמו בכל מקום יש אנשים – הרי מערכת מורכבת מאנשים – יש יותר ופחות טובים. לכן, אני חושב שבמקרים כאלה אם היה מוסד שאפשר לפנות אליו ובוחן התנהלות של אדם זה או אחר, לאורך זמן, אחרי שנגמר החליך (לא בזמן החליך), היה בוחן את אופן התנהלות, ייתכן שחלק מבעיות שנתגלו לנו לאחרונה היו נמנעות.

אני לא רוצה לומר שתניצ אפרים ברכה ז"ל התאבד כתוצאה מכשל של הפרקליטות, אבל הגישו תלונות נגדו, תלונות שקריות. לטעמי שלי אם היו מחליטים מהר בתלונה שהעביר מידע לעיתונאי על פתיחה בחקירה שפורסמה לאחרונה, שיועץ משפטי הורה על פתיחת חקירה פלילית בפרשת מעונות של רוה"מ, את זה מסר לעיתונאי עוד קודם. זה הלך למחלקה לחקירות שוטרים והגישו תלונות. אין פה שיבוש חקירה ולא כלום, כי היתה בדיה בפברואר. העובדה אם חקירה פלילית נפתחה או לא, לא מעלה ולא מורידה, זו חריגה בהיבט המשמעתי.

אם הייתי ראש מחלקת חקירות שוטרים והייתי רוצה להגן על אפרים ברכה – הייתי אומר: מה שאמר עיתונאי יעבור לטיפול משטרת ישראל שתבחן את ההיבטים המשמעותיים. זה הפריע מאוד לאפרים ברכה. זה מקרה נדיר, אני מנסה להביא מספר מקרים כדי להמחיש את הצורך במוסד מקצועי שמבין עניין, שאי אפשר בשום אופן לתת לו הסברים לא משכנעים, שיודע לאחוז בקרניים של מה שצריך, להבדיל בין עיקר לטפל, ולהתמודד בצורה מקצועית גם עם טענות של הפרקליטות ולנסות להגיע לתוצאות.

אני יכול להעלות על הדעת עוד מקרה שהוא מקרה שפורסם, נושא החקירה של חיים רמון. לא העבירו את חומרי חקירה, לא היו נהלים כמו שצריך. אולי במסגרת בדיקה זו או אחרת היו מעלים את הצורך או היו חושפים את העניין שאין נהלים מוסדרים. הפרקליטות עובדת מול הרבה גופים, כל הממשקים בינם לבין עצמם הם מסובכים בדיקות כאלה יכולות לעזור.

אני רוצה לתת 3 דוגמאות קטנות מהניסיון שלי. 3 מקרים קטנים, שתראה כמה זמן אורך עד שבנאדם מקבל תשובה. בנאדם הזה הוא אני, בפניות שלי לפרקליטות. שמי בעניין הזה נוכח תפקידי בעבר והקשר שלי עם פרקליטות במקרה הזה זה לא עו"ד רגיל שסיים אתמול את לימודיו. אם אני פונה לפרקליטות, הם מבינים שמדובר בפנייה שלכאורה מחייבת התייחסות סבירה בזמן ראוי. לא רוצה לקבל העדפות מול עורכי דין אחרים, אבל אם אני פונה בנושא מסוים, מן הדין והצדק שיענו לי בזמן סביר כמו לכל עורכי דין. כשאני רואה יחס אליי, לא שזה מעליב אותי אבל מפריע לי מאוד, משום שכך לא צריך לנהוג. הייתי בתפקידים אלה גם כממונה על חקירות וגם כיועץ משפטי של משטרת ישראל, אני יודע מה משמעות של זמן תגובה בזמן אמת.

יש תיק תלונה מאוגוסט 2013, שהוגש להונאה מרכז על עובד שעשה שימוש בחותמת של חברה והכין תווית דעת לא בידיעת החברה, ... בזמן העבודה שלו. השתמש במוניטין של החברה להוציא חוות דעת, קיבל על זה לא משנה מה, חברה הגישה תלונה. החקירה הייתה [REDACTED] בזמן יחסית סביר פרקליטות מחוז [REDACTED] קיבלה את התיק [REDACTED] מספר חברים, בסדר גמור. לא קיבלו החלטה, תחליטו לסגור או להגיש כתב אישום, כל דבר יש לו משמעות. שלחתי תזכורות שלי [REDACTED] לא קיבלתי תשובה [REDACTED] אחרי לחץ כמעט לא סביר מבחינתי, שיקבלו החלטה. כל החלטה זה בסדר, רק שיחליטו [REDACTED] שזה אחרי שקיבלו השלמות – כלומר שלחו את התיק להשלמות וקיבלו את ההשלמות, התיק היה מושלם [REDACTED] חצי שנה לאחר מכן אחרי ששלחו להשלמות וחזר, החליטו לסגור את התיק מחוסר ראיות. שלחתי ערעור. לא משנה למה החליטו לסגור, למרות שהוא הודה בחקירה, למרות שעשה דברים רבים. התיק – אני מחכה לתוצאות האלה. זו דוגמה לפרק הזמן שעובר בעניין.

תיק אחר זה תיק שבחור [REDACTED] מעולם לא ראה תחנת משטרה מבפנים, נעצר [REDACTED] בחשד שתקף מטפלת בעבר של אמא שלו [REDACTED]. נעצר, הובא לחקירה, למחרת היה עימות, המטפלת חזרה בה מהעניין, היא בכתה והתנצלה. התיק – הוא שוחרר בערובה [REDACTED], התיק הלך לפרקליטות להחלטה. קיבלתי מכתב יידוע, שימוע, גם זה דבר חשוב – היו דיונים בכנסת על עניין של להודיע או לא – שלחתי בקשה ב-

לסגור את התיק מחוסר אשמה. לא משנה הדוגמאות, זה דוגמא. ב-20 עשיתי תזכורת טלפונית אמר לי שנשלח להשלמה. נשלח להשלמה נוספת, אין לי טענה. זה נכון שאם פרקליטות לא בטוחה שצריך לסגור, שתחזיר לתחנת משטרה שתעשה השלמה.

הפרקליטות צריכה לעבוד על מסד נתונים בדוק עוד אין החלטה, ושלחתי עוד תזכורת. לגבי בנאדם שלעניות דעתי ודעתו כל הראיות מוכיחות שהוא זכאי, ובמקרה ספציפי זה יש מחקרי תקשורת, צריך לקבל החלטה בזמן סביר. היום עברו למעלה משנה ו-3 חודשים, 10,000 שקל עדיין בקופת המדינה, אדם יושב עם גיבנת על הגב, בעניין הזה אני לא אגיד שאם יהיה מוסד ביקורת הכל ייפתר והתשובות יינתנו מהר. אני חושב שביקורת מערכתית שנעשית וביקורת פרטנית במקרים הראויים יתנו תשובות, ייעשו בצורה נכונה, זה ישפר את המוסד הזה שאין חשוב ממנו, כי אנתנו פה מדברים על מערכת כלים שלובה. מתחיל ממשטרה, ואם לא יהיה לזה המשכיות ראויה בזמן נכון, אז כבר אולי מיותר להעביר זאת לבית משפט, אתה מכיר זאת היטב. כך שבמערכת הזאת צריך להסיר חסמים. מוסד הנציבה לפיקוח וביקורת על נושא תביעה, לדעתי יכול לעלות ולהציף חסמים ולהציע הצעות לשיפור ולשפר את העניין והמערכת הזאת. אני באמת לא מבין מדוע הדברים האלה נתקלים בהתנגדות כל כך עזה, מה מציק להם.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אגיד לך אחד הדברים שאני שומע מדי פעם. אתמול היתה לי ישיבה עם הנהלת הפרקליטות. הם אומרים שפרקליטים לא יכולים לעבוד, כי הם מאוימים כל הזמן - נגיש תלונה, הגשנו תלונה, הכל כדי להשיג את ההרתעה מפני הפרקליט שמופיע, שהוא יחוש שהוא מאויים.

עו"ד יוסי סדבון: ערעורים על החלטות פרקליטות ובג"צים הוגשו. לא הפריע.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הם אומרים במהלך משפטים גדולים - -

עו"ד יוסי סדבון: כל סניגור שמאיים על פרקליט, כל עורך דין שמאיים על פרקליט, מסתכן בכך שהפרקליט יכול להגיש עליו תלונה שאיים עליו. יש ועדת אתיקה בלשכת עורכי הדין, אפשר לטפל בזה. אם יהיו תלונות רבות מאדם אחד ספציפי כנגד פרקליטים שונים, מוסד הנציבה ישמע את העניין, ושמע גם את הצד השני של הפרקליט, לא ימהר לקבל החלטות ולהעמיד לדין, זה לא גוף חקירתי. סניגורים בחלק מהמקרים צודקים בטענות, יש פרקליטים שלא מגלים חומר חקירה, לא דוברי אמת. אם סניגור לא קיבל את כל חומר החקירה שהוא אמור לקבל על פי דין, אם נתקל בהתנהלות לא ראויה של פרקליט, לא צריך לומר שיתלונן, שיגיש תלונה והנושא ייבדק.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הוא כן אומר, כי רוצה להרתיע.

עו"ד יוסי סדבון: לא יכול להרתיע אותנו, אם פרקליט עושה עבודה נאמנה. זה איוס שנועד להרתיע את הפרקליט מלעשות משהו.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: בינתיים הוא לא ישן בלילה, בינתיים צריך להשיב לנציבה על התלונה, צריך להתפנות לעיסוקים אחרים מאשר לעיסוק שבשבילו מקבל משכורת. אתה שואל אותי מה טוענים,

עו"ד יוסי סדבון: אני לא מקבל את זה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני אומר לך מה טוענים, לא מביע דעה.

עו"ד יוסי סדבון: כמה תלונות יש על שוטרים על ביצוע תפקידם, יש מח"ש, הקימו, משטרת ישראל מפטרת שוטרים שלא התנהגו כראוי. מישהו מעלה על הדעת לא לבדוק שוטרים רק בגלל שירתיע ויבזבוז זמן לתת תשובות? זה לא טענה שראוי להעלות, צריך לבדוק בגוף כזה כל תלונה, אם יש בסיס או לא, אם הפרקליט לא בסדר להעמיד לדין, לנקוט בצעדים. אולי לא צריך להיות פרקליט בפרקליטות המדינה? למה לחסום עורכי דין להגיש תלונה נגד פרקליטות, אולי יש אמת בתלונה.

יש לי עוד מקרה, לא רוצה להציג אותו פה. מקרה מ-2011 עד עכשיו לא נפתר, 4 שנים. התלבטתי אם להגיש תלונה למוסד הנציבה, אמרתי אנסה מול פרקליט המדינה, אחרי שהגעתי עד רמה עליונה בפרקליטות המחוז. נראה לי מקרה לא ראוי, אולי שיקולים זרים, אולי. שיבדקו. לי יותר נוח לא לעלות בסולם הפרקליטות בערעורים, אלא לפנות לנציבות. אני סומך על מוסד כזה, במיוחד הילה גרסטל שהיא אדם הנכון במקום הנכון, שתעשה את העבודה בצורה ישרה והגונה. מעט מאוד אנשים שאני נותן בהם אמון כמו בגרסטל. היא לא שם לעשות לביתה. זה שליחות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני שואל אותך כמי שמתמצא בתחום. היית אומר שכל הדברים שאמרת והטיפול צריך להיות גם כלפי התובעים המשטרתיים? כי היתה לי שיחה עם היועץ המשפטי של המשטרה, גורדון, וראש חטיבת התביעות לילי באומהקר. הם הביאו לי פה את החגורה שעוטפת כל שוטר כל הזמן. זה מסתכל עליו, זה חוקר אותו, זה בודק אותו. האם הצורך שאתה עמדת עליו, האם הוא חל גם על אנשי התביעה המשטרתיים. או שזה נפרד. להם יש מערכת שבודקת אותם כראוי, כל היום וכל הלילה, לפי התיאורים.

עו"ד יוסי סדבון: מאחר שהייתי מפקד שלהם, התשובה לשאלה היא שראוי שמוסד נציבה יבדוק גם אותם. מאוד ראוי. שוב, הם הופרדו מאגף חקירות, עדיין לא הוכפפו, לדעתי צריכים להיות מוכפפים לסגן מפקח כללי, שלא יהיו קשורים לאגף חקירות. שראש אגף חקירות לא יכול להנחות תגישו כתב אישום נגד זה, זה נבדק עניינית מקצועית מול הגוף, שיש מולם. לא מכיר התערבות פסולה כזאת, מאחר שהוכרז כיעד והוא ראש ארגון פשע, יגישו כתב אישום גם אם אין בסיס. לא חושב שיש מקרה כזה. התובע זה תיקים תמורים מאוד, המשטרה לא מגישה כתבי אישום. מגישה כתבי אישום רק בעבירות יותר קלות יחסית, עד 7 שנות מאסר. לא מטפלים בעבירות של פשע תמור מעל 7 שנות מאסר. נכון שהם לא מטפלים בעבירות תמורות אבל עדיין מטפלים בתופעות פשיעה, ב-90% מתביעה פלילית. להגיד שכל מוסד הנציבה נרכז בגוף שמטפל ב-10% מהתביעה זה לא נראה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה התיקים הכבדים.
עו"ד יוסי סדבון: אדם שמוגש נגדו כתב אישום לראשונה בפשע או עוון בסמכות המשטרה,
 בשבילו זה כל העולם.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: ברור, אבל החיכוך בין הפרקליטות לבין הסניגורים מצוי שם.

עו"ד יוסי סדבון: מצוי גם במשטרה. הייתי תובע פלילי, מכיר גם את זה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כמה אנשים מיוצגים בתביעות משטרתית.

עו"ד יוסי סדבון: מאז כולם. מאז שהקימו את סניגוריה ציבוריות יש ריבוי ייצוג בצורה
 משמעותית.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: תביעה שלהם כוללת גם תובעים בתעבורה.

עו"ד יוסי סדבון: הייתי גם תובע תעבורה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מופיעים עם עורך דין?

עו"ד יוסי סדבון: חלקם הקטן. רק בתאונות עם נפגעים שיש סכנה שייכנס לכלא. או נהיגה
 בשכרות. נהיגה במהירות מופרזת העולה על 30 ק"מ מהמותר. אלה כן מיוצגים. עבירות קלות
 אנשים בדרך כלל לא מגיעים לבית משפט לתעבורה, נשפטים בהעדר, נגזר דינם גם בדואר.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש כאלה שגם על חניה באים להישפט.

עו"ד יוסי סדבון: הייתי שופט תעבורה, רוב המקרים לא היו מופיעים. כמה דקות סוגרים עניינים.
 אני מכיר את התחום הזה. אם שאלת לגבי תביעה משטרתית, אותו דין חייב לחול עליהם לדעתי.
 הייתי בודק ממשקים בבדיקה מערכתית, ממשקים בין הפרקליטות לתביעה משטרתית ... האופן
 שמגישים כתבי אישום.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: פה אתה נכנס לשאלה שמצריכה גם פתרון - באיזו מידה
 הנציבות על הפרקליטות יכולה להיכנס לתחום של המשטרה.

עו"ד יוסי סדבון: לא צריכה להיכנס, אלא להציב מראה על אופן אכיפת החוק בשני המוסדות
 הראשונים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כלומר לבקר גם את המשטרה לצורך זה. איזה סמכות?

עו"ד יוסי סדבון: על תביעה. מסתכלת על תיקים, תוצאות בהליך משפטי, מקבלת תלונות צריכה לבדוק.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אבל לא מערך משטרתי.

עו"ד יוסי סדבון: לא. היא לא מוסמכת לבדוק את המערך המשטרתי החקירתי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אמרו לי שהיום כשאתה בא לבדוק את הפרקליטות, אתה למעשה מערב עוד גופים ורשויות שקשורות למערך שלם של בירור וחקירת. אם אתה אפילו עבירה של פשע, יש לך את איש העבירות על הלבנת חון. אם אתה רואה לנגד עיניך את החלון הצר של פרקליטות, אתה לא מקיף --

עו"ד יוסי סדבון: זה כל רשויות התביעה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אבל אתה לא מקיף את המכלול, זה חסר לפי הטענה. זה פוגע בכך שרואים רק היבט קטן,

עו"ד יוסי סדבון: את סוף הליך ולא כל התהליך. זו הטענה?

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אם צריך לבדוק את הנושא, נגיד עיכוב, למה? זה לא רק אנחנו הפרקליטות או המשטרה, מכיוון שמדובר על כמה ראשים לתהליך. אתה אומר כל הזמן אני לא קיבלתי מהפרקליטות תגובה. אבל אם אתה מעמיק וחוקר, אתה רואה שזה לא הכל תלוי בו, מפני שיש לו עוד גורמים שמטפלים באותו עניין. אבל כדי לבדוק אם הוא טעה או לא טעה או נהג כראוי או לא, שלא השיב לך, צריך להיכנס גם לאותם גופים. אני לא מביע דעתי, שיהיה ברור, זה מה שנטען.

עו"ד יוסי סדבון: כאשר הגשתי תלונה כנגד פרקליט מסוים שלא נתן לי תשובה 4 שנים, יש כאלה מקרים, יש גם יותר שנים, 5, 6, ו-7 שנים התיק ממתין. יגיד פרקליט, זה לא בעיה שלי, העברתי לכאן וכאן לתת תשובה – זה תשובה מספקת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה לא פותר את הבעיה. עובדה שהמתנת 4 שנים, אתה רוצה לדעת מה קרה.

עו"ד יוסי סדבון: אם התשובה שלא תלוי בי, זו תשובה מספקת לדעתי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה מספק את מי שמחכה 4 שנים?.

עו"ד יוסי סדבון: את מי שבדק.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה בדיקה לצורך בדיקה או כדי להפיק לקחים?

עו"ד יוסי סדבון: להפיק לקחים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: איך עושים את זה?.

עו"ד יוסי סדבון: אתאר לך מקרה ספציפי שאוכל לענות לך. הייתי יועץ משפטי, זמן העמדה לתגובה היה למעלה משנה, זה היה כשבאתי, כשעזבתי זמן תגובה ירד ל-3 חודשים. אני לא קוסם, עשיתי כמה פעולות התייעלות בחלוקת עבודה בצורה שונה בהכנסת אמצעים, פתרו את העניין.

זה עדיין לא אומר שאין מקום לבדוק דברים כאלה ואולי להציע הצעות לשיפור. בדוח של הנציבה, שאומרת למה מעבירים בכלל למשטרה? שיצא מסמך ישר מהפרקליטות, כמו שכותבים למשטרה, לדעתך, זה לא מחייב מאמץ גדול, זה עוד נייר אחד. או שכותבים שימוע, שישלחו למשטרה, היא תזין את זה במחשב אחרי זה, הרישום יסגור את התיקים שהתחילו במשטרה, גם את הנושא הזה אני מכיר, מידע פלילי היה תחת אחריותי. אפשר לעשות, זה לא מחייב הרבה, יכול לפתור חלק מהבעיות. ברגע שדברים נופלים בין שני גופים, סתם לוקח זמן. הפרקליטות לא יכלה לחשוב על זה קודם? היה נוח לה לעשות זאת בצורה כזאת, לגמור תיק, לכתוב נסגר כך או אחרת, ושהמשטרה תודיע.

אני ערערתי על החלטה של פרקליטות לסגור מחוסר ראיות. תיק של אונס. סגרו את התיק ובצדק. ביקשתי לסגור מחוסר אשמה, אתה מגיש בקשה לסגירה מחוסר אשמה דרך יחידה חוקרת, כי היא שמה את הבקשה על התיק, בקשה מנומקת לסגירה. לא קיבלתי מפרקליטות שהתיק הגיעה אליה, 8 חודשים אחרי זה קיבלתי טלפון מאחת הפרקליטות, אומרת אתה הגשת, ניתן לך תשובה. אמרתי לה תני לי שם וטלפון שאוכל לחזור אלייך בהמשך, שום דבר. הייתי נחמד, בסופו של דבר הצלחתי להוציא שם וטלפון. הלכות משתגע שזה נסגר מחוסר ראיות, המתלוננת הייתה בהודו, לקחה פטריות הזיה, יש חוות דעת פסיכיאטרית. הוא בחיים לא הסתבך עם אף אחד בעולם, השתגע מהתלונה. כל מה שאמרה הוכח כלא נכון, בדיקת פולגרף וחוות דעת רפואיות פסיכיאטריות אמרו שזה לא נכון. אני מחכה כמה חודשים – למה זה צריך להיות? עומס? אם אשווה את העומס בתביעה משטרתית לעומת תביעה בפרקליטות, מצבם טוב. אם יש עוד שאלות, אענה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני חושב שמה שהיה לי לשאול, שאלתי. תודה רבה.

הישיבה הסתיימה: 14:00.

מדינת ישראל
משרד המשפטים

הוועדה לבחינת פעילות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות

ירושלים, י"ד אב תשע"ה
30 יולי 2015
מס' מכתב: 027-99-2015-004250
(בתשובה נא לציין מס' מכתבנו)

פרוטוקול מס' 20 ב
ישיבה עם מר אריאל פלג.
שהתקיימה ביום רביעי ו' באב התשע"ה (22 ביולי 2015), בשעה 14:00

נכחו:
יו"ר הוועדה, כבוד השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג.
עו"ד איילת לוי, מרכזת הוועדה.

מר אריאל פלג.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני מוכן לשמוע את מה שיש לך לומר לי ולעזור לפתור שאלות קשות.

אריאל פלג: תודה רבה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה כתבת שמהפרכליטות פנו אליך.

אריאל פלג: ההתגלגלות היא כך – בשל הרקע שלי, ברגע שהתחילה סוגיה של נציבות הביקורת, לפני שנה, אני מתעניין בזה כמו כל ביקורת אחרת. גם התחילו דברים לקבל צורה של חיכוך ובירורים, התעמקתי בזה. בכנס אתיקה בירושלים יצא לי לפגוש את ארגון הפרקליטים, אמרתי שיש לי גישה שונה על כל הנקודה. נפגשתי איתם.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: חשבת שביקשו ממך לבוא.

אריאל פלג: אני מייצג עצמי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה מופיע בלי הקשר לאף אחד.
אריאל פלג: אני מייצג את עמדת המקצועית, אולי יש כאלה שחושבים שזה משרת אותם.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה אומר שאתה באת לא בשליחות של מישהו. בסדר גמור.

אריאל פלג: הייתי תת אלוף במילואים, בשדה בשריון, ב-5 שנים הייתי מבקר מערכת ביטחון, אחרי שפרשת המשכתי לייעץ לגופי ביקורת, התחלתי להתעניין לחקור וללמד את נושא הביקורת בתחומים הרחבים, כל מה שקשור בתהליכי שיפור (מלמד באוני' חיפה, בקורס מבקרים פנימיים. מרצה שם, כותב).

גם חבר לשכת המבקרים הפנימיים, גם חבר איגוד המבקרים הפנימיים. גם במתח ביניהם אני דואג לשמור על אובייקטיביות, לשמור גם על הפן זה וגם על הפן זה. לבטא את רעיון הביקורת במלואו, לדעתי צריך להסתכל על שני הדברים.

אגיד איך אני רואה את דברים. בסיטואציה שקיימת, מדברי הנציבה, היתה בעייתיות ביצירת גוף הביקורת הזה כי לא היה ברור על איזה רקע הוא עומד ופועל מבחינת מסד חוקי, מסד ניהולי, יחסי גומלין וכיצד הוא מיוצר. במקורו, כפי שהיו במסמכים המכוונים, מסמך עקרונות, הכוונה של הקמת גוף הזה נבעה לטעמי ממסמך שהוציא היועץ המשפטי לממשלה ושרת המשפטים – מ-3 טעמים. שיפור תהליכי עבודה של גופי תביעה, מנגנוני תלונה של מערך התביעה, וחיזוק אמון הציבור בנושא.

לא נכנסתי לעומק מה הביא לכך, אך לאור דירקטיבה זה בחנתי איך הדברים מומשו. הנציבה עמדה על הקושי בנושא, כי לא מעוגן בשוק חוק קיים בנושא. הגדירה בעצמה בכללים של נבתי"מ גם סוגיה – היא גם דיברה על שיפור, וגם לפעול לנושא של בירור הדברים באופן מערכתי ופרטני. פה באיזה מקום בתפיסת עולם שלי זיהיתי 3 תחומים ... שמחייבים הסתכלות יותר מה שנקרא ביקורתית על כל הסיטואציה והתהליך. 3 דברים שאני רוצה להרחיב לגביהם – 1, מימוש רעיון ביקורת לגוף שהוקם. 2, מה משמעות של עבודה בין ביקורת והנהלת הגופים, הגוף המבוקר. 3, מה המשמעות ומה השפעת ביקורת על תלונות וחיזוק אמון הציבור וכדומה.

אנסה לגעת ב-3 דברים אלה ולפרט. בנושא של תרומת גוף הביקורת, אני בגישתי נכנס לסוגיית הביקורת, ואני יודע שהיא נעה על ספקטרום בין פיקוח לבין שיפור. בישראל בשפה העברית, המילה פיקוח משמשת לדברים רבים, החל מהקשר של נושאים משפטים כמו ביקורת פנימית בהגדרתה, כלה בבקרה, כי לעיתים מערבבים בין דברים, רואים זאת ככלי פיקוחי. לפעמים יש סוגיות של בדיקה, ויש תוות דעת.

יש הבחנה בין ביקורת ובירור תלונות. כאן אנחנו מדברים על שני נושאים נפרדים שאפשר להבחין ביניהם. כל השאר זה הגדרה של הביקורת.

גם בגישת הביקורת – בירור תלונות הוא אמצעי לגלם קונספט של פיקוח. בירור תלונות זה תפיסה – אמצעי לגלם תפיסה של פיקוח. זה צד אחד של משוואה. צד שני הוא צד שאתה אומר אני רוצה לעזור לארגון להשתפר.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה יזום וזה לא.

אריאל פלג: זה שיתוף פעולה וזה לא. יש הרבה מרכיבים. כשאני רואה מסמך עקרונית שנכתב, ופרשנות של הנציבה בהיבטים של חזון, יעדים ונהלים – אני מזהה משהו שאני קורא לו כרגע גישה של גם וגם, גישה שהיא אפשרית מבחינה תיאורטית אבל אני רואה לנכון להציב את הפערים או תבעייתיות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אז זה פיקוח או שיפור?

אריאל פלג: גם פיקוח וגם שיפור. אני מזהה גישה שהיא גם וגם, לכן בהבנה של גישה של גם וגם יש משהו שאני מביא נושאים שאני אגיד איפה אני מזהה את מתחים ותיכוך בתפקוד כתוצאה מגם וגם.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מבקר מדינה לא עושה גם וגם?

אריאל פלג: עושה גם וגם.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אם כך, איזה ביקורת לא עושה גם וגם?

אריאל פלג: שתי דוגמאות. יש מבקר פנימי ויש גוף תלונות ציבור שאינו מבקר פנימי, לדוגמה צח"ל, שם כל סוגיית התלונות היא לא דרך גוף ביקורת. מצד שני, אני מזהה מצבים שבהם יש רק תלונות, נציבות תלונות על שופטים היא רק בכובע אחד. זה לא גוף ביקורת, זה גוף תלונות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אבל הוא גוף תלונות, אבל בדרך זאת יש גם אלמנט של ביקורת. בירור תלונה זה לא דבר ערטילאי, יש תלונה על עובדות מסוימות ואותם מבקרים.

אריאל פלג: אני מנסה להסביר שהשאלה מאיפה אתה מתחיל את תהליך בהקשר של השגת רעיונות של דירקטיבת הביקורת שקיבלה נבתי"מ שאומרת – צריך גם לשפר את הארגון וגם מצד שני לברר דברים לגופו של עניי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כשאתה עוסק בתלונה, אתה לא משפר גם מבקר. ברגע שאתה אומר התלונה מוצדקת פירושו של דבר, אם אומרים שהוא התנהג שלא כהלכה, התלונה מוצדקת – הלכה כך אל תתנהגו, כך לא מתנהגים במוסד שלו. זה גם הפקת לקחים, גם ביקורת, גם טיוב של הגוף מבחינה ניהולית. הכל מצטרף יחד. איך אתה עושה את הפרדה?

אריאל פלג: על הספקטרום בסופו של דבר תקבל תמונת איזון נכונה לעבודה, איזון שקורה בנב"מ.

תשופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אולי בהמשך דבריך אבין מה שעכשיו מעורר אצלי קושי.

אריאל פלג: מה שאני מנסה לומר, שאם אני הולך בגישה של ביקורת, גישה שמשפרת, שאני רוצה לעשות ביקורת סדורה לנושאים מערכתיים, אֶמְצָא בווקטור שיפורי בעיקרו. יש פה כמובן גם פיקוח עקיף, כשאני בווקטור של תלונות או בירור דברים, אני נמצא בווקטור פיקוחי במהותו שברור שבפיקוח, בצורה עקיפה, יש נושאים שהם גם שיפוריים. הייתי מנסה ליצור מקונספט את תפיסה כוללת כדי לזהות בעייתיות.

כשאתה הולך לביקורת להבנתי, ביקורת שרוצה לשפר, אני מדבר על הפן השיפורי בדירקטיבה שיצאה, זה פן מוביל במסמך עקרונות ובקשר עם הפרקליטות, למעשה יש פה 3 דברים שצריך לתת את הדעת לפני שבותרים את אוריינטציה. ראשית, מהצורך שבגללו מפעילים את גוף ביקורת? כיצד בונים את זה באופן שיתאים לארגון או נושא רלוונטי? לא כל ארגון שווה. מדברים פה על ארגון פלואידי, כי אלו גופי התביעה, נכון שהפרקליטות נתפסת כמשהו מרכזי, אבל זה הליך יותר רחב מפרקליטות עצמה. מבחינת עוצמה חיצונית הפרקליטות היא מובילה. מבחינת היקף התביעות, המשטרה מובילה. יש פה כל מיני דברים, זה לא משהו מוחשי. מזכיר מערכת הביטחון, שאומרים מערכת הביטחון ולא צה"ל, שזה לא ארגון מסודר עשייה עם התחלה וסוף. שלישי, בחירת שיטת עבודה מתאימה לעשות דברים אלה.

מפה אגע בכמה מתחים שאני מזהה. אחד, סוגיה של פנימי וחיצוני. האם הביקורת פנימית או חיצונית? ביקורת פנימית זה מושג, אז אני מבקר עם אוריינטציה שהיא פנימית או חיצונית? אני באתי ממערכת הביטחון, פעם היא הייתה פנימית, היום זה גוף חיצוני, כי הקמנו את מבקר צה"ל, לרמטכ"ל נתפסים חיצוניים, לשר ביטחון פנימיים. ההבדל בין פנימי וחיצוני משפיע על יחסי עבודה ושיתוף פעולה עם גוף מבקר. בביקורת פנימית הסוגיה של שיפור ארגון מאוד חשובה, הביקורת חיצונית בודקת דברים של חוקיות ותקינות, סדר וארגון. בנקודה הזאת במסמך עקרונות ובהנחיות נב"מ לא ניתנה הדעת לנושא זה, משחקים על 2 עולמות, זה גורם קושי לארגון מבקר ולארגון מבקר לדעת באיזה צד הוא נמצא.

דבר שני שעושה אותו תהליך שנובע מהגדרות הלא מושלמות או לא מדויקות במסמך עקרונות ובפרשנות של נציבה לנושא, זה סוגיה של מערכתי ופרטני. אלה מושגים קיימים, יש ביקורת גם מערכתית וגם פרטנית, זה קיים בעולם ביקורת חיצונית פנימית, ביקורת המדינה. להערכתי אנשים מבינים, אני חושב שיש בעיה עם מושג מערכתי בהקשרים של ביקורת נב"מ בעת הזאת, כי הנושא לא ממש ארוגני אלא רעיון של תביעה, אין ביקורת מערכתית בהחלט, כי חלק מגופי התביעה לא מבוצעת עליהם ביקורת בפועל. מערכתי באיזה מקום נבלע.

עוד הערה – עצם הבנייה שבה היועץ המשפטי לממשלה הוא הממונה על הנציבה, יש פה התרגה קונספטואלית בהיבט של המערכתיות. גם בהקשר של אמון הציבור וגם בהקשר של מעשה

ביקורת. אם רוצה לעשות ביקורת מערכתית, אתה צריך להיות פתוח לבצע ביקורת על כל הספקטרום, מה שלמבקר המדינה אין בעיה. פה הולכים מעבר לארגון, זה לא מבקר של פרקליטות אלא של כל התביעה. זו בעיה קונספטואלית שיוצרת בעיה.

סוגיה שניה היא הסוגיה הפרטנית – אני מנתח את מסמך עקרונות ומדבר על מושגים במסמך זה. סוגיה הפרטנית – תורגמה מהר מאוד, קראתי את דוחות הנציבה, גם דוח ראשון וגם שני, גם ראיתי את דברים בתקשורת, מודה שלא נפגשתי עם אנשי המקצוע, תורגמה מהר מאוד מילה פרטני הפכו לאישי, לאירועים של....

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מי הבין את זה כך?

אריאל פלג: נעשתה ביקורת מערכתית על סגירת תיקים. נעשו ביקורות פרטניות, שאני קורא להן אישיות, על מקרים של פרקליטים.

אני מנסה לחזק. יש מקום לביקורת פרטנית, גם ביצעתי ביקורות מערכתיות וגם פרטניות כמבקר מערכת הביטחון. ביקורת פרטנית היא על מקרה מסוים או יחידה, שממנה אפשר להסיק מסקנה כוללת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לעומת זאת יש תלונות אישיות, ביקורת אישית.

אריאל פלג: אז עושים בירור אישי. לא מקרה שיש בו מעורבות פרקליטים הוא מקרה אישי או מקרה פרטני. אולי אקח נושא, נגיד פה הפרקליט עשה משהו פלילי אפילו, לוקח את התיק מעביר לפרקליטות, ליועמיש שיטפל, אני כמבקר חובה עליי לברר את הנושא כדי להסיק מסקנות כוללות לארגון. זו נקודה שיש בה חוסר במעשה ובנהלים ובכתובים.

לגבי סוגיה אישית אגע בהמשך, אבל נקודה שלטעמי יוצרת חיכוך.

תחום שני זה יחסים בין הביקורת להנהלת הארגון. הרצון של נבתי"מ להיות גוף שיפור, אפילו בכתובים יש לו אוֹרֵך יוזמה, גם רוצה להיות גוף שיפור, וגם מגדירה בכתובים שתסייע גם להטמעה, זה אובר דרישות הביקורת, היא גישה שמחייבת בביקורת פנימית שיתוף פעולה עם הגוף המבוקר. יש כמה מרכיבים בסיסיים שלא מתבצעים ולא כתובים בנהלים כמו בחירת נושאי ביקורת ומטרות הארגון. אם אני בוחר לעצמי את הנושאים או עושה נושאים שלא מתחברים לנושא זה, זה לא יתמוך בדברים אלה, למרות שזו ביקורת מערכתית.

אם אני הופך תוכנית עבודה שעוסקת בנושאים אד הוק, בעקבות תלונות, זה מאבד את תוכנית עבודה שאמורה לקחת את ארגון לאורך זמן. אני עושה מעקב ומנסה לתמוך בעשייה ארגונית, שזה לא תפקיד הביקורת כי לארגון יש מנהלים והביקורת אמורה לתת ערך מוסף. זה לא כתוב בנהלים וכתובים, ולא בעשייה שוטפת מול גופי ביקורת. זה לא מוסדר.

אתיקה ואחריות ניהולית – אחריות הניהולית להבנתי, וגם האתית, לטיפול בנושאים אישיים בפרקליטות או כל גוף אחר היא על הנהלה שלו, במבנה היררכי שלו, במיוחד לטעמי בגופים ציבוריים ממשלתיים שבהם כמו בצבא הפרט, גם אם הוא בכיר, הוא שליח, הוא נמצא במשימה שילוחית. כלומר, לא זוכה לטוב אם הוא מצליח וגם לרע, זה נכסה של המערכת, של הארגון. זה הרעיון הבסיסי. אם מתגלים קשיים בתפקוד פרקליט זה או אחר, בעקבות תלונה או בדיעבד מביקורת, אסור לי כמבקר להתעלם. אבל אתה לא יכול להחליף את המנהל, להכריע בנושא זה, להוציא דברים שהם כאילו מינהליים ולהכריע בסוגיה, לדעתי עדיף להעביר זאת לטיפול אתי משמעתי או אפילו פלילי אם יש צורך, כמבקר להבין את התופעה ולטפל בה בהיבט המערכתי. לתת לה כלים ניהוליים שיכולים לשפר תהליכי ניהול אצל משפר, לא למצוא פתרון מאחוריו.

נציב תלונות שהוא בקושי נציב תלונות כן מביע דעה מקצועית כי הוא רק נציב תלונות. נציב תלונות שהוא גם מבקר, הוא שומט את אחד מהכובעים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אתה אומר שזה חל גם על מבקר המדינה שיש לו שתי פונקציות.

אריאל פלג: על מבקר המדינה אגיד דבר אחד בהערת צד. מבקר המדינה, חיבור שבין נציב תלונות לבין מבקר הוא לא חיבור טבעי בעולם. לא טבעי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה לא נהוג בעולם.

אריאל פלג: מדינת ישראל הציבה מבקר מדינה והרחיבה את זה לנציב תלונות. מצד שני, אולי אני רואה דברים אחרת, במקומות שלהבנתי יש חשיבות לנושא זה, משום מה לא איחדו דברים אלה, נתנו כבוד גם לזה וגם לזה. לדוגמא נציב תלונות על שופטים, גם החריגו ואמרו שלא יכול לעשות תפקיט אחר.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אין לו מנדט לתפקיד אחר. יש מבקרים, יש נציבי תלונות, ומשרד מבקר המדינה זה אוחד יחד.

אריאל פלג: אחרי זה גם גופים נוספים. באיזה מקום גם חוק הביקורת פנימית איפשר זאת. כלומר, זה נכון שאולי רצו לפתור בעיות תקציביות, תקניות וכדומה, האם יש בזה היגיון בהיבט של וקטור השיפור או פיקוח, זו צריכה להיות חוכמה גדולה של מבקר לעשות זאת בצורה טובה, וזה לא תמידי הולך. יש לי 2 הסתייגויות פה. יש מקומות שהעסק מורכב, ועשו הפרדה. כמו בצה"ל. מבקר מדינה יש סניוריטי אחרת לגמרי, גם הוא בראש שלו, בגלל גודל המנגנון או גודל המערכת, עושה את הפרדה הזאת בפועל. אבל היא לא מסיטה אותו מזה או לזה. זה מה אני רוצה לומר.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: גם ביקורת פנימית יש לה אותו דבר.

אריאל פלג: לכן במקומות שביקורת פנימית היא משמעותית, אם זה גוף גדול, המבקר אינו נציב התלונות והפוך.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש מקומות שזה אפשרי מבחינת החוק.

אריאל פלג: זה אפשרי, ברור. מבחינת נוהל גם מתנהג במדינת ישראל. בעולם זה לא נפוץ. וברעיון שבין אופי הביקורת והיחס למבוקרים במטריצה של שיפור זה לע עושה סדר וזה רגיש, בסוגיה הזאת זה בעייתי, זה אחד הגורמים לחיכוך, לא בגלל בני אדם אלא איחוד התפקידים בהקשר של זה.

לגבי טיפול פרטני אישי, מערכת ניתולית – הפרט מטופל בדברים האלה, לכן הפרקליטים הם חלק מארגון היררכי, יש להם אחריות שילוחית, לא זוכים בטוב וללא ברע. מבחינת אחריות לטיפול וקידום של פרקליטים גם בתחום אתי ומקצועי זה על מנהלים. לא נכון לקחת מקרה אישי של כל פרקליט ולטפל בו על ידי מבקר עד הסוף, כי שומט רעיון שלתת למנהלים בארגון לטפל. אם יש בעיות ערכיות בפרקליטות, או שניקח מהלים ונלמד לעשות בקרה. או שנבצע משהו בתהליכים, או נרחיב בעלי תפקידים. אבל לא נחליף אותם, כי באותו רגע שומטים רעיון הביקורת.

3 דברים אחרונים בהקשר לביקורת. לגבי ביקורת הנציבות, הבנו את הנושא וההפרדה.

נושא שני, זה ריבוי גופי ביקורת ופעולות ביקורת. אנו במערכת הביטחון וצה"ל עסקנו הרבה עם מבקר צה"ל ומבקר המדינה. ביקורת זה דבר טוב, אם זה במידה. ואם אני מנסה לכמת מידע, אני רוצה להגדיר את המידע בהיבט תוצאתי כמה הארגון המבוקר יכול לעכל, אם אני מבקר מעולה ומעייף דוחות – בהקשר הזה אני מזהה שאני לא יודע מה השיקולים להקמת הנבתי"מ, זה משהו מעבר למסמך עקרונות שמסביר את התוצאה. אני לא מומחה לשיקולים פוליטיים. אבל מצב שבו גוף התביעה הזה מבוקר על ידי מבקר מדינה, מבקר משרד המשפטים - אם הוא לא טוב נחליף אותו או נחזק, מבקר משטרה בהיבטים של תביעה משטרתית, ביקורת שיפוטית שהיא משמעותית בהקשר תביעה, ביקורת אישית על עורכי הדין, להכניס עוד גוף בלי לעשות הסדרה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: רוצה להבהיר מה שאמרתי קודם, שצריך להיות במינון. חשבתי שאתה מתכוון לכמות הדוחות או עבודות שהיא מתכננת הנציבה בשנה אחת. שזה קשה לעכל, הגוף המבוקר קשה לו לעכל כמות כזאת של חומר שמתייחס לביקורת.

אריאל פלג: זה תחת כותרת ריבוי גופים וריבוי פעולות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אמרתי שזה טוב אם זה במינון, הכוונה שלי היתה מינון במספר נושאים, בהיקף.

אריאל פלג: זה תחום אחד שאני מעיר עליו, איך הוא נקבע. שהוא לא מסודר. נושא שני זה היקף גופי ביקורת, גם הם מייצרים ביקורת. אז יצא שכרנו בהפסדנו, בזה שמעמיסים.

נושא אחרון שצריך לתת עליו את הדעת ולא הייתי מודע לו – סוגיית הקשר בין ביקורת לבין אמון הציבור, הטענה שהנבתי"מ מחזק את האמון הציבורי. חיפשתי מדדים לאמון הציבור, חיפשתי חומר. לא זיהיתי מסמך שהמקשר או מחקר שמקשר בין ביקורת לשיפור אמון הציבור. מה כן?

אין ספק – נהוג ראוי, נראה לי הגיוני, שביקורת המדינה מתזקת את אמון הציבור. בעצם זה שהיא נובעת מאיזשהו חוק, שום דבר אי אפשר להסתיר ממנה, וגם בתהליכי הטיפול בה זה תהליכים ציבוריים. אם הכנסת מטפלת, זה אמון הציבור באיזשהו מקום. כי כנסת שולח לו. בבביקורת פנימית דבר בעייתי שבעתיים, בסיטואציה וכזאת לדעתי במצב קיים כרגע על אחת כמה וכמה, כי אין חוק שמסדיר זאת.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא תמיד צריך חוק, צריך להפעיל לפעמים גם היגיון. גוף שעושה את הכל בלי לתת לציבור – גוף ציבורי שלא נותן לציבור פתח הכי קטן לדעת מה נעשה בתוכו, בתוך הגוף הזה, לא נותן – הכל נעול, הכל פנימי, והוא מחפש את אמון הציבור, יגידו לו: אתה מחביא מאיתנו הכל, אז אין אמון הציבור. אבל גוף פתוח שאומר אינ חשוף, שקוף, accountability, זה לא מוסיף לאמון הציבור?

אריאל פלג: אין ויכוח שכל גוף ציבורי צריך להיות חשוף לביקורת ציבורית. השאלה מה השיטה. אם אני חושף אותו דרך מבקר המדינה, אני יוצר אמון ציבור.

אולי יש מקום – נושא תביעה בישראל הפך לנושא אקוטי, כמו מערכת ביטחון בעבר – יוצרים החרגה של נושא התביעה, יוצרים במבקר המדינה את החטיבה או גוף שמתעסק בביקורת התביעה, שהיא יותר ממשרד המשפטים. ואז יצאתי גם את אמון ציבור, זה גישה של מדינה לפתור בעיה של אמון ציבורי. או לחילופין אני רוצה לעשות זאת באמצעי אחר, אני יוצר גוף שלא שייך למשרד משפטים, מנבחרת של מפקח-על, שהוא למעשה מדווח למישהו – מבקר מערכת הביטחון זה דוגמא לדבר כזה. מבקר מערכת ביטחון לא הוקם כחוק, הוא לא כפוף לשר הביטחון אלא לממונה על ביטחון, שזה יכול להיות ממשלת ישראל והקבינט.

אז אפשר ליצור גוף שעושה דבר כזה. פה רצינו, אבל לא הלכנו על המקום הנכון. יש ספקטרום של פתרונות. אם אני רוצה לשפר חשיפה החוצה, הייתי אומר נלך על מבקר מדינה ונחריג את זה, כי גילינו בשנת 2015 נושא אקוטי ונקים חטיבה לביקורת על זה, או מבקר חיצוני כמו למערכת הביטחון, לא מבקר בתוך משרד המשפטים, אלא ביקורת על התביעה, שהיא גוף חיצוני, אז יש לה כללים ועקרונות, והיא אינה פנימית, לא מתיימרת לשפר, אלא רק בדרך אגב, היא לא שמה את זה כאגינדה ולא באה לפרקליטים. זה קונספט אחד. אם אתה אומר הכל סביר, ואני רוצה לשפר את העבודה של פרקליטות והתביעה, נחזק את גוף הביקורת הפנימית. או ניקח את המבקר של משרד משפטים ונגדיל אותו, או אם זה לא מספיק תמיד אפשר לעשות החרגה כמו בצה"ל. אז יש מבקר לצה"ל, אני מקים גוף ביקורת על הפרקליטות.

נכון שהפרקליטות כפופה למשרד המשפטים שתחתיו היא פועלת, אבל בחוק הביקורת הפנימית ובקונספט אפשר שבעל הסמכות, השר, יחריג יחידת סמך בתוך משרד ממשלת. אלה פתרונות שיוצרים שלם שיש לו רציונל שמאפשר לעשות זאת.

אני איש ביקורת, מאמין בביקורת, ביקורת היא טובה לארגון גם בהיבט ארגוני להשתפר, וארגון ציבורי חייב להיות פתוח בנושא.

זה לא צריך להיות דיון אם צריך או לא צריך ביקורת על הפרקליטים וגם על הפרקליטות וכל העוסקים בזה מפרקליט בודד עד ראש המערכת, שצריך להגדיר מיהו. צריך לברר את המילים או מה הצורך,

מה הבעיה האקוטית באמת, אם היא בצבע של אמון או פיקוח, יש מנגנונים מתאימים ולחזק או להתאים. אם הצבע יותר דומיננטי הוא שיפורי, יש מנגנונים אחרים ודרך אגב לבצע את פיקוח, ולא לטעמי ליצור גוף לא כזה ולא כזה....

הישיבה הסתיימה: 14:30

מדינת ישראל משרד המשפטים

הוועדה לבחינת פעילות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות

ירושלים, י"ד אב תשע"ה
30 יולי 2015
מס' מכתב: 027-99-2015-004251

(בתשובה נא לציין מס' מכתבנו)

פרוטוקול מס' 22
ישיבה עם כבוד השופט (בדימוס) משה גל
שהתקיימה ביום חמישי ז' באב התשע"ה (23 ביולי 2015), בשעה 10:00

נכחו:

יו"ר הוועדה, כבוד השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג.
עו"ד איילת לוי, מרכזת הוועדה.

כבוד השופט (בדימוס) משה גל.

כבוד השופט (בדימוס) משה גל: אני בא בעקבות שיחה עם הנציבה גרסטל, אני חושב שהפרקליטות היא מוסד חשוב. יש לי "דה ז'ורו" לטענות בזמנו שעלו נגד הקמת נציבות התלונות על שופטים. אמנם הגופים שונים אבל הרציונל בעצם טענות ההתנגדות הוא דומה. בזמן של השופט שטרסברג-כהן אני בזמנו אמרתי כי הנציבות היא דבר טוב. גם אז היו הרבה גופי ביקורת, אבל אני מוכרח לומר בהקשר הזה, כי הטענה של הפרקליטות לגבי הקמת הגוף כרגע היא יותר חזקה.

כלומר, במילים אחרות, הרציונל של ההתנגדות הוא דומה והמטריה היא אינה דומה. אני דווקא חושב שהביקורת תחזק את הפרקליטות ולא תחליש אותה, ואני סבור כי ההתנגדות של הפרקליטות מביעה עמדה של חולשה ולא של עוצמה.

בגוף עוצמתי כמו הפרקליטות יש צורך בראייה כוללת. הגופים הקיימים לא נותנים מענה מספק – נשי"מ, לשכת עורכי הדין, משרד מבקר המדינה, אין מי שיבוא ויאמר שיש חשיפה של האזרחים, כשיש מולם מערכת עוצמתית אין מי שיסתכל על הדברים בראייה כוללת. הדברים באים מגישה של תורת ניהול, מנהלים דווקא צריכים לתמוך בביקורת, מדובר בעניין ניהולי, ניתן ללמוד על התמונה המלאה בדרך זה מאחר והפרקליטות היא גוף מבוזר.

דבר כזה חייב להיות מעוגן בחוק, יש כאן ליקוי שהגוף הוא לא בחוק בהנחה והגוף קיים.

אני גם סבור כי אם יש ביקורת רבה גם בנשי"מ וגם במשרד מבקר המדינה ניתן להוסיף את הביקורת גם להם, אך העובדה שמגישים הרבה תלונות לנציבה היא הנותנת שיש צורך בגוף כזה... אם הנציבות יודעת גם לסנו הרי שזה הגיוני...אני גם חושב שיש גם כלל אתי שאם עו"ד מאיים בפנייה לנציבה הרי שהדבר מהווה עבירה אתית.

נכון שבעבר שופטים נעלבים או נלחצים שהיו מגישים נגדם תלונה (וזה קורה גם לפרקליטים) אבל אלו הם חלק מחבלי הלידה שעברו בתהליך... זה לא שולל את הקמת הנציבות. חייבת להיות רגישות וחייב להיות גם גוף סינון מתאים.

אני בזמנו דיברתי גם על הצורך בהגשת תלונות על תיקים תלויים ועומדים, אך ביחס לעילות מיוחדות בלבד. אני חושב שיש מקום שהציב יאמר כי רק במקרים מיוחדים התלונה תתברר עם סיום ההליך. או במקרים שבהם תלונה תוחזר לשולח משום שלא מוצה ההליך. צריך בהחלט נציב רגיש והנציבה גרסטל היא נציבה רגישה בעניין זה.

ברגע שאין ביקורת במוסד אין ואקום כל הגורמים מתערבבים ונכנסים – ח"כ, תקשורת, ברגע שהוקמה נציבות של השופטים פתאום היה גורם מוסדי שמטפל בנושא. אצל השופטים, שכבר יש להם אי תלות זה אפילו פחות חמור מאשר לפרקליטים שיצטרכו להיות לעמוד לעיתים מול פוליטיקאים... הביקורת צריכה להיות עניינית כי כולנו רוצים פרקליטות חזקה.

אם יהיה חוק זה ייתר את הגופים האחרים – אני בזמנו סברתי כי שכל גופי הביקורת צריכים להיות בראייה כוללת של משרד מבקר המדינה. בחוק ניתן לעשות זאת. בזמנו הגשנו תלונה על שופט שאת המעשים עשה בהיותו עו"ד. לדעתי, לשכת עורכי הדין לא יכולה לדון בכך על פי הפרשנות שניתנה אז ומי שדן בכך הייתה נציבות התלונות על שופטים. אין חושב שצריך להסדיר זאת בחוק, להשאיר דלת למבקר, ייתכן שצריך להשאיר את קביעת העביה המשמעית למשל בנשי"מ אבל לא את תהליך הבירור.

הישיבה הסתיימה: 10:20

מדינת ישראל משרד המשפטים

הועדה לבחינת פעילות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות

ירושלים, י"ז אב תשע"ה
02 אוגוסט 2015
מס' מכתב: 027-99-2015-004253
(בתשובה נא לציין מס' מכתבנו)

פרוטוקול מס' 13
ישיבה עם כבוד השופטת (בדימוס) עדנה ארבל.
שהתקיימה ביום שלישי כז' בתמוז התשע"ה (14 ביולי 2015), בשעה 11:00

נכחו:
יו"ר הוועדה, כבוד השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג.
עו"ד איילת לוי, מרכזת הוועדה.

כבוד השופטת (בדימוס) עדנה ארבל

כבוד השופטת (בדימוס) עדנה ארבל: חשבתי שיהיה נכון ברשותך לתת קצת רקע וקצת גילוי נאות. לפני למעלה מעשור התמניתי לשופטת בבית המשפט העליון, סיימתי את תפקידי כפרקליטת המדינה, בתפקיד זה, כיהנתי במהלך 9 שנים. ראיתי את הפרקליטות כארגון ערכי במהותו, במאפייני עבודתו, עובדים שם אנשים שעושים את עבודתם בשירות הציבורי לדרך חיים, זו התמסרות טוטאלית. אני מאמינה ורוצה להאמין שזה המצב גם היום. אולי אני לא האדם הכי אובייקטיבי, אבל אני אשתדל, ... ראיתי אותם מופיעים בבתי המשפט, וזו נקודה שחשוב לי להבהיר אני אומרת זאת בכל מה שקשור לדו"ח הפרקליטות משנת 2000 אני בזמנו חשבתי, שיש לשים מראה מול הפרקליטות בכל מה שקשור במינוי של הנגבי.

ההמלצה העיקרית שלי בזמנו הייתה קודם כל שיהיה קוד אתי לפרקליטות, קודם כל כללי התנהגות. הקמתי ועדה בראשותי, בגיבוי והמלצה של בכירי המערכת, הכנו קוד אתי, השארתי אותו בזמנו למני מזוז לערן שנדר, הם רצו לקדם זאת, בעיקר זמיר, שיום כנס על מנת לקדם את העניין. לא הייתה התלהבות בזמנו, אני באתי ובין שאר הדברים שאמרתי, שצריך קוד אתי שיישם את כל מה שהפרקליטות רואה, אמרתי שלשופטים יש נציב קבילות ואמרתי שצריך מנגנון... זה היה ב- 2010 כשהיה כבר את חוק נציב התלונות על שופטים, שצריך מנגנון פיקוח, שיהא גוף מייעץ או מפקח לצד פרקליט המדינה, שאופן פעילותו צריך להיקבע תוך התאמה לאופי

הפרקליט. ... זו ביקורת שצריכה להיעשות ברגישות כנגזר מעיקרון העצמאות של התביעה הכללית. אמרתי גם בזמנו: אבהיר כי גם כשמדברים על בקרה מתחייבת שמירה על עצמאות שיקול הדעת של הפרקליט אשר טבועה בקודה הגנטי של הפרקליטות, שלא תושפע מכל שיקול דעת שאינו ענייני, ... הקריאה לקוד אתי, ולמנגנון שישפיע על קוד אתי אין בו כדי לפגוע במנגנון עצמאות שיקול הדעת של הפרקליט, הצלחנו לגבי שופטים, אין ספק שנצליח לגבי פרקליטים.

אני הייתי זהירה כשדיברתי בפני הפרקליטים.. הפרקליטות וראשיה צריכים להתאים את הגוף כך שיתאים לצרכי הפרקליטות... לא אמרתי בזמנו איזה גוף, אני לא נכנסתי בזמנו לשאלה איך ייראה גוף זה – בפירוש לא שרטטתי את המסגרת כי סברתי שזה מחייב בדיקה. אני חושבת שהגוף לא צריך לטפל בנושאים שבהם לשכת עורכי הדין מטפלת בזמנו אמרתי:

" אנו מדברים על סוגיה שדמותה של הפרקליטות ניבטת ממנה...כמי שהפרקליטות יש לי הערכה אליהם.. אין המשמעות כי הפרקליטות צריכה לנוח על זרי הדפנה ויש תמיד לחתור להמשיך ולשפר...קוד אתי יחד עם מנגנונים נוספים יהוו גלימה נוספת לפרקליט בכל נתיב אשר ילך...

אני גם היום מחוברת לדברים האלה. הדגשתי בזמנו את הייחוד בעבודת הפרקליט.. על ריבוי הנאמנויות של הפרקליט: למדינה, ללקוח, ללשכת עורכי הדין, לבית המשפט כ – officer of the court, הוא גם כפוף להוראות התקשי"ר, כפוף גם לאיסורים בחוק בעונשים החלים על עובד ציבור. כפרקליט הוא גם כפוף לאינטרס הציבורי הרחב, הסמכויות הן כבדות משקל. חובת האמון המוגבר של הפרקליט מייחדות את עבודתו ומשפיעות על תפקודו. הוא נקלע למצבים רגישים ולהחלטות רגישות לפעמים על אתר, תדבר נכון גם באזרחי. מצד אחד – האם לסגור תיק רגיש כאשר המשפחה זועקת... מקרים כמו שחרורו אסירים לעומת מקרים של רון ארד ודיראני, לכן, יש חשיבות שמנגנונים אלה יעזרו... צריך להיות רגישים ששמים את "אזיקי הזהב" על הידיים שמפעילות את המערכת הזו.

בסך הכל יש להם עומס, יש להם החלטות קשות וריבוי נאמנויות, צריך לא להכביד עליהם, לא לפגוע ולאפשר להם לבצע את תפקידים ולא להרתיעם.

הפרקליטות כפופה לכמה גופי ביקורת – יש כ- 12 מגופי ביקורת (נציב התלונות, אתיקה וכו), אני לא מתעלמת מכך. כולל בית המשפט. אבל זו בעיניי, זו לא בהכרח הטענה העיקרית לגבי הסוגייה שבמוקד, השאלה היא לגבי הביקורת הפרטנית.

כבוד השופט (בדימוס) גולדברג: יש טענה בדבר ריבוי גופי הביקורת...ובנוסף, יש טענה כי גם אם כבר קיים גוף הוא אינו צריך לעסוק בביקורת הפרטנית.

כבוד השופט (בדימוס) עדנה ארבל: לכן, אני אומרת הגוף כבר הוקם...

כבוד השופט (בדימוס) גולדברג: למרות שכעת, הכל עובר לשקילה מחדש.. יכולה למשל להיות המלצה במסגרת המנדט שלי...

כבוד השופט (בדימוס) עדנה ארבל: קראתי כי גוף הביקורת ישפר את תפקוד המערכת, דווקא בעניין הזה ממה שקראתי יש שיתוף פעולה...

אני רוצה לומר כי חשוב שהמערכת והפעילות תהא מתאומת. חשוב בנושאי הביקורת יהיו מתואמים, ככל שהנושא ייעשה בתיאום ובהסכמה מתוך מטרה כנה לפעול ולשפר... הנציבות מצוינת ותרצה לקדם דברים... כשאני המלצתי אמרתי שהיה תיאום שיתרים לצרכים של המערכת אני הבנתי שהיה דו"ח של צוות השמונה שם ראשי המערכת ישבו והתאימו...

כבוד השופט (בדימוס) גולדברג: הייתה מחלוקת הצוות אם הגוף יהיה במשרד מבקר המדינה או כמחלקה במשרד המשפטים. הייתה התנגדות לנושא של ברור תלונות.

כבוד השופט (בדימוס) עדנה ארבל: שוב, אני דיברתי בסוף שנת 2008 על גוף שיתואם על ידי בכירי המערכת, לא נכנסתי לשאלה איך ייראה הגוף. ברור שמצד אחד הפרקליט הוא עובד ציבור, דמות מופת, "הולך תמים ופועל צדק, ודובר אמת בלבבו.. כספו לא נתן בנשך" (תהילים, ט"ו). ברור שביסוד פעולתו השירות הציבורי, אמון הציבור וההנחה שעובדי הציבור פועלים מתוך יושר והגינות. השאלה העיקרית כרגע זה התלונות על פרקליטים... אני יוצאת מנקודת הנחה שיש גוף והוא נבחר וצריך לראות איך הוא יעבוד. צריכים לעשות את התיאום מלכתחילה ובשיתוף פעולה, חשוב האמון אבל הבנתי ההתנגדות העקרונית היא לנושא הפרטני..

לפרקליטות יש עניין בביקורת שמטרתה תהא לשפר. זה צריך להיעשות בתיאום זה צריך להיעשות בתיאום, מתוך הבנה כי זו דרכי בכל דבר, גם כשאני עמדת בראש המערכת סברתי כי השיתוף חשוב עד אחרון הפרקליטים וצריך למצוא את הדרך.

לעניין התלונות הפרטניות – הייתה לי התלבטות לא קלה – אפילו התייסרות מסוימת, מחד, הגישה שלי בכלל וכך גם התבטאתי בפסקי דין... אמרתי בפסק דין זה מרקר – טענתי שלו שפטים אין מה להסתיר. שרצו מבית המשפט רשימת תיקים שבתם השופט מעורב, זו הייתה דיעה של השופטת מוסיא-ארד במחוזי.. ההנחה הייתה שאם יש פיגור אז יש לכך סיבות, אז הציבור יידע שחל מתנהל בפומבי.

מצד שני, יש חשש ממשי שאפשרות זו להתלונן תנוצל לרעה, ...יש פעמים שסנגורים סונים וטוענים לא קיבלנו חומרי חקירה אבל יש דברים אחרים שיכולים לפגוע בפרקליט, לבזותו או סתם להשמיץ. ראה למשל, את המקרה של הפרקליטה שכל המדינה עצרה את נשימתה בגללה – זה כרטיס אדום... אך יכול להיווצר מצב שפרקליט, במקום להתרכז במשימה שלו, יש לו את העניין הזה. במובן זה, החשש כאן הוא שונה מזה שהיה נכון לשופטים.

אני נברתי קצת במסמך העקרונות שהוקם על ידי היועץ המשפטי לממשלה והשרה לשעבר שם דובר כי "תוקם יחידת ביקורת ייעודית..." "מדברים שם על עקרונות הנציבות ועל עצמאות התביעה אלו הן מטרות ראויות... גם הנציבה גרסטל בזמנו אמרה לי שזה התנ"ך שלהם. אני רואה שלגבי תלונות פרטניות התלונה תתברר רק עם סיום ההליך המשפטי.

מהי תלונה כזו? מה זה בעצם עד סיום ההליך? האם ערכאת הערעור נחשבת...אני לא נבהלת מכך, ברור שבזמן שמתנהל תיק אין לנהל חקירה, אני חושבת שצריך לחכות לחכות עד שיסתיים...תהליכים לא נכון לשבש צריך לחכות עד שהדיון בעליון יסתיים אולי זו תהא סיבה לזרז תהליכים.

שיתנו שיקול דעת ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליט המדינה - הם יכולים להחליט שבמקרים מיוחדים: כמו תלונה על התמשכות ההליכים אז היועץ המשפטי לממשלה יחליט אם זה יתברר מיד או שיש לחכות עד לסיום ההליך המשפטי.

זה יהיה הכי נכון להגיע לתיאום הין ראשי הפרקליטות לנציבה...אני מקווה שמנגנון יהא מסגרת לתלונות שאינן רלוונטיות. מה שהמערכת צריכה לברר ושיחכו עד שיסתיים ההליך. יש לברר תלונות במינימום אחרי סינון.

אני מקווה שמהות העניין תשפיע על הקביעה מהו אותו הליך, אם זה פעוט ערך אז הזמן יעשה את שלו, אך אני בעיקר אומרת חשוב שכל המנגנון יעשה בתיאום. אפשר לקבוע בשלב זה שלא יפרסמו את זה או שיחכו עד לסיום ההליך... אני נאחזת בשלב זה לפי מה שנכתב במסמך העקרונות.

נטיית הלב שלי הייתה שגוף זה פוגע בהתנהלות.. שזה לא יאפשר בירור של תלונה פרטנית אבל זה נוגד את התפיסה שלי עצמי שצריך לברר. יש כאן עניין לא לפגוע בתהליך, ויש צורך בסינון כדי שרק המקרים המתאימים יטופלו וזאת מתוך ההבנה שאם יש בעיה אז צריך לבאר אותה ומתוך עיקרון שלא לפגוע בעצמאות המערכת ובעצמאות הפרקליט והכל מתוך תיאום עם ראש המערכת.

אם לא יהיה תיאום ושיתוף פעולה, לא יהיה פיקוח ולא יהיה כלום. יש תלונות שילכו לראש המערכת תלוי בנסיבות העניין. יש לשים לב גם לחומרת התלונה ולחומרת העניין.

אני מקווה שזה יסנן את התלונות ויביא לטיפול במקרים המתאימים שאין מנוס. צריך לשים לב שלא תהא כפילות עם הלשכה, גם לגבי נש"מ – למשל לקבוע שאם גוף אחד מטפל השני לא יטפל בנושא.

אני גם חושבת שהגוף צריך לחול על התביעה המשטרית הם פרקליטים לכל דבר. ביקורת צריכה להתקיים אך לא לפגוע בעצמאות שיקול הדעת ובדרכי הפעולה של הפרקליט, יש חשיבות גם לנושא המורל. צריך שהביקורת תיעשה תוך תיאום והבנה.

הישיבה הסתיימה: 12:30

נציבות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות (נבת"ם)

משרד המשפטים

נספח 1

מסמך העקרונות

הקמת נציבות ביקורת על מערך התביעה וייצוג המדינה בערכאות – מסמך עקרונות

1. תוקם יחידת ביקורת ייעודית במשרד המשפטים (להלן: "הנציבות"), אשר תפעל לבדיקה מערכתית, יזומה ושיטתית של התנהלות המערך הכולל של התביעה וייצוג המדינה בערכאות, הפועלים כבאי כוח היועץ המשפטי לממשלה (להלן: "הגופים המבוקרים").

2. פעילותה של הנציבות תתבסס על העקרונות הבאים:

- א. עצמאות התביעה כגוף ויכולתו המעשית של כל פרקליט או תובע להפעיל שיקול דעתו המקצועי, באופן עצמאי וללא מורא.
- ב. חיזוק אמון הציבור בגופים המבוקרים ובמערכת אכיפת החוק בכללותה.
- ג. שיפור פעולתם של הגופים המבוקרים וייעול מנגנוני הביקורת ובירור התלונות.

3. סמכויות הנציבות:

א. הנציבות תפעל לבדיקה מערכתית של התנהלות הגופים המבוקרים. בכלל זאת, תעסוק הנציבות בהיבטים של ניהול תקין, אחידות ביישום נהלים ומדיניות, שקיפות תהליכי עבודה, אתיקה מקצועית ויעילות, וכל זאת מבלי להתערב בעצמאות שיקול הדעת של הגופים המבוקרים בניהול התליכים המשפטיים.

ב. הנציבות תברר תלונות פרטניות לגבי הגופים המבוקרים, במקרים הבאים:

1. מקום בו אגב הביקורת המערכתית נתגלה אירוע אשר לדעת העומד בראש הנציבות (להלן: "הנציב") יש מקום למצות את הבירור.
2. כאשר שר המשפטים או היועץ המשפטי לממשלה יבקשו לברר אירועים ספציפיים.
3. כאשר הוגשה תלונה לנציבות על ידי כל אדם הרואה עצמו נפגע בשל התנהגותו של פרקליט או תובע והנציב ראה שיש מקום לבררה.

ג. על מנת שלא לפגוע בהליך משפטי מתנהל ולמנוע ניצול לרעה של הנציבות, תלונה תתברר, ככלל, רק לאחר סיום ההליך המשפטי. עם זאת, במקרים מיוחדים, כגון תלונות בגין התמשכות ההליכים, ניתן יהיה, באישור היועץ המשפטי לממשלה, לברר תלונה גם תוך כדי ההליך המשפטי.

ד. על מנת לא לפגוע בעצמאות התביעה, לא יבדוק הנציב תלונות הנוגעות להפעלת שיקול הדעת המשפטי. כן, לא יבדוק הנציב את החלטות היועץ המשפטי לממשלה כראש התביעה הכללית. במקרה שבו תתעורר שאלה האם התלונה אכן עוסקת בעניין שבשיקול הדעת המשפטי, יכריע בעניין היועץ המשפטי לממשלה.

ה. ככלל, לא יבדוק הנציב תלונה בעניין שניתן להגיש עליו ערעור או ערר על פי דין, או שמתנהלת לגביו חקירת משטרה, או הנתון לביקורת שיפוטית על פי דין.

ו. דוחות הנציג על הנושאים שבדק, יובאו, באופן נושאי או שנתי, בפני היועץ המשפטי לממשלה, שיעבירם לשר המשפטים, אלא אם מצא שקיימת מניעה לעשות כן בנושאים ספציפיים.

ז. הנציב יצביע על הליקוי והוא רשאי להמליץ על הדרך הנכונה לתקנו, זאת במסגרת מנגנוני התקירה והמשמעת הקיימים על פי דין.

ח. תכנית הביקורת השנתית של הנציבות תיקבע על ידי הנציב, אשר במהלך השנה יוכל להוסיף לה מטלות עליהן יחליט במקרים המתאימים. שר המשפטים והיועץ המשפטי לממשלה יהיו רשאים לבקש מהנציב לבצע מטלות ביקורת נוספות.

4. עם היווסדה תוכל הנציבות לפעול כלפי כלל הגופים המבוקרים למעט התביעה המשטרתית. לאחר בחירת הנציב ותחילת פעילות הנציבות, תתואם יחד עם השר לביטחון פנים ומפכ"ל המשטרה החלת הביקורת גם על התביעה המשטרתית, כך שלאחר ששה תודשים מיום היווסדה של הנציבות לכל המוקדם, ולכל המאוחר לאחר כשנה, תחול הביקורת על כלל הגופים המבוקרים.

5. הנציב ועובדי הנציבות:

א. הנציב יתמנה על ידי הממשלה, לפי הצעת שר המשפטים, לאחר קיום הליך ועדת איתור לפי החלטת הממשלה מסי' 5097 מיום 9.9.12 (להלן: "ועדת האיתור").

ב. למשרת הנציב יתמנה משפטן הכשיר לכהן כשופט בית המשפט העליון (כמשמעה בסעיף 2 לחוק בתי המשפט {נוסח משולב}), התשמ"ד-1984). נסיונו של אדם, היוקרה המקצועית שלו, בקיאותו בעבודת הגופים המבוקרים, יובאו בחשבון לעניין מינויו.

6. העומד בראש הנציבות יקבע את נהלי העבודה ליישום העקרונות שנקבעו לעיל, באישור שר המשפטים והיועץ המשפטי לממשלה. הנהלים יעודכנו בהתאם ללקחים ולמסקנות שיופקו. לקראת החלת הביקורת גם על התביעה המשטרתית כאמור בסעיף 4 לעיל, יעודכן הנהל בהתאם, תוך תיאום עם השר לבטי"פ ומפכ"ל המשטרה.

7. בתלוף שנה מיום היווסדה של הנציבות תיערך בחינה של פעילותה בהתאם למתווה האמור, על יזי שר המשפטים והיועץ המשפטי לממשלה, תוך התייעצות עם הנציב, אשר יהיו מוסמכים לעשות את השינויים הנדרשים, ככל שיהיה בכך צורך.

יהודה הנשטיין
יועץ המשפטי לממשלה

ציפי לבני
שרת המשפטים

ירושלים, י"ב תשרי תשע"ד

16/9/13

מינוי הממונה על בקרת התביעה והייצוג בערכאות

הצעה להחלטה

מחליטים,

לאשר את מינויה של חילה גריסטל לתפקיד הממונה על בקרת התביעה והייצוג בערכאות
בהתאם לסעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.

תוקף המינוי הוא מיום שתודיע שרת המשפטים ולתקופה של 6 שנים.

דברי הסבר

רקע כללי

בהתאם להחלטה מס' 5097 של הממשלה מיום כ"ב אלול התשע"ב (9 בספטמבר 2012), שעניינה פטור מחובות מכרז למשרת הממונה על בקרת התביעה והייצוג בערכאות במשרד המשפטים (להלן: "הממונה"), הליך המינוי למשרת הממונה יהא באמצעות ועדה לאיתור מועמדים.

ועדת האיתור שמונתה כללה את מר יהודה ויינשטיין, היועץ המשפטי לממשלה (יו"ר), ז"ר גיא רוטקופף, מנכ"ל משרד המשפטים, מר משה דיין, נציב שירות המדינה, ז"ר הדר דנציג-רוזנברג, אשת אקדמיה בתחום המשפט, ומר שלמה גור, נציג הציבור בעל ידע והיכרות בתחום הביקורת והבקרה.

לאחר שבחנה הוועדה את נותניהם של כלל המועמדים שהיו לפניה, החליטה הוועדה לבחון ולזמן שלושה מועמדים נוספים באופן אישי, וביניהם את נשיאת בית המשפט המחוזי מרכז, השופט הילה גרסטל.

לאר דיונים, החליטה הוועדה להמליץ לשרת המשפטים על גבי הילה גרסטל כמועמדת חמתאימה ביותר למשרת הממונה, זאת לאור העובדה שמדובר ביחידה חדשה המצויה בשלבי הקמה, ולאור נסיונה של גבי גרסטל בהקמת בית המשפט המחוזי – מרכז.

מצ"ב ההחלטה המנומקת של הוועדה, וכן קורות חייה של המועמדת, גבי הילה גרסטל.

בהתאם לסעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), מובא בזה חמינוי לאישור הממשלה.

בהתאם להחלטה מס' 5097 של הממשלה מיום כ"ב אלול התשע"ב (9 בספטמבר 2012), הממונה תמונה לתקופת כהונה אחת בת 6 שנים, החל במועד עליו תודיע שרת המשפטים. הליך חקביעה של הסיווג הבטחוני יושלם בהמשך ובמוקדם.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלבנטי.

תקציב

לא רלבנטי.

השפעת המצבה על כוח האדם

לא רלבנטי.

עמדת שרים אחרים שהצעה נוגעת לתחום סמכותם

נושא החלטה אינו נוגע לתחום סמכותם של שרים אחרים.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטות הממשלה מס' 5097 מיום כ"ב אלול התשע"ב (9 בספטמבר 2012), שעניינה מינוי למשרת הממונה על בקרת התביעה והייצוג בערכאות, וכן החלטות הממשלה העוסקות בעקרונות הכלליים של מנגנון ועדת האיתור ודרכי פעולתן: מס' 345 מיום 14 בספטמבר

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה: _____

תמצית הצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרון:

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בדאשו מגיש את הצעה:

חתימה

תפקיד

שם

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה: שינוי שם משרת הממונה על בקרת התביעה והייצוג בערכאות במשרד המשפטים.

תמצית הצעת בהתייחס לתיבטיה המשפטיים:

נציבות ביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות (להלן – "הנציבות") הינה יחידה אשר הוקמה במשרד המשפטים ובראשית דרכה הוגדרה כיחידה לביקורת מערך התביעה והייצוג בערכאות ומטרתה לפעול לבדיקה מערכתית, יזומה ושיטתית של חתנהלות המערך הכולל של התביעה וייצוג המדינה בערכאות. ביום 22.12.13 התקבלה החלטת ממשלה מס' 1090 אשר אימצת את המלצת ועדת האיתור מיום 25.11.13 לאשר את מינויה של הגב' הילה גרסטל לתפקיד "הממונה על בקרת התביעה והייצוג בערכאות במשרד המשפטים".

ביום 16.9.2013 נחתם על ידי שרת המשפטים והיועץ המשפטי לממשלה מסמך עקרונות בנושא הקמת נציבות ביקורת המדינה על מערך התביעה וייצוג המדינה בערכאות הקובע כי בראש נציבות ביקורת על מערך התביעה והייצוג בערכאות יעמוד נציב ותפקידו יהיה לנחל את מערך הביקורת, לרבות הכנת תכנית עבודה שנתית לביצוע הבקרה.

הצעת החלטה זו מוגשת על מנת לשנות את שם התפקיד אליו מונתה הגב' הילה גרסטל מ"הממונה על בקרת התביעה והייצוג בערכאות במשרד המשפטים", ל"נציב הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות" וזאת בעקבות הסכם העקרונות שנחתם בין שרת המשפטים והיועץ המשפטי לממשלה כאמור ולאור הצורך בהגדרה אחידה של התפקיד ושם המערך שבראשו תעמוד הגב' גרסטל בשש השנים הקרובות והבאים אחריה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרוןם:

אין.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שתצעת ההחלטה נוגעת להם:

לא רלוונטי.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את הצעת:

אין מניעה משפטית לשינוי השם כמבוקש.

מתאמת

לאה רקובר, עו"ד

היועצת המשפטית
למשרד המשפטים

שם

יי ניסן תשע"ד 10 אפריל 2014 (027-99-2014-003471)

10.4.14

משרד ראש הממשלה מזכירות הממשלה החלטות הממשלה 2013

אישור מינוי הממונה על בקרת התביעה והייצוג בערכאות במשרד המשפטים

מזכירות האמשלה

החלטה מספר 1090 של הממשלה מיום 22.12.2013

הממשלה ה- 33 בנימין נתניהו

נושא החלטה

אישור מינוי הממונה על בקרת התביעה והייצוג בערכאות במשרד המשפטים

מחליטים

לאשר את מינויה של הילה גרסטל לתפקיד הממונה על בקרת התביעה והייצוג בערכאות במשרד המשפטים, בהתאם לסעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.

תוקף המינוי הוא מיום שתודיע שרת המשפטים ולתקופה של 6 שנים.

הנוסח המחייב של החלטות הממשלה הינו הנוסח השמור במזכירות הממשלה. הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי תקיפה הנזכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות החלטות תקציביות כפופות לחוק התקציב השנתי. הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי תקיפה הנזכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות

החלטות תקציביות כפופות לחוק התקציב השנתי.

שרת המשפטים

ירושלים

כ"ט אדר ב' תשע"ד
31 מרץ 2014

מסימכתב: 2014-5192
פנימי ט-1

לכבוד
אביתר מנדלבלוט
מזכיר הממשלה

שלום רב,

הנדון: הודעה על תחילת כהונה של נציבת הביקורת על מערך התביעה והייצוג בערכאות

בחמשך להחלטת ממשלה מס' 1090 מיום 22.12.2013 אבקש להביא לידיעת הממשלה כי
תחל מיום 1 באפריל 2014 יכנס לתוקפו מינויה של נציבת הביקורת על מערך התביעה
ומייצגי המדינה בערכאות.

בברכה,
צ'יפי לבני

העתק: הגשיאה הילח גרסטל, נציבת הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות

רח' צאלח א-דין 29, ת.ד. 49029 ירושלים מיקוד 91490, טל': 02-6466527-30, פקס: 02-6285438

יום היועץ המשפטי למשרד המשפטים, מזהה דוקוסטר: 027-99-2014-007191, התקבל ב- 24/08/2014
משרד המשפטים היועץ המשפטי למשרד המשפטים, מזהה דוקוסטר: 027-99-2015-002648, התקבל ב- 08/06/2015

מוזכיר הממשלה

ירושלים, כ"ב באייר התשע"ד
22 במאי 2014

משרד המשפטים
לשכת המנהלת הכללית
27-05-2014
דואר נכנס
מס' 5142

אל: שרת המשפטים

הנני מתכבד לחביא לתשומת-לבך את החלטה מס. 1599 של ממשלה מיום שישי, ט"ז באייר
התשע"ד (16 במאי 2014):

1599. אישור תנאי שכר לנציב הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה
בערכאות במשרד המשפטים

מחליטים:

א. כי שכרו של נציב הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה
בערכאות במשרד המשפטים, יהיה בסכום השווה לשכרו של שופט
מחוזי כפי שיתעדכן מעת לעת בהחלטת משכורת נושאי משרה
שיפוטית, חתשמי"א-1981 וללא תוספת ותק שיפוטי, תוספת שחיה
במשרה שיפוטית או כל רכיב אחר אשר ישולם לשופט בשל ותק
בתפקיד שיפוטי.

ב. כי, על אף האמור לעיל, שכרה של נציבת הביקורת על מערך התביעה
ומייצגי המדינה בערכאות הראשונה, חגבי הילח גרסטל, למשך תקופת
כחונתה בתפקיד זה, יהיה בסכום השווה לשכרו של שופט בית המשפט
העליון כפי שיתעדכן מעת לעת בהחלטת משכורת נושאי משרה
שיפוטית, חתשמי"א-1981 וללא תוספת ותק שיפוטי או כל רכיב אחר
אשר ישולם לשופט בשל ותק בתפקידו השיפוטי.

ההחלטה התקבלה בהתאם לסעיף 19(ב) בתקנון לעבודת הממשלה.

בברכה,

אביחי מנדלבלט
מוזכיר הממשלה

העתק: המנהלת הכללית, משרד המשפטים

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת החלטה:

אישור תנאי נציב הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות

בהמשך להמלצת ועדת השירות מיום 4.9.2010 לפטור מחובת מכרו לפי סעיף 19 לחוק המינויים את משרת הממונה על בקרת התביעה וייצוג המדינה בערכאות וזאת בתנאי שיקויים הליך של בחירה על ידי הוועדה לאיתור מועמדים, ובהמשך להחלטת ממשלה מסי 1090 מיום 22.12.2013, אשר אימצה את המלצת ועדת האיתור מיום 25.11.13, לאשר את מינויה של חגבי הילה גרסטל לתפקיד הממונה על בקרת התביעה ומייצגי המדינה בערכאות במשרד המשפטים (להלן – נציבת הביקורת) מוגשת הצעה להחלטת ממשלה שעניינה תנאי שכר של נציב הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות וכן, שכרה של הנציבה הראשונה שתעמוד בראש מערך הביקורת כאמור.

מוצע כי שכרו של נציב הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות, יהיה בסכום השווה לשכרו של שופט מחוזי כפי שיתעדכן מעת לעת בהחלטת משכורת נושאי משרה שיפוטית, התשמ"א-1981, ללא תוספת ותק שיפוטי, תוספת שהיה במשרה שיפוטית או כל רכיב אחר אשר ישולם לשופט בשל ותק בתפקיד שיפוטי. כן מוצע כי תרף האמור לעיל, שכרה של נציבת הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות הראשונה, חגבי הילה גרסטל, למשך תקופת כהונתה בתפקיד זה, יהיה בסכום השווה לשכרו של שופט בית המשפט העליון כפי שיתעדכן מעת לעת בהחלטת משכורת נושאי משרה שיפוטית, התשמ"א-1981, ללא תוספת ותק שיפוטי או כל רכיב אחר אשר ישולם לשופט בשל ותק בתפקידו השיפוטי וזאת בשל היותה הנציבה הראשונה ומשום שהיא נדרשת להקים מערך שלם ולגבש את תורת עבודתו של המערך.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

אין.

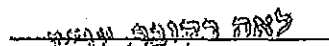
עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת החלטה נוגעת להם:

חוות הדעת המשפטית וההצעה מוגשות על דעת נציב שירות המדינה ועל דעתו של הממונה על השכר במשרד האוצר.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית להגשת ההצעה האמורה.

חתימה

חתימה

שם

10.4.14

י' ניסן תשע"ד 10 אפריל 2014 (027-99-2014-003472)

1999, מס' 2541 מיום 28 בספטמבר 2002, מס' 1503 מיום 24 באפריל 2002 מס' 2946 מיום 16 בפברואר 2003, וכן החלטת הממשלה מס' 4470 מיום 8 בפברואר 2009, שעניינה רשימת המשרות הבכירות בשירות המדינה עליהן יחול ההסדר בדבר קביעת תקופת כהונה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה
היועצת המשפטית למשרד המשפטים אינה רואה מניעה משפטית לקבלת ההחלטה (חוות-דעת היועצת המשפטית למשרד מצורפת).

סיווגים

סיווג ראשי: מינויים.

תחום פעולה עיקרי: המגזר הציבורי

חתימת השר המגיש

מוגש על ידי שרת המשפטים (ראה מכתב מצ"ב).

מוגש על ידי שרת המשפטים

ט"ו בטבת, התשע"ד

18.12.2013

הכנסת השמונה-עשרה

הצעת חוק של חברי הכנסת
גדעון עזרא
אורי אריאל
דוד אזולאי
מרינה סולודקין
ניסים זאב
אריה אלדד
ישראל חסון

3275/18/פ

הצעת חוק נציב תלונות הציבור על פרקליטים, התשע"א-2011

1. בחוק זה – הגדרות
- "פרקליט" – תובע כהגדרתו בסעיף 12(א)(1) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982¹;
- "חשר" – שר המשפטים;
- "בית דין משמעתי" –
- (1) כמשמעותו בחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961²;
- (2) כמשמעותו בסעיף 2 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963³;
- "נציב", "נציב התלונות", "נציב תלונות הציבור על פרקליטים" – נציב תלונות הציבור על פרקליטים, שמונה לפי סעיף 3;
- "הוועדה" – ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.
2. נציבות תלונות הציבור על פרקליטים יעמוד בראש יחידה שתיקרא "נציבות תלונות הציבור על פרקליטים" שתברר, בהתאם להוראות חוק זה, תלונות על התנהגות והתנהלות פרקליטים במסגרת מילוי תפקידם.
3. כשירות הנציב ומינויו
- (א) כשיר להתמנות לתפקיד נציב התלונות מי שמתקיימים בו כל אלה:
- (1) הוא כשיר להתמנות לשופט של בית משפט מחוזי;

¹ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

² ס"ח התשכ"א, עמ' 178.

³ ס"ח התשכ"ג, עמ' 50.

- (2) הוא אינו פרקליט ;
- (3) הוא בעל ידע מקצועי, בקיאות והבנה במשפט פלילי ובדיני הראיות ;
- (4) הוא בעל היכרות עם עבודת הפרקליטות ;
- (5) הוא בעל מומחיות וניסיון בניחול תיקים בערכאות ;
- (6) הוא לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כנציב.

(ב) השר רשאי לקבוע תנאים נוספים לעניין כשירות הנציב, נוסף על האמור בסעיף קטן (א).

(ג) הנציב יתמנה על ידי שר המשפטים, בהתייעצות עם פרקליט המדינה, מבין המועמדים שעליהם המליצה הוועדה הציבורית שמונתה לפי תוראות סעיף 4 לחוק זה.

(ד) הודעה על מינויו של נציב התלונות ועל המען למשלוח תלונות תפורסם ברשומות.

(ה) מינוי נציב התלונות ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן ; התפנה מקומו של נציב התלונות לפני תום תקופת כהונתו, ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו התפנה מקומו.

4. הוועדה הציבורית

(א) שר המשפטים ימנה ועדה ציבורית אשר תבדוק את כשירותם ומידת התאמתם של מועמדים למשרת נציב תלונות הציבור על פרקליטים ותמליץ לפניו על שניים עד ארבעה מהם, תוך ציון מספר חברי הוועדה שתמכו במועמדותו של כל אחד מהם, ורשאית היא לצרף את הערותיה לגביהם ; שמות המועמדים שעליהם המליצה הוועדה יפורסמו ברשומות.

(ב) הוועדה הציבורית תהיה בת שבעה חברים, וזה הרכבה :

- (1) שופט של בית המשפט העליון בדימוס שימנה נשיא בית המשפט העליון וחוא יהיה היושב ראש ;
- (2) שלושה חברי הכנסת, והם : יושב ראש ועדת החוקה חוקה ומשפט של הכנסת ושני חברי הכנסת שייבחרו בהצבעה בוועדה ;
- (3) נציב שירות המדינה או נציגו ;
- (4) ראש לשכת עורכי הדין או נציגו ;

(5) חבר הסגל האקדמי של מוסד להשכלה גבוהה, שייבחר בידי הדיקנים של הפקולטות למשפטים ובעלי תפקידים מקבילים להם, במוסדות להשכלה גבוהה המקיימים לימודי משפטים; לעניין זה, "מוסד להשכלה גבוהה" – מוסד שהוכר או שקיבל חיתר לפי חוק

המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958.⁴

משך הכהונה 5. תקופת כהונתו של נציב התלונות תהיה חמש שנים מיום מינויו; השר, לאחר התייעצות עם פרקליט המדינה, רשאי להאריך תקופה זו לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים.

תום כהונה 6. (א) כהונת נציב התלונות פוקעת –

(1) בתום תקופתה;

(2) בפטירתו או בהתפטרותו;

(3) בהעברתו מכהונתו.

(ב) הודעה על תום כהונת נציב התלונות תפורסם ברשומות.

העברה מכהונה 7. (א) השר, בהתייעצות עם פרקליט המדינה, רשאי להעביר את נציב התלונות מתפקידו לפני תום תקופת כהונתו, לאחר שנתן לו הזדמנות להשמיע טענותיו, אם התקיים אחד מאלה:

(1) נבצר ממנו למלא את תפקידו במשך תקופה העולה על שישה חודשים רצופים;

(2) הוא הורשע בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה, אין הוא ראוי לשמש כנציב התלונות;

(3) הוא התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו.

ייחוד משרה וחיתר 8. (א) נציב התלונות ועובדי הנציבות לא יהיו רשאים – לעסוק בפעילות

(1) לשמש בכל משרה אחרת או לעסוק, במישרין או בעקיפין, בעיסוק אחר;

(2) להיות חברים בכנסת, בממשלה, במועצה של רשות מקומית, בגוף בוחר של מפלגה, או מועמדים לחברות כאמור;

(3) להיות חברים בהנהלה של חבר בני אדם המנהל עסקים לשם השגת רווחים.

⁴ ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

(ב) נציב התלונות רשאי להתיר לעובד הנציבות, לפי בקשתו, לעשות דבר מהדברים המנויים בסעיף קטן (א)(1) או (3), אם לדעתו אין בכך כדי ליצור ניגוד עניינים או כדי לפגוע בעבודתו בנציבות בדרך אחרת; אין בהיתר כאמור כדי לפטור את העובד מעמידה בדרישות כל דין או נוהג, המסדירים את הפעילות.

חובת סודיות 9. (א) נציב התלונות, עובדי הנציבות וכל אדם אחר שבעזרתו הוא מבצע את תפקידיו חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם עקב עבודתם, לא לעשות בה שימוש ולא לגלותה לאחר, אלא לשם ביצוע תפקידיהם לפי חוק זה; העובדים יחתמו על כתב שמירה על סודיות עם תחילת עבודתם.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי שר המשפטים, פרקליט המדינה או היועץ המשפטי לממשלה, לקבל לידינו, לפי דרישתו, עותק מכל חומר או מידע המצוי בנציבות שהושג במסגרת פעילותה, ואולם חומר או מידע לגבי תלונה מסוימת יימסר לאחר שהטיפול בה הסתיים.

(ג) השר ופרקליט המדינה כאחד רשאים להתיר פרסום פרטי תלונה מסוימת על פרקליט, כולם או חלקם, שהטיפול בה הסתיים.

הגשת תלונה 10. (א) רשאי להגיש תלונה לנציבות כל אדם הרואה עצמו נפגע בשל התנהגותו של פרקליט במסגרת מילוי תפקידו והוא בעל עניין בתלונה; רשאי להגיש תלונה כאמור גם מי שאותו אדם הסמיכו לכך.

(ב) השר או פרקליט המדינה רשאים לבקש מהנציב לברר עניין הנוגע להתנהגותו של פרקליט במסגרת תפקידו.

דרך הגשת התלונה 11. התלונה תוגש בכתב, תיחתם בידי המתלונן ויצוינו בה שם המתלונן ומענו.

תלונות שאין לברר 12. הנציב לא יברר תלונה שהיא כמפורט להלן:

אותן

(1) התלונה אינה על פרקליט או שאינה בענין הנוגע להתנהגותו של פרקליט במסגרת מילוי תפקידו;

(2) התלונה היא קנטרנית או טורדנית על פניה או עוסקת בזוטי דברים;

(3) ענינה של התלונה בשאלה משפטית או ראייתית מתותית;

(4) התלונה היא בענין הניתן לערעור על פי דין, למעט בענין הנוגע להתנהגותו של פרקליט במסגרת מילוי תפקידו;

(5) התלונה היא על מעשה שמתנהלת בשלו חקירה במשטרה או שהוגשה בשלו קובלנה לבית הדין המשמעתי.

13. התלונה ועילותיה ופתיחת הבירור (א) תלונה ניתנת להגשה על כל פרקליט בענין הנוגע להתנהגותו במסגרת מילוי תפקידו.

(ב) משהוגשה תלונה, יאשר נציב התלונות את קבלתה ויפתח בבירורה, זולת אם ראה שאין לברר אותה מהטעמים המנויים בסעיף 12.

(ג) החליט הנציב לא לפתוח בבירור תלונה, יודיע על כך למתלונן בכתב, ויציין את הנימוקים להחלטתו.

(ד) החליט הנציב לפתוח בבירור התלונה, יודיע על כך לפרקליט הנילון, ליועץ המשפט לממשלה, לפרקליט המדינה ולשר.

(ה) בהודעה לפי סעיף קטן (ד) רשאי הנציב לא לכלול את פרטי המתלונן אם סבר כי פרטיו אינם דרושים לצורך בירור התלונה; אין בסעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכות שר המשפטים, פרקליט המדינה והיועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 9(ב).

14. דרכי הבירור ומשכו (א) הנציב רשאי לברר את התלונה בכל דרך שימצא לנכון והוא אינו כפוף לסדרי דין או לדיני הראיות.

(ב) לצורך הבירור, רשאי נציב התלונות לקבל מכל אדם או גוף, בתוך תקופה שיקבע ובאופן שיקבע, בכפוף לסעיף קטן (ג), כל ידיעה או מסמך העשויים, לדעת הנציב, לסייע בבירור התלונה; מי שנדרש למסור ידיעה או מסמך כאמור, ימלא אחר הדרישה, והוראות סעיף 11, למעט פסקאות (1) ו-(3) של סעיף קטן (א), לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968⁵, יחולו, בשינויים המחויבים, על סירוב למלא אחר הדרישה.

(ג) לצורך הבירור רשאי נציב התלונות לשמוע את המתלונן, את הפרקליט הנילון, וכל אדם אחר אם ראה תועלת בדבר; סירב הפרקליט הנילון למסור את דבריו בעל פה, ימסרם בכתב ככל שיידרש.

(ד) בירור התלונה יסתיים לכל המאוחר עד תום שנה אחת מיום קבלתה בנציבות.

15. הפסקת הבירור נציב התלונות רשאי להפסיק את בירור התלונה אם נוכח שהתקיימה אחת העילות המצדיקות שלא לפתוח בבירורה, או שענין התלונה בא על תיקונו או שהמתלונן ביטל את תלונתו; הופסק בירור התלונה לפי סעיף זה יודיע הנציב בכתב למתלונן, לפרקליט הנילון ולמי שמנוי בסעיף 13(ד), לפי הענין, שהחליט להפסיק את הבירור, ויציין את הנימוקים להחלטתו.

⁵ ס"ח התשכ"ט, עמ' 28.

תוצאות הבירור 16. (א) מצא נציב התלונות שחתלונה היתה מוצדקת יודיע על כך למתלונן, לפרקליט הנילון ולמי שמנוי בסעיף 13(ד), לפי הענין, בצירוף החלטתו; בהודעה כאמור רשאי הנציב לפרט את תמצית ממצאיו, כולם או חלקם, ואם העלה הבירור כי קיים ליקוי, רשאי הוא להצביע על הצורך בתיקונו.

(ב) התקבלה הודעה על צורך בתיקון ליקוי כאמור בסעיף קטן (א) יודיע הפרקליט הנילון לנציב על הצעדים שנקטו לתיקון הליקוי; לא התקבלה הודעה בתוך זמן סביר או שההודעה אינה מניחה את דעתו של הנציב, רשאי הוא להביא את הענין לפני פרקליט המדינה והשר.

(ג) מצא הנציב שהתלונה לא היתה מוצדקת, יודיע על כך בכתב למתלונן ולמי שמנוי בסעיף 13(ד), לפי הענין, ורשאי הנציב לפרט את תמצית ממצאיו.

(ד) העלה בירור התלונה חשש למעשה פלילי, יביא הנציב את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה, וכן לידיעת השר ופרקליט המדינה; העלה בירור התלונה חשש לעבירה משמעותית יביא הנציב את הענין לידיעת השר ופרקליט המדינה ורשאי הוא להמליץ לשר על הגשת קובלנה לבית הדין המשמעתי.

(ה) הנציב רשאי, אם מצא לנכון לעשות כן בעקבות ממצאיו, להמליץ לשר ולפרקליט המדינה, לסיים את כהונתו של פרקליט; החליטו השר או פרקליט המדינה שלא לקבל את המלצת הנציב, ינמקו את החלטתם.

(ו) החלטותיו וממצאיו של הנציב בענין תלונה –

(1) אין בהם כדי להעניק למתלונן או לאדם אחר זכות או סעד, בבית משפט או בבית דין, שלא היו להם לפני כן;

(2) אין בהם כדי למנוע מהמתלונן או מאדם אחר להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם, ואולם אם נקבע לכך מועד בחיקוק, לא יוארך המועד על ידי הגשת התלונה או בירורה.

סייגים לנימוק וגילוי ממצאים 17. הודעה של הנציב לפי סעיף 16 לא תכלול ולא תגלה חומר או מידע אשר לדעת ראש הממשלה או שר הביטחון הם ענין לביטחון המדינה, או אשר לדעת ראש הממשלה או שר החוץ הם ענין ליחסי החוץ או לקשרי המסחר הבין-לאומיים של המדינה.

זכויות וסעדים 18. (א) החלטותיו וממצאיו של הנציב בענין תלונה –

(1) אין בהם כדי להעניק למתלונן או לאדם אחר זכות או סעד, בבית משפט או בבית דין, שלא היו להם לפני כן;

(2) אין בהם כדי למנוע מהמתלונן או מאדם אחר להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם, ואולם אם נקבע לכך מועד בחיקוק, לא יוארך המועד על ידי הגשת התלונה או בירורה.

- (ב) דין וחשבון, החלטה וכל מסמך שהכין הנציב במסגרת מילוי תפקידו לא ישמשו ראיה בחליף משפטי או מעין שיפוטי.
- אי תלות 19. אין על הנציב ועל עובדי הנציבות מרות בענין מילוי תפקידיהם לפי חוק זה, זולת מרותו של הדין.
- דין וחשבון 20. הנציב יגיש לשר, לפרקליט המדינה, ליועץ המשפטי לממשלה ולוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, מדי שנה, דין וחשבון על פעולותיו, שיכיל תיאור פרטני של הטיפול בתלונות.
- תקנות 21. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו.

דברי הסבר

הצעת חוק זו באה להגביר את אמון הציבור בפרקליטות לאור כוחה הגובר. לפיכך החצעה מבקשת ליצור גוף אובייקטיבי ומקצועי לבירור תלונות על פרקליטים במסגרת מילוי תפקידם (כך למשל מקובל בנציב קבילות על שוטרים, נציב קבילות על סוהרים, נציבות תלונות הציבור על שופטים וכיו"ב). מוצע כי נציב תלונות הציבור על פרקליטים יעמוד בראש יחידה שתיקרא "נציבות תלונות הציבור על פרקליטים" שתברר, בהתאם להוראות חוק זה, תלונות על התנהגות והתנהלות פרקליטים במסגרת מילוי תפקידם. שר המשפטים, בהתייעצות עם פרקליט המדינה, ימנה את נציב התלונות, מבין המועמדים שעליהם המליצה הוועדה הציבורית שמונתה לפי חוק זה. רשאי להגיש תלונה לנציבות כל אדם הרואה עצמו נפגע בשל התנהגותו של פרקליט במסגרת מילוי תפקידו והוא בעל עניין בתלונה, או שאותו אדם הסמיכו לכך. הנציב יגיש לשר, לפרקליט המדינה, ליועץ המשפטי לממשלה ולוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, מדי שנה, דין וחשבון על פעולותיו, שיכיל תיאור פרטני של הטיפול בתלונות, לצורך מעקב ופיקוח. בירור התלונה יסתיים לכל המאוחר עד תום שנה אחת מיום קבלתה בנציבות. החלטותיו וממצאיו של הנציב בענין תלונה, אין בהם כדי למנוע מהמתלונן או מאדם אחר, להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם. הנציב רשאי, אם מצא לנכון לעשות כן בעקבות ממצאיו, להמליץ לשר ולפרקליט המדינה, לסיים את כהונתו של פרקליט; החליטו חשר או פרקליט המדינה שלא לקבל את המלצת הנציב, ינמקו את החלטתם.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ט באייר התשע"א – 23.5.11

נציבות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות (נבת"ם)

משרד המשפטים

נספח 2

**הצעת חוק מבקר הפרקליטות,
התשע"א-2011**

הכנסת השמונה-עשרה

מיכאל בן-ארי

הצעת חוק של חבר הכנסת

פ/18/3449

הצעת חוק מבקר הפרקליטות, התשע"א-2011

1.	הגדרות	בחוק זה –
"גוף מבוקר" – כל אחד מאלה:
(1) פרקליטות המדינה;
(2) פרקליטות המחוז (אזרחי ופלילי);
(3) ענף התביעות במשטרה;
"הוועדה" – ועדת החוקה, חוק ומשפט;
"היחידה" – יחידת ביקורת הפרקליטות;
"המבקר" – מבקר הפרקליטות.
2.	ביקורת הפרקליטות	מבקר הפרקליטות יעמוד בראש יחידה שתיקרא "ביקורת הפרקליטות" שתוקם בירושלים ותפעל לפי הוראות חוק זה.
3.	כשירות המבקר	מי שכשיר לכהן כשופט בית המשפט המחוזי כשיר להתמנות למבקר הפרקליטות ובלבד שלא היה פעיל בחיים הפוליטיים, לרבות חברות במפלגה, בחמש השנים שקדמו להצגת מועמדותו; לעניין סעיף זה יראו חבר מפלגה כמי ששילם דמי חבר או השתתף בפעילות מוסדות מפלגה.
4.	בחירת המבקר	(א) המבקר ייבחר בידי הוועדה, מבין המועמדים עליהם המליצה הוועדה הציבורית שמונתה לפי סעיף 5 לחוק זה.
(ב) בחירת המבקר תיערך עד תשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של המבקר המכהן; התפנה מקומו של המבקר המכהן לפני תום תקופת כהונתו, תיערך בחירת המבקר החדש תוך ארבעים וחמישה ימים מיום תום הכהונה.
(ג) יושב ראש הוועדה יקבע את יום הבחירה ויודיע עליו בכתב לכל חברי הוועדה, לפחות עשרים ימים לפני יום הבחירה.

5. הוועדה הציבורית (א) יושב ראש הוועדה ימנה ועדה ציבורית אשר תבדוק את כשירותם והתאמתם של מועמדים למשרת המבקר.

(ב) הוועדה הציבורית תהיה בת 7 חברים וזו יהיה הרכבה:

(1) שופט בית המשפט העליון בדימוס, שימנה נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה יושב הראש;

(2) ארבעה חברי הכנסת ובהם יושב ראש הוועדה, יושב ראש ועדת הכנסת, יושב ראש הוועדה לביקורת המדינה וחבר כנסת נוסף שייבחר בהצבעה בוועדה;

(3) ראש לשכת עורכי הדין או נציגו;

(4) חבר הסגל האקדמי של מוסד להשכלה גבוהה המומחה בתחומי המשפט, שייבחר על-ידי הדיקנים של הפקולטות למשפטים ובעלי תפקידים מקבילים להם במוסדות להשכלה גבוהה המקיימים לימודי משפטים; לעניין סעיף זה, "מוסד להשכלה גבוהה" – מוסד שקיבל הכרה או תעודת היתר או אישור או שהתואר שהוא מעניק הוכר לפי חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958¹.

(ג) הוועדה הציבורית תאתר מבין כלל המועמדים עד ארבעה ולא פחות משני מועמדים ותגיש המלצותיה ליושב ראש הוועדה תוך ציון מספר חברי הוועדה שתמכו בכל מועמד; הוועדה הציבורית רשאית לצרף הערותיה על המועמדים.

(ד) שמות המועמדים שעליהם המליצה הוועדה הציבורית יפורסמו ברשומות.

משך הכהונה 6. תקופת כהונתו של המבקר תהיה שבע שנים מיום מינויו.

תום כהונה 7. (א) כהונת המבקר פוקעת –

(1) בתום תקופתו;

(2) בפטירתו או בהתפטרותו;

(3) בהעברתו מכהונתו.

(ב) חודעה על תום כהונת המבקר תפורסם ברשומות.

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

8. העברה מכחונה (א) הוועדה רשאית, מיזמתה או לפי הצעת שר המשפטים, להעביר, בהחלטה שהתקבלה ברוב של תשעה חברים לפחות, את המבקר מכהונתו, אם התקיים אחד מאלה:

- (1) הוא הורשע בפסק דין בעבירה פלילית, למעט בעבירות המנויות בסעיף 7(א)(2) לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994² (בחוק זה – חוק הכנסת);
- (2) הוא התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו;
- (3) הוא אינו מבצע את תפקידו כהלכה.

(ב) הוועדה לא תעביר את המבקר מכהונתו אלא לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו בפניה.

9. השעיית המבקר (א) לא יוגש כתב אישום נגד המבקר, למעט בעבירות המנויות בסעיף 7(א)(2) לחוק הכנסת, אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה, ומשהוגש כתב אישום כאמור יושעה המבקר מכהונתו.

(ב) (1) הוועדה רשאית, ברוב דעות, להשעות את המבקר מכהונתו, אם מתקיימת נגדו חקירה שיש בה כדי להביא לקיום הליכים פליליים כהגדרתם בסעיף 7(א)(2) לחוק הכנסת, לתקופה שבה הם מתקיימים; ואולם אם היתה החקירה כאמור, בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין המבקר ראוי לשמש עוד בתפקידו, תשעה הוועדה את המבקר לתקופה האמורה;

(2) הוועדה לא תשעה את המבקר לפי סעיף קטן זה, אלא לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו בפניה.

10. ייחוד משרה והיתר (א) המבקר ועובדי היחידה לא יחיו רשאים – לעסוק בפעילות

(1) לשמש בכל משרה אחרת או לעסוק, במישרין או בעקיפין, בעיסוק אחר;

(2) להיות חברים בכנסת, בממשלה, במועצה של רשות מקומית, בגוף בוחר של מפלגה, או מועמדים לכהונה כאמור;

(3) להיות חברים בהנהלה של חבר בני אדם המנהל עסקים לשם השגת רווחים.

² ס"ח התשנ"ד, עמ' 140.

(ב) המבקר רשאי להתיר לעובד היחידה, לפי בקשתו, לעשות דבר מהדברים המנויים בסעיף קטן (א)(1) או (3), אם לדעתו אין בכך כדי ליצור ניגוד עניינים או כדי לפגוע בעבודתו ביחידה בדרך אחרת; אין בהיתר כאמור כדי לפטור את העובד מעמידה בדרישות כל דין או נוהג, המסדירים את הפעילות.

11. עובדי היחידה (א) עובדי היחידה הם עובדי מדינה.
(ב) המבקר רשאי להסתייע בביצוע תפקידיו באנשים שאינם עובדי משרדו, אם ראה צורך בכך.

12. דין וחשבון המבקר ימסור לוועדה דין וחשבון על פעולותיו בכל עת שייראה לו או שיידרש לכך על ידה.

13. תפקידי המבקר במסגרת תפקידו רשאי המבקר לבדוק:

(1) כל החלטה המתקבלת על ידי הגופים המבוקרים;

(2) הגשת כתבי אישום;

(3) הגשת תביעות אזרחיות;

(4) סגירת תיקים;

(5) בקשות מעצר ושחרור;

(6) ניתוח תביעות אזרחיות;

(7) החלטות של מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה;

(8) עמדות שונות של הפרקליטות, חוות דעת וכל מסמך אחר;

(9) עסקאות טיעון עליהן חתומה הפרקליטות.

14. נציבות תלונות המבקר יקים ביחידה את "נציבות תלונות הציבור", אליה רשאי להגיש תלונה הציבור כל אדם הרואה עצמו נפגע מהתנהלות הפרקליטות; נציבות תלונות הציבור תבדוק את התלונה ותמסור המלצתה למבקר.

15. קבלת מידע (א) על הפרקליטות להמציא במועד שיקבע המבקר, את כל החומר שייקבע בתקנות המשנה, לרבות כתבי אישום, טיוטות של כתבי אישום, מסמכים פנימיים, תיקי חקירה וכל חומר אחר שימצא המבקר לנכון.

(ב) המבקר יהיה רשאי לדרוש דין וחשבון מטעם הגורם האחראי בפרקליטות, כפי שימצא לנכון.

דוחות וחוות דעת 16. (א) בכל שנה ימציא המבקר לראש הממשלה, שר המשפטים ותברי הוועדה של המבקר דין וחשבון שיכלול את תוצאות הביקורת על חגופים המבוקרים; דין וחשבון זה יוגש לכל המאוחר ביום א' בחשוון.

(ב) הדוח כאמור בסעיף קטן (א) יסכם את פעילות המבקר ויכלול פירוט בנושאים אלו:

(1) התנהלות לקויה של הגופים המבוקרים;

(2) עבירות על החוק או על נהלים פנימיים;

(3) המלצות לתיקון הליקויים ולמניעתם;

(4) פעולות בולטות לחיוב ומאפיינים אשר השתפרו.

סדרי הדיון בכנסת 17. (א) דוח המבקר וחוות דעתו או חלקים ממנה ידונו בוועדה בנוכחות השר, היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה ופרקליטי המחוזות.

(ב) הוועדה רשאית להזמין כל נושא משרה או ממלא תפקיד בגוף המבוקר, בעבר או בהווה, בכדי להגיב על האמור בדות.

(ג) יושב ראש הוועדה יניח את מסקנות הוועדה והמלצותיה על שולחן הכנסת בתום דיוני הוועדה ולא יאוחר משלושה חודשים לאחר המצאת דוח המבקר.

(ד) העלתה הביקורת ליקויים בפעולתו של גוף מבוקר, תדון הוועדה בדרכים לתיקון הליקויים בתוך שישים ימים ממועד הנחת מסקנות הוועדה על שולחן הכנסת.

(ה) המבקר, באישור הוועדה, יקבע מתכונת לדיווח על תיקון הליקויים.

חובת סודיות 18. המבקר, עובדי היחידה וכל אדם אחר שבעורתו מבצע המבקר את תפקידיו, חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם עקב עבודתם, לא לעשות בה שימוש ולא לגלותה לאחר, אלא לשם ביצוע תפקידיהם לפי חוק זה; העובדים יחתמו על כתב שמירה על סודיות עם תחילת עבודתם.

תקציב 19. תקציב היחידה יקבע על-ידי ועדת הכספים של הכנסת, לפי הצעת המבקר, ויפורסם בתקציב המדינה; ועדת הכספים רשאית לאשר שינויים בתקציב היחידה לפי בקשת המבקר.

תקנות 20. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור הוועדה, להתקין תקנות לביצועו.

דברי הסבר

מטרתו של חוק זה להאדיר את הדמוקרטיה במדינת ישראל, ולחזק את מלכת שלטון החוק – הפרקליטות. כידוע, הפרקליטות מייצגת את מדינת ישראל ואת רשויות השלטון בפני בית המשפט ובתי הדין השונים, ופועלת ארגונית כחלק ממשרד המשפטים. בנוסף, הפרקליטות הינה חלק מהרשות המבצעת של מדינת ישראל, ובתחום אכיפת החוק הפלילי פועלת באופן עצמאי ובלתי תלוי.

עצמאות זאת היא עצמאות מבורכת, כל זמן שהפרקליטים משתמשים בסמכויותיהם ובכוח האדיר שלהם לצרכים שלשמש נועדו. דא עקא, שבשנים האחרונות מופיעים סימנים רבים המצביעים על כך כי גורמים בתוך הפרקליטות שוקלים שיקולים זרים ולא מקצועיים ומערבים שיקולים פוליטיים ואידיאולוגיים בתחלטות האמורות להיות התלטות משפטיות גרידא.

כך, לדוגמא, באשר למדיניות המעצרים של הפרקליטות. בעניינם של מתנחלים ופעילי ימין שחסמו כבישים, ביקשה הפרקליטות לעצור את הנאשמים עד לתום ההליכים המשפטיים (על אף שחלק גדול מהנאשמים היו קטינים ללא עבר פלילי), זאת בשעה שכלפי אנשי שמאל שחסמו כבישים הונהגה מדיניות של יד קלה ושחרור מהיר ללא הגשת כתבי אישום.

דוגמא נוספת היא באשר לאכיפת חוקי הבניה כאשר הפרקליטות מפעילה אכיפה בררנית כלפי מתיישבים ופעילי ימין, לעומת אכיפה אפסית כלפי פורעי חוק מהמגזר הערבי.

כך גם באשר למדיניות ההעמדה לדין באשר לחופש הביטוי. הפרקליטות נוקטת במדיניות של אפס סבלנות כלפי רבנים ואנשי ציבור מהימין ומחציבור החרדי, זאת לעומת מתן חופש ביטוי מוחלט כלפי מי שמסית נגד היהדות, נגד התורה, נגד מדינת ישראל ונגד חיילי צה"ל.

גם עמדותיה של הפרקליטות באשר לקיומן של הפגנות ומחאות משתנה בהתאם לזכותו של מגיש הבקשה: עמדת הפרקליטות היא לאפשר הפגנות ומחאות של ארגוני שמאל ואנשי הבית הפתוח גם במחיר של פגיעה קשה בסדר הציבורי.

תקצר היריעה מלפרט את כל העוולות שננקטו בשנים האחרונות על ידי פרקליטים מפרקליטות המדינה. לכך יש להוסיף את תחושת שכרון הכוח בקרב חלק מהפרקליטים, ועל כך תעיד יותר מכל התנהגותו של אחד הפרקליטים במשפט אולמרט, אשר הטיח דברי זלזול והכפשה נגד השופטים ואמר כי מדובר ב"תמורים גדולים". התבטאות זאת אמנם עוררה סערה גדולה שהביאה להוצאתו של הפרקליט לחופשה זמנית, אולם – פרקליט זה אינו לבד. במסדרונות הפרקליטות מסתובבים להם עשרות פרקליטים הסבורים כי "אני ואפסי עוד" והם הם אלה שמנהלים את מדינת ישראל.

התופעות המתוארות לעיל פוגעות בדמוקרטיה הישראלית ומפחיתות את אמון הציבור בפרקליטות. אשר על כן מוצע למנות מבקר לפרקליטות, שיפקח ויבקר את התנהלות הפרקליטים והתלטותיהם, וכן יטפל בתלונות הציבור על פרקליטים. המבקר ייתן דין וחשבון לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

א' באב התשע"א – 1.8.11

דו"ח מסכם של הצוות לבחינת אפשרות היישום של הקמת נציבות תלונית על

הפרקליטות

מבוא – הצוות, עבודתו ומבנה הדו"ח

1. ביום ט"ז אדר ב' תשע"א (22 במארס 2011) מינה מר' יהודה וינשטיין, היועץ המשפטי לממשלה, צוות לבחינת "אפשרות היישום של הקמת נציבות תלונית על הפרקליטות" והנחה כי הצוות "יגיש את מסקנותיו והמלצותיו באשר לאופן יישום העניין".
2. לחברים בצוות מונו:
גבי אורית קורן, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה) – יושבת ראש.
מר מלכיאל בלס, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ).
גבי רחל גוטליב, אשר שימשה בעת המינוי בתפקיד המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי).
מר רז נורי, אשר התמנה במהלך עבודת הצוות לתפקיד המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי).
מר יהושע למברגר, המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים).
מר יהודה שפר, המשנה לפרקליט המדינה (אכיפה כלכלית).
מר אלעד רוזנטל, ראש תחום (ניהול), בפרקליטות המדינה.
מר עמית אופק, סגן לפרקליט המדינה.
גבי נועה מישור, עוזרת ליועץ המשפטי לממשלה (מונתה כחברה בצוות, ביום 20 ביוני 2011, לאחר פרישתה לגמלאות של הגב' גוטליב ומינויו של מר נורי תחתיה).
3. הצוות קיים 14 פגישות. חברי הצוות השתתפו במפגשים שקיים היועץ המשפטי לממשלה עם פרקליט המדינה ועם פרקליטי המחוזות ומנהלי המחלקות בפרקליטות המדינה וכן במפגש עם נציגי ועד הפרקליטים.
במהלך עבודתו הופיעו בפני הצוות אישים אלה, שנתבקשו להציג את עמדתם בסוגיה הנדונה.
1. תניצ' יעל איזלמן, ראש מחלקת התביעה במשטרת ישראל, תניצ' שאול גורדון, היועץ המשפטי של משטרת ישראל ורפ"ק עדנה טנא, עוזרת לראש מחלקת התביעה במשטרת ישראל.
2. פרופ' מרדכי קרמניצר, סגן נשיא המכון הישראלי לדמוקרטיה ומר גיא לוריא, חוקר במכון הישראלי לדמוקרטיה, שערכו בשנת 2010 מחקר על מוטד: לביקורת על הפרקליטות.
3. מר מני מזוז, היועץ המשפטי לממשלה לשעבר.
4. כמו כן קיימו נציגי הפרקליטות סיור באנגליה ועמדו מקרוב על עבודת יחידת הביקורת המיוחדת לתביעה שם (HMCPIS). במסגרת סיור עבודה בארצות הברית נפגש היועץ המשפטי לממשלה, יחד עם מר נורי, החבר בצוות, עם מנהלת היחידה לבירור תלונות על עובדי משרד המשפטים הפדרלי (OPR)¹, חגבי אשטון (Ashton). בעקבות הפגישה הועבר לידי

¹ Office of Professional Responsibility

המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה ופרקליטי המחוזות, ואם העלתה הביקורת ליקויים בפעולתו של גוף מבקר, הוועדה תדון בדרכים לתיקונם. תפקידי המבקר לפי הצעה זו יהיו לבדוק כל החלטת של הגופים המבוקרים לרבות הגשת כתבי אישום ותביעות אזרחיות, ניהול תביעות אזרחיות, החלטות של מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה וכן "עמדות שונות של הפרקליטות, הוות דעת וכל מסמך אחר". המבקר יוסמך גם לברר תלונות של כל מי שרואה עצמו נפגע מהתנהלות הפרקליטות.

הצעות החוק מצורפות כנספחים לדו"ח.

עיקרי ממצאי הצוות ומסקנותיו

10. הצוות בדעה כי נקודת המוצא לכל דיון במנגנון ביקורת ובירור תלונות על מערך הפרקליטות והתביעה היא שהמנגנון יעוצב כך שיבטיח הן להלכה והן למעשה את כל אלה:

10.1 עצמאות מקצועית של מערך הפרקליטות והתביעה כארגון ושל הפרקליטים והתובעים כיחידים.

10.2 חיזוק אמון הציבור במערך הפרקליטות והתביעה:

10.3 שיפור פעולתו של מערך הפרקליטות והתביעה וייעול מנגנוני הביקורת ובירור התלונות בשים לב אף לצורך במניעת כפילויות מיותרות.

11. הצוות מצא כי פרקליטות המדינה כארגון ופרקליטים כיחידים נתונים כבר היום לביקורת מערכתית ולפיקות, אף בדרך של בירור תלונות, מצד מגוון גופים – חיצוניים ופנימיים. בין אלה ניתן למנות את:

11.1 מבקר המדינה (ביצוע תפקידי הביקורת).

11.2 מבקר המדינה בתפקידו כנציב תלונות הציבור.

11.3 לשכת עורכי הדין (בירור תלונות על הפרת כללי האתיקה המקצועית).

11.4 האגף למשמעת בנציבות שירות המדינה (חקירות והעמדה לדין משמעת).

11.5 המבקר הפנימי של משרד המשפטים (ביקורת פנים ובירור תלונות הציבור).

11.6 שר המשפטים ומנכ"ל משרד המשפטים (סמכויות משמעתיות).

11.7 היועץ המשפטי לממשלה או גורם בכיר מטעמו (לרבות גורם חיצוני).

11.8 פרקליט המדינה ופרקליטי המחוזות.

מנגנונים אלה נוגעים בחלקם, במידה זו או אחרת, אף לתובעים האחרים במערך הפרקליטות והתביעה.

12. מערכת בתי המשפט, הנחשפת באורח שוטף לליבת עבודתו של מערך הפרקליטות והתביעה, מהווה אף היא גורם חשוב המתריע, במקרים המתאימים, על בעיות ביחס לעבודה זו, ועל

כשלים בהתנהלותם של התובעים והפרקליטים בניהול המשפטים האזרחיים, המנהליים והפיליליים.

13. נוכח ריבוי המנגנונים שעיסוקם בירור תלונות על הפרקליטים והתובעים, לא מצא הצוות כי נכון יהיה להוסיף מנגנון חדש שיעודן יהיה בירור תלונות פרטניות או שימש ככתובת נוספת לקבלתן של תלונות כאמור (אף כי במודל ב' מוצע להסמיך את ראש היחידה לברר אירועים ותלונות ספציפיים המצדיקים מינוי גורם תיצוני לבדיקתם, נוכח אי התאמתם של המנגנונים הקיימים, כפי שיפורט להלן). יתירה מזו, הצוות סבר כי הוספה של מנגנון נוסף כאמור תביא לסרבול ולהכבדה, וכי יהיה בו כדי לשמש ככלי שתוצאתו פגיעה בעצמאות הפרקליטים והתובעים, מבלי לתרום לשיפור התפקוד של מערך זה.

14. לעומת זאת המאפיינים הייחודיים של מערך הפרקליטות והתביעה מתדדים את הצורך במנגנון יעיל לבקרה רוחבית שיתמקד במערך זה ויתמקצע בהתאם. מערך הפרקליטות והתביעה מתאפיין בבזוריות ארגונית, בעצמאות מקצועית רבה לכל יחיד בארגון ובצורך של כל תובע ליישם נורמות אחידות במסגרת החלטות המתקבלות בתנאי לחץ ובהתייחס לנסיבות ייחודיות. במצב דברים זה חלוני כי תיערך בדיקה שוטפת ויזומה של תופעות רוחביות במערך הפרקליטות והתביעה לשם איתור תקלות חוזרות, חוסר אחידות ביישום הכללים המחייבים, כשלים והסדרים חסרים המחייבים הבהרה והשלמה וכד'.
אשר על כן ממליץ הצוות לעצב מנגנון יעודי שעיסוקו בבקרה מערכתית יזומה וסדירה על מערך הפרקליטות והתביעה, מבלי לגרוע מהמנגנונים הקיימים.

15. אולם, כפי שיפורט להלן, דעותיהם של חברי הצוות נחלקו באשר לדרך שבה יש ליישם המלצה זו, ובאשר לשאלה האם גוף זה יוסמך לבחון גם סוגיות פרטניות ותלונות במקרים מסוימים, כמו לדוגמה בעניינים בהם יימצא על ידי היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט המדינה כי המנגנונים הקיימים לא נותנים מענה הולם.

16. המודל הראשון מבוסס על ההצעה להרחיב את פעילותו של מבקר המדינה בביקורת על פרקליטות המדינה, מערך התביעה המשטרותית והתובעים הפועלים מכות הסמכה של היועץ המשפטי לממשלה. לפי המוצע תקום מחלקה מיוחדת לעניין זה במשרד מבקר המדינה. במחלקה החדשה יעבדו אנשי מקצוע בעלי ניסיון בתחום התביעה ובראשה תעמוד דמות ציבורית בעלת שיעור קומה מקצועי וניסיון מוכח בתביעה הכללית (בזומה למודל הקיים לביקורת על מערכת הביטחון). עבודת המחלקה תרחיב ותשפר את היקף הביקורת שמקיים כיום מבקר המדינה על מערך הפרקליטות והתביעה.

במודל זה מצדדים מר למברגר, מר שפר, מר רוזנטל ומר אופק, ויישומו תלוי כמובן בהסכמת מבקר המדינה.

17. המודל השני מבוסס על ההצעה להקים יחידות בקרת ייעודית במשרד המשפטים, תחת היועץ המשפטי לממשלה, שתכלול גם אפשרות לבדיקת סוגיות פרטניות או תלונות במקרים מסוימים, כפי שיפורט להלן. בראש היחידה יעמוד משפטן הבקיא בעבודת הפרקליטות והתביעה אשר הינו בעל יוקרה מקצועית, יושרה ומעמד ציבורי מכובד אך ללא זיקה ישירה ליועץ, לפרקליטות או לתביעה המשטרתית (כגון שופט בדימוס של בית משפט מחוזי לו היכרות עם עבודת מערך הפרקליטות והתביעה, פרקליט מדינה או פרקליט מחוז בדימוס או משנה ליועץ המשפטי לממשלה בדימוס). עדיפות תינתן למי שחינו בעל ניסיון מעשי בעבודת הפרקליטות. היחידה תפעל לבדיקה מערכתית, יזומה (שיטתית, של התנהלות מערך הפרקליטות והתביעה ובכלל זאת בהיבטים של ניהול תקין, אחידות ביישום הנהלים והמדיניות, שקיפות תהליכי העבודה, אתיקה מקצועית ויעילות, והכל מבלי להתערב בעצמאות שיקול הדעת של מערך הפרקליטות והתביעה בניחול החליטים- המשפטיים, ומבלי לשבש את הליכי אכיפת החוק.

18. תכנית הביקורת השנתית של היחידה תיקבע על ידי ראש היחידה, אשר אף יוכל במהלך השנה להוסיף לה מטלות נוספות עליהן יחליט במקרים המתאימים. ככלל, היועץ המשפטי לממשלה לא ימנע עריכת ביקורת שאותה מבקש ראש היחידה לערוך או יתערב במתכונתו של הבירור. עם זאת היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה וראש התביעה המשטרתית או ראש אח"מ בהקשר תרלוונטי, יהיו רשאים לבקש מן היחידה לבצע מטלות ביקורת נוספות.

19. לרשות היחידה יעמדו כוח האדם והכלים המנחליים הדרושים לביקורת.

20. הפרקליטים והתובעים יחויבו מכח הנחיות פנימיות לשתף פעולה עם עבודת היחידה.

21. ראש היחידה יביא בפני היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה דוחות על הנושאים שבדק, באופן נושאי או שנתי, לפי שיקול דעתו, ויהיה מוסמך להמליץ בפניהם על תיקון הליקויים המערכתיים שמצא.

22. אף כי לפי המודל לא תעסוק היחידה בבירור תלונות מאת הציבור, ולא תשמש ככתובת לקבלה ישירה של תלונות כאמור, מוצע כי היא תוסמך לבחון סוגיות או תלונות פרטניות בשני מקרים:

22.1. מקום בו, אגב הביקורת המערכתית, נתגלה אירוע אשר לדעת העומד בראשה יש מקום למצות את בירורו.

22.2. כאשר היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט המדינה יבקשו לברר אירועים או תלונות ספציפיים במקרים המצדיקים מינוי גורם חיצוני לבדיקתם, למשל מקום בו נמתחה על ידי בית המשפט בהחלטה שיפוטית או בפסק דין ביקורת על דרך התנהלות של פרקליט או תובע. בתום בירור כאמור, יוסמך ראש היחידה להמליץ ליועץ המשפטי

לממשלה או לפרקליט המדינה לנקוט הליכים לגבי פרקליט מסוים או לפנות לגורם המוסמך לעשות כן במסגרת מנגנוני החקירה והמשמעת הקיימים על פי דין.

23. ככלל היחידה לא תבדוק עניינים התלויים ועומדים בפני בית המשפט, אולם לא תהיה מניעה לעשות כן אם יראו היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה או ראש התביעה המשטרית מקום לכך בנסיבות העניין.

24. אין אף מניעה כי דו"חות בקורת של היחידה החדשה יתייחסו להליכים בהם היה מעורב היועץ המשפטי לממשלה ואולם החלטות של היועץ המשפטי לממשלה עצמו לא יעמדו לביקורתה.

במודל זה תומכים גבי קורן, מר בלס, מר נזרי וגבי מישור.

25. יצוין כי יישומם של שני המודלים אינו מחייב תיקוני חקיקה ואינו כולל הצעה לגרוע מסמכויותיהם של גופי הביקורת הקיימים.

26. הצוות סבור כי יש להחיל את המנגנון החדש שיאומץ על מערך הפרקליטות והתביעה בכללותו, לרבות התביעה המשטרית והתובעים הפועלים מכוח הסמכה של היועץ המשפטי לממשלה. זאת, שכן שאלות מקצועיות דומות מתעוררות באופן רחבי אצל כל התובעים, ללא תלות במסגרת הארגונית או בסוג החסמכה שמכוחה הם פועלים, ואלה ראויות לביקורת רחבת לשם הפקת לקחים ומניעת כשלים.

27. כמו כן מוצע כי המנגנון שיאומץ יוחל על כלל הפרקליטים, שכן הצוות לא רואה טעם מיוחד להבחין בעניין זה בין הפרקליטים העוסקים בפלילים לבין חבריהם העוסקים בעניינים מנהליים ואזרחיים, אשר מופקדים אף הם על תיקים חשובים ובעלי רגישות ציבורית, להם השפעה על זכויות הפרט.